

Nicolae Sporiș

POVESTEA UNEI VIETI
De la Robești, la Rio...

EDITURA INTOL PRESS - 2012

Nicolae Sporiş

POVESTEA UNEI VIETI
De la Robeşti, la Rio...

EDITURA INTOL PRESS - 2012

Redactor: Mihai Sporiș
Tehnoredactare: Bogdan Cichirdan
Coperta: Mihai Sporiș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SPORIȘ, NICOLAE
POVESTEA UNEI VIETI. De la Robești la Rio
Râmnicu Vâlcea : Intol Press, 2012
ISBN 978-606-93145-0-0

821.135.1-32

Apărut la Râmnicu Vâlcea, în 200 de exemplare-Ediția 1
Copyright © 2012 Editura Intol Press din cadrul SC Intol SRL
str. Calea lui Traian 169, bl.5, sc.E, ap.3, tel(fax) 0250
736615, tel: 0350 401 254, 0746.029.824 Reg.Comerțului
J38/ 442/ 1993. E-mail: cichirdan@yahoo.com

POVESTEA UNEI VIETI

De la Robești la Rio...

Prefață

După peregrinări și războiri cu lumea, fratele meu, eroul unei odisei care ne include, retrăiește cu înțelepciune legănarea lin curgătoare spre obârșii. Din noianul celor troienite de memorie se ivesc în firul retrăit agoniseliile unei vieți împlinite pe coclauri îndepărtate, printre... „zei” și oameni.

Autorul se mărturisește ca într-un jurnal intim. Povestește, cu mult partizanat o istorie, evident, după canoanele lui Cronos și devine sentențios, aforistic, după ce va fi băut nectarul la șueta lui cu Zeus. Muzele îl vor fi forțat să dedice imnuri, ca niște cântece profane, cu eroi concreți, celor ce îi vor fi întovărășit căutarea lânii de aur prin munții de acasă, ori prin preerii îndepărtate. Hermes, și el trudit de serviciul de informații al Olimpului, se insinuează în tâlcul nedeslușit până la capăt, păstrând tensiunea căutării și lăsând în viață bucuria deducțiilor.

Fiorul întoarcerii, către vârsta sa de aur, cu povestea dată să ne fie învățătură, devine o mitologie personală, în care nu doar nepoții, strănepoții, vor afla cum se mai putea scrie Odiseea unui om la cumpăna milenilor doi și trei al erei celei noi, amintindu-ne de legendele și ele cândva, nude realități ale unor oameni.

Orbit de lumina în ghesul ei, să erupă povestea unui om: a lui Nicolae Sporiș, ori a travestitului Spătaru, aedul versifică memoria și cu un umor încifrat o dăruiește celor pe care i-a iubit, frații lui de sânge și celor cărora le-a slujit și împreună au servit țara : colegilor de serviciu, din toate locurile și din toate timpurile. Nu judecă, deși conform

profesiei sale de bază ar fi putut s-o facă, ci, constată cu multă tristețe derapajele oamenilor (i)responsabili, îi blamează, îi ia peste picior, dar cere celor în drept să se autosesizeze și să îndrepte lucrurile. Își ia avocați, în pledoariile sale, înțelepții lumii, din toate veacurile și comoara de înțelepciune a poporului român,(de multe ori și a altor neamuri!) invocați în atâtea proverbe, aforisme, ziceri de duh. Am trecut lume prin tine, pare să ne spună autorul. Este un total parțial, știind că autorul mai are și alte intenții, cărora nu le-a venit sorocul ivirii și pentru care aedul se vrea pe mai departe orb, știind că oamenii judecă cu inima chiar și chestiunile în care cugetul rigorii este cel chemat să dea soluții. O voință fermă, oricât ar îmboldi-o inima, nu se clatină în fața aparențelor și nu abdică de la principiile care i-au călăuzit viața, prin lumea invocată. Se întrevede în scriitorul moralist regula, ca o normă, demult parte a ființei sale, dobândită de acolo unde ierarhiile și smerenia ascultării sunt condiții existențiale. Tradiția unei familii cu mulți membrii, în regula obștilor în devălmășie, spiritul de om liber al moșneanului, i-au dat de zestre și forța ascultării dar și puterea de-a nu accepta trădările și compromisurile de la cele firești, adânc înrădăcinate în sine.

Lumea largă și lumea de acasă se împletesc în firul narativ al unui jurnal lăsat așa, cum a fost scris în momentul datat. Din acest mod de tratare se pot observa predicțiile, confirmate peste timp, și puterea profetică de-a anticipa ce va să vină.

Intrați cu toată încrederea în povestea vieții lui Nicolae Sporiș, veți lua de acolo, pentru că vă sunt dăruite, experiențe de viață și multe sfaturi prielnice! Din Ithaca mea, pare a ne spune un Ulise modern, am plecat cândva pe coclaurile lumii, apoi m-am întors cu desaga plină să vă spun tuturor povestea unei vieți...

Mihai SPORIȘ

Motto:

A-ți aminti înseamnă să trăiești în lumea reală...

Autorul

Introducere

Pe măsură ce mă apropii de împlinirea a opt decenii de existență, un noian de amintiri - cu osebire din perioada copilăriei, adolescenței și maturității prea grăbite – îmi dau ghes cu persistență, mai ales în orele destinate pentru odihna din cursul nopții, încât reușesc cu greu să le conving să mai amâne câte ceva pentru a doua zi. Mă gândesc că insistența și graba lor de a le elibera din prizonieratul îndelungat ar putea avea drept cauză “discriminarea” la care au fost supuse în comparație cu o parte din amintirile din anii maturității profesionale care au primit libertatea să-și ia zborul în lume prin intermediul a două cărți deja publicate (“Evocări, un vâlcean în lumea largă” - 2001 și “Menirea unei profesii - deosebirea între *a fi* și *a părea*”- 2008) și în articole apărute în diverse publicații.

Pentru a evita noi “proteste” din partea celor ce se consideră nebagate în seamă și a restabili liniștea atât de necesară pentru un trai decent, am luat hotărârea să le dau câștig de cauză, să-și spună ce au de spus, nu atât mie, cât mai ales altora.

Ramâne de văzut dacă se vor dovedi și interesante. Judecata o vor face ei

Nicolae SPORIȘ

Am trecut lume, prin tine

Iată-mă adus pe lume în casa bunicilor mei din partea tatălui, într-o zi de duminică, înainte de prânz, zi în care în calendar este menționat Sf. Anton cel Mare, în plină iarnă- 17 ianuarie, anno domini 1932. Eram primul copil al tinerei familii Nicolae și Ioana, care vor avea, în decurs de 20 de ani, casa plină: cinci băieți și trei fete.

Conform tradiției locale, am primit spre păstrare și folosire, prenumele de Nicolae (Nicu) același pe care îl aveau bunicul și tata, fiind și ei “primii născuți” în familie. Și ca să se păstreze un echilibru între familiile din care proveneau cei doi părinți ai copiilor lor, celui care m-a urmat, la 1 septembrie 1934, I s-a încredințat spre purtare numele de Ion, un dar din partea mamei și a lui Moșu Ioniță, tatăl ei.

Nașa de botez mi-a fost Maria Costii, o femeie în vârstă, din același sat: Robești, fost până la Primul Război Mondial centru comunal, și apoi arondat Căinenilor de Vâlcea, localități “de munte”, situate pe defileul Oltului, la distanță relativ egală între Râmnicu Vâlcea și Sibiu, cu facilități de transport pe calea ferată și Drumul European – E 81 (DN 7).

Primii ani ai prunciei i-am petrecut la bunicii (Moșu Nicolae și tâna Zmaranda) din partea tatălui unde am locuit împreună cu toți ai familiei Nicolae Sporiș, casa noastră aflându-se în acei ani în construcție.

Până la vârsta de șapte ani și câteva luni când am început școala primară din sat (unu septembrie 1939), o clădire modernă construită de Obștile de Moșneni și dată în folosință în 1928, m-am aflat în zilele lucrătoare sub îngrijirea și supravegherea părintească, plină de blândețe și duioșie a tânei Zmaranda, o femeie mărunțică, dar harnică. Îmi îndeplinea cu tact toate dorințele de copil. Profitam de solitudinea ei știind că eram primul nepot. Fratele Ion și sora Alexandrina (Didina) se aflau în grija mamei Sandrina.

Părinții noștri, fiind în primii ani de căsnicie, munceau din greu cât era ziua de mare să termine rosturile noii noastre gospodării

cu casă din piatră și cărămidă, acoperită cu șită, compusă din trei camere spațioase, cu foișor și pivniță, plus celelalte construcții necesare adăpostirii animalelor (boi, vacă cu lapte, capre, găini și rațe). Tata se ocupa cu precădere de turma de oi aflată cu târla la Căsoaie, în Secături, la 3,5 km depărtare de casă și 600-700 m. altitudine.

Vara duceau turma de oi cu lapte (mânzări) a familiei și a rudelor la stâna din Gorgane, situată la 900 m. altitudine și cca. 4 km. distanță de sat. Tata era baciul, iar fiul său Nicu - la numai șapte ani- îndeplinea misiunea de... strungar și de cărat lemne și apă de la □ipotul aflat la vreo 300 de metri, într-un pârâu. După terminarea treburilor zilnice, ca să-mi treacă “sindromul de singurătate,, priveam frumoasa panoramă a dealurilor Robeștilor (Zăpădioarele, Șesurile: Mare și Mic, Dealul Negru, pădurile de foioase și conifere, Zănoagea, Jang, Râgla, Fântânele, Prislop. Uneori urcam pe platoul aflat la 100m deasupra stâniei, denumit Poiana Gorganelor și puțin mai la est, Știrbina ca să privesc satele Robești, Greblești, să văd calea ferată și șoseaua națională, încă nemodernizată și slab circulată la vremea aceea. Mijloacele de transport: trenuri de persoane și marfă tractate de locomotive cu abur, care cu boi, căruțe cu cai, transportând sare de la Ocnele Mari pentru consumatorii din Ardeal și foarte rar, câte o mașină.

Din când în când tata mă trimitea acasă cu urdă și caș și mă întorceam, în aceeași zi, cu produse alimentare pregătite de mama. Coboram, de regulă, pe Gruiful Râsului și mă întorceam pe Calea Pleșiței. Deși eram un elev de școală primară nu aveam sentimentul fricii că mi s-ar putea întâmpla ceva rău pe traseul, care nu ducea lipsă de vulpi, porci mistreți, mai rar lupi și urși. Era un proces educativ de formare sub sentimentul curajului promovat de bunici și părinți. Permanentă lor atenționare se referea la măsuri de protecție contra șerpilor veninoși existenți în acel loc stâncos și însorit. Când plecam de acasă, sau de la stână, cel mai în vârstă nu ezita să-mi atragă atenția: *Copile, ai grijă pe unde calci, sau unde te odihnești, să nu te muște vreun șarpe !*

De câte ori am urcat pe munte, în anii maturității și chiar mai recent și ajungeam în dreptul vârfului Zănogea (de fapt, o culme majestuoasă, semicirculară, de rășinoase) în drum spre Murgașu, Danu, Robu, Mândra și Dealul Negru mi-am adus aminte de un “eveniment extraordinar” pentru un copil de 10 ani.

În vara anului 1942, tata era angajat, cioban, la sterpele ai căror posesori erau frații Dăncilă din Poiana Sibiului. Avea târla în Poiana Murgașului (1500 m altitudine). Într-una din zile cu timp frumos, dând curs dorinței mele de a-l vizita pe tata, mama mi-a pregătit o raniță cu hainele de schimb. Am urcat pe Dealul Zăpădioarelor, Fântânele, Râgla, urmând în continuare Drumul Gârcului - via Izvorul Frumos, până în Poiana Murgașului, cu al său celebru șipot de apă. La ducere m-a încredințat unor consăteni care se duceau după afine în Robu.

Am rămas peste noapte împreună cu tata să-i “dau raportul” despre ce s-a mai întâmplat pe acasă și în sat. M-a învelit într-un cojoc cu picioarele orientate spre focul întreținut pe timpul nopții, și, obosit fiind, am adormit... buștean.

A doua zi, tata, la rugămintea mea, a acceptat să-l însoțesc pe culmea Zănogii pe unde a îndreptat mioarele. Când am ajuns în partea de sud de unde se vedea o întreagă zonă montană până hăh! la Cozia, pe când contemplan cu încântare minunata priveliște a Țării Loviștei, aud un șuierat metalic care mi-a trecut pe la ureche. Copil fiind, nu mi-am dat seama ce ar putea fi.

Tata era în partea de jos, în fruntea oilor și deși a remarcat o sperietură a turmei și lătratul câinilor, n-a observat că în urma oilor alerga o namilă de urs hăituit de niște vânători care rataseră ținta, dar era gata-gata să nimerească o alta, respectiv pe mine.

Când lucrurile s-au mai liniștit, m-am apropiat de tata, întrebându-l:

- Al cui este măgarul ăla care alerga printre oi ?

Tatălui meu nu îi venea să creadă ceea ce îl întrebasem.

- Ce măgar mă băietate? N-am niciun măgar!... ăla trebuie să fi fost ursul după care au tras vânătorii. A chemat imediat lîngă noi pe boitar, un tânăr de vreo 17 ani, originar din Huedin, și i-a spus să mă

însoțească până în vârful Zăpădioarelor ca să fie liniștit că ajung cu bine acasă și nu mai iau namila de urs drept un pașnic măgar. A completat, adresându-se ajutorului său:

- Cheamă cu tine un câine care să te însoțească la întoarcere și să-ți dea de veste dacă apare vreo lighioană.

*

Ziua de Sfântul Ilie a anului 1939 a însemnat pentru mine încheierea primei părți a copilăriei, în care mentorii celor „șapte ani de acasă” mi-au fost bunicii, părinții și nenea Mitică - fratele mic al tatălui meu - cu 10 ani mai „bătrân” decât mine. El mi-a trezit interesul pentru învățătură, mi-a deslușit literele din alfabet și cifrele, ajungând să le cunosc pe de rost înainte de începerea școlii. Primăvara și vara mă lua cu el pe... vale, după urzici pentru consumul familiei, la cules de fragi și afine de pe prundul văii Robeștilor, pe Podee, Gruiu Bradului, sau al Cârceelor. Uneori, mă ducea pe deal, în Secături, sau chiar în fundul văii la Lacu` lu` Oliver.

Timp de vreo 40 de zile, până la 1 septembrie 1939, când mi-am luat în mod organizat și “oficial” obligațiile instituționale de pregătire școlară, m-am preocupat de învățarea, împreună cu ceilalți colegi, a imnului “Trăiască Regele” și a celui strejăresc, întrucât, odată cu prima zi de învățătură organizată, eram declarați, în mod “solemn, străjeri ai patriei” - îmbrăcați în bluze albe și pantaloni scurți, cu insignă prinsă pe o bască, de asemenea, albă. În picioare, însă, purtam șcarpeți confecționați de familie, sau opinci din piele de porc și ciorapi de lână.

Primul și unicul meu dascăl în Robești a fost dl. Ion Popescu, om al satului, fost căpitan în Primul Război Mondial, căzut prizonier la nemți și întors acasă din Germania după trei ani. Un învățător model, bine pregătit pedagogic (avea 60 de ani) și foarte exigent, încât nimeni nu îndrăznea să-i iasă din cuvânt. Pe neascultătorii ocazionali îi aștepta imediat bătaia la palmă, sau statul 10 minute în genunchi, în răsul celor patru clase de elevi aflați în aceeași sală

spațioasă și luminată de soare. Cursurile erau de la 08⁰⁰ la 12⁰⁰, cărțile, adică abecedarul și aritmetica precum și nelipsita tăbliță și condeiul le purtam în trăistuța atâtnată de gât, peste umăr. În acel an, '39, am intrat în clasa I vreo 12 copii: șapte băieți și cinci fete. Jumătate din cei care au terminat patru clase primare la școala din Robești sunt veterani, pe la casele lor din sat sau din orașele unde s-au stabilit profesional ori prin căsătorie.

În iunie 1943, am absolvit cele 4 clase primare cu diploma de premiant și postura de actor într-o piesă a lui Ion Creangă.

În toamna aceluiași an, în plin razboi mondial, cu tragedii familiale directe (unchi decedați, dispăruți, răniți, sau prizonieri în Uniunea Sovietică), cu lipsa tatălui de acasă plecat vara cu oile la munte și iarna cu ele în transhumanță (prin zona Salontei, Ciumeghiu și Tăut) aflat exclusiv în grija mamei, o femeie inteligentă, întreprinzătoare și iubitoare pentru copii și cei din jur, m-am înscris la examenul de admitere la Liceul Tehnic Industrial "Nicolae Pleșoianu" din Râmnicu Vâlcea, oraș care, cu toate vicisitudinile trăite acolo din motive economice, a rămas urbea mea dragă și preferată din țară. Am fost admis și repartizat la secția mecanică-lăcătușerie, cu drept de cazare în internatul liceului. Au fost patru ani de pregătire serioasă, atât teoretică cât și practică, cu profesori și pedagogi foarte buni. Cu toate necazurile suportate din punct de vedere economico-financiar în perioada secetei cumplite din anii 1946-1947, cât și suferințelor medicale, am absolvit cursul gimnazial și examenul de capacitate în profesia de lăcătuș-mecanic cu media 9,87 (al doilea dintre absolvenți). Spre neșansa acelei promoții, liceul a fost transformat de către autoritățile centrale, începând cu anul școlar 1947-1948, în școală de Cooperatie, așa încât absolvenții acelei promoții au fost nevoiți să renunțe la școală sau să continue clasele de liceu la o altă instituție de profil din alte localități. Din motive economice, părinții mei, cu cei șase copii minori în întreținere, cu toată părerea de rău pe care, cu sinceritate, o manifestau, au fost nevoiți să mă oprească acasă.

A fost bine?, a fost rău?, această dilemă avea să se clarifice, câțiva ani mai târziu când procesul instituțional de învățământ a

intrat pe coordonatele sale normale și a dat posibilitatea tânărului absolvent de gimnaziu industrial să devină la 35 de ani licențiat în drept – șef de promoție la Universitatea din București.

*

Noi, românii dispunem de o bogată „colecție” de proverbe și cugetări rezultate din fapte și evenimente petrecute și repetate aidoma în decursul timpului. Unul, destul de folosit – în semn de avertisment – ne pune în gardă:

„Nu săpa groapa altuia, că o să cazi tu în ea !”

Iată o întâmplare care atestă adevărul acestei cugetări.

În iarna anului 1945, din cauza condițiilor precare existente în internatul liceului din Râmnicu Vâlcea unde eram cazat, m-am îmbolnăvit, având dureri la plămâni. Medicul instituției m-a consultat și constatând febră mare, m-a internat în infirmerie, tratându-mă cu medicamente specifice acelei maladii, existente la acea vreme. După două săptămâni de tratament superficial, constatând că boala se agravează, medicul Panăcoadă, fără să mă supună unor investigații radioscopice, dă un diagnostic categoric: tuberculoză în stare avansată! Așa stând lucrurile – după propria sa convingere – mă abordează, pe un ton autoritar:

- Ascultă măi copile ! Ești bolnav grav. Am decis să te trimit acasă la părinți, ca să mori acolo și să-i scutești în felul acesta de cheltuieli în plus.

Am luat bruma de bagaj pe care o puteam duce și în după amiaza aceleleași zile am sosit cu trenul la Robești. Constatând, cum arătam, după cele două săptămâni de „tratament” indicat de eminentul vraci Panăcoadă, mama m-a supus imediat unui tratament specific condițiilor rurale ale acelor ani. M-a freționat îndelungat și m-a înfășurat într-un cearceaf înmuiat inițial într-un lighean cu țuică; a încălzit bine camera și urmărea la anumite intervale cum stau cu febra, prin palpare cu mâna. După câteva ore de baie cu țuică au apărut primele semne de ameliorare ceea ce a încurajat-o să continue procedeu, la care a adăugat, drept aliment, lapte fierbinte muls

proaspăt de la o capră... roșie. Urmare acestui procedeu făcut continuu, după câteva zile eram complet refăcut. Analizele medicale ulterioare au diagnosticat : sechelă de pleurită la plămânul stâng, care apare și acum după 65 de ani. M-am reîntors la liceu după trei săptămâni. Când intru înăuntru, totul era pustiu. Mă întâmpină un coleg care, surprins de prezența mea, mă întrabă oarecum mirat:

- Salut colega, cum de nu ești la cimitir?

Văzând reacția mea de tristețe, colegul intervine:

- Nicule, te rog să mă ierți și să nu mă înțelegi greșit. Când te-am întrebat de ce nu ești la cimitir, am crezut că tu știi că toți elevii sunt acolo la slujba de înmormântare a doctorului Panăcoadă, care a murit acum trei zile din cauza unei răceli!

Am plecat apoi la cimitir unde l-am condus pe ultimul drum pe doctorul Panăcoadă.

*

În septembrie 1947, îndată după reforma monetară, m-am angajat la Calea Ferată – Sectorul 7, Cîineni, ca lucrător la refacerea infrastructurii. Muncă grea, istovitoare pentru un adolescent cam pipiriu; dar necesară din punct de vedere economico-financiar pentru familia noastră. Am lucrat acolo până la sfârșitului lunii mai 1948, când un văr de-al mamei, dintr-un sat nu prea îndepărtat de pe Valea Oltului (Călinești, azi arondat la orașul Brezoi), care era activist U.T.M., m-a contactat la noi acasă și mi-a propus să plec „brigadier” pe Șantierul Național al Tineretului de la Salva-Vișeu (pregătire de terasament pentru continuarea unei căi ferate între Ardeal și Maramureș). După acceptul mamei și asigurările date de vărul său Mihalache că la întoarcere, după trei luni de muncă voluntară, va avea grijă să fiu angajat la o întreprindere metalurgică pe post de lăcătuș-mecanic, am semnat înrolarea ca brigadier al muncii voluntare (Brigada III-a Vâlcea) și după o săptămână am sosit la locul de muncă, localitatea Romuli de pe Valea Sălăuței - în Maramureș.

Din Țara Loviștei, nenea Mihalache reușise să convingă numai doi tineri, pe mine și Ion Făsui un băiat bine format fizic și intelectual de pe Valea Lotrului - localitatea Săliște, cu 5 ani mai în vârstă. Am fost dat pe toată durata expediției de acasă în grija acestui coleg, devenit după aceea un apreciat tehnician silvic al Văii Lotrului, cu care am rămas prieten și ori de câte ori am călătorit spre Mălaia și Voineasa la frații Mihai și Gigi, l-am vizitat la el acasă. Munca pe șantier (opt ore pe zi) a fost grea, mai ales din cauza ploilor excesive, îndelungate din acel an. Am rezistat onorabil și ca urmare a deprinderii specificului acestei activități de la calea ferată, Districtul 7, Căineni. Mi-am încheiat „misiunea” la Romuli, la 29 august, primind drept recompensă insigna de „Pionier al Muncii Voluntare” pe care am păstrat-o cu mândrie mulți ani după aceea pe reverul hainelor. Am revenit acasă în seara zilei de 30 august 1948; mama se afla deja culcată, spunându-mi să mă odihnesc peste noapte în patul de alături. Fiind obosit, după o călătorie lungă ca timp și spațiu, am adormit imediat. După vreo oră, pe la ora 22⁰⁰, o aud pe mama gemând din ce în ce mai intens și după câteva minute mă strigă:

- Nicule, scoală-te iute și caută în lăcriță foarfeca, și vino încoa` să-ți arăt ce trebuie să faci: moaie-o bine în spirt și taie buricul noii tale surori pe care am adus-o pe lume odată cu reîntoarcerea ta acasă.

Am făcut cu calm dar și cu emoție controlată (că de aia sunt capricornian) operațiunile indicate pentru prima fază, după care am chemat rudele din vecini și pe mama Sandrina să preia sarcinile specifice unei nașteri la domiciliu, fără asistență medicală. Noul născut, al șaptelea, era o fetiță normală ca mărime și greutate și sănătoasă. A primit numele mamei: Ioana (Ionela), are acum 63 de ani, căsătorită cu Ion Brădeanu din Racoviță, mecanic de locomotivă, au patru copii (doi băieți și două fete) realizați profesional și trei nepoți, cel mai tânăr fiind David, fiul lui Valentin și Aurelia (Mica) Brădeanu, handbalistă componentă a echipei naționale. Ori de câte ori vizităm Râmnicu Vâlcea ne face plăcere să-i vizităm cât mai mult timp posibil. Cu nepotul și finul nostru de botez (oficiat în aprilie 1980 la biserica din Căineni) Claudiu

Nicolae, plecat în 1999 în Spania, la Zaragoza, unde s-a realizat profesional, devenind om de afaceri, menținem legătura ocazional, prin telefon și prin rarele vizite pe care nepotul, împreună cu actuala sa prietenă Denisa, originară din Lugoj, le face pe acasă.

*

Nenea Lache, vărul mamei, s-a ținut de cuvânt. La două săptămâni după venirea de la Salva-Vișeu, mi-a trimis vorbă că sunt așteptat pentru angajare la Uzinele Astra Brașov (devenite în iunie „Steagul Roșu”).

Am avut șansa să pot da curs solicitării grație fratelui tatălui meu, nenea Ilie și soției sale, tanti Alexandrina, verișoară primară cu mama, care m-au primit în gazdă în camera lor închiriată de la o familie săsească, pe strada Avram Iancu, lângă stația Bartolomeu, Fabrica de cauciuc și Stadionul Municipal care avea să-mi devină locul de repaus duminical, cel mai îndrăgit și să mă transforme până în 1990, într-un autentic susținător al echipei de fotbal Dinamo București, care a avut la Brașov pe Dinamo B.

La 4 octombrie 1948 mi-am început cariera profesională la „Steagul Roșu”, ca lăcătuș mecanic, montator frâne automate la vagoane de marfă de 50 tone, ce se fabricau în uzină pentru sovietici în contul „datoriilor de război”. Eram repartizat la Sectia 750 aflată sub conducerea inginerului Lugojanu, purtând ecusonul nr. 10508 și cartela de pontaj la intrare și ieșire din uzină cu același număr. M-am încadrat relativ ușor în producție și datorită spiritului de echipă manifestat de colegii mei Ion Moiceanu, Eugen Fekete, nea Roșca și șeful de echipă Victor Bunea. Lucram fără răgaz (cu pauză de doar de jumătate de oră pentru o frugală masă de prânz, adusă la pachet de acasă) de la 7⁰⁰ până la 15⁰⁰, de cele mai multe ori, eram obligați să facem ore suplimentare (cei drept corect plătite!) pentru a face față comenzilor. Dificultatea pentru mine nu era specificul muncii, pe care l-am priceput destul de repede, ci deplasarea spre, și de la serviciu spre casă, străbătut pe jos, cale de trei kilometri de la Bartolomeu - via Poalele Tâmpiei, Metrom-Steagul Roșu. Șase

kilometri zilnic, fie prea matinal (între 6⁰⁰ și 7⁰⁰) fie pe întuneric, după ora 19⁰⁰, pe timp ploios, sau zăpadă. La acest necaz s-a adăugat, pe la mijlocul anului 1949, transferul lui nene Ilie, împreună cu soția și fiul lor Nicușor (de trei ani), la o unitate militară din Ploiești. Nenea Ilie era plutonier-major, specialitatea antiaeriană. Până atunci activase la Stupini, comună de lângă Brașov. Am rămas, așadar, singur în cameră, dar, neavând 18 ani, nu puteam încheia un contract de închiriere în nume propriu. A trebuit să găsesc în grabă un colocatar din rândul colegilor de la uzină. Am găsit unul, mai în vârstă, care s-a dovedit a fi cumsecade. Era căsătorit, avea soția la Câmpina, iar sfârșitul de săptămână îl petrecea acolo. Periodic venea soția la Brașov și ne mai făcea mâncare și curat prin cameră. După numai patru luni de lăcătușerie pe sub vagoane cu inscripția „Soviețki Soyuz”, am fost primit în U.T.M. și încadrat în „întrecerile socialiste” între secțiile uzinei și colective muncitorești similare din alte localități. În toamna aceluiași an (1949) am devenit și „corespondent de presă” al gazetei locale „Drum Nou”, scriind scrisori din partea brigăzii tineretului despre „isprăvile” acesteia în întrecerea socialistă. Am presupus - deși n-am aflat - că acestea or fi fost criteriul pentru care, la 31 ianuarie 1950, am fost scos din producție și trimis la Școala de cadre a U.T.M., recent înființată la Brașov. Odată cu plecarea din producție, destinul vieții mele s-a schimbat. Meseria de lăcătuș-mecanic pentru care optasem la 11 ani (făcusem gimnaziul și tânjeam să am ocazia să continui liceul și o facultate cu profil tehnic) a rămas o amintire. Este lipsit de rațiune să mă lamentez, sau să mă bucur a posteriori, cum ar fi fost mai portivit pentru înclinațiile și cu felul meu de a fi. Orientarea spre altă activitate nu a fost din inițiativa mea, ci a regimului socio-politic instaurat după razboi în România. M-am încadrat, așadar, în parametrii noilor coordonate de învățământ politic și cultural care viza pregătirea unor viitori lideri ai organizațiilor de tineret aflate sub conducerea P.M.R. La terminarea celor trei luni de pregătire la școală, unde ne-a asigurat gratuit cazare, masă și o mică retribuție bănească pentru nevoile proprii, am fost reținut tot acolo în funcția de asistent. În cursul verii, școala a

fost mutată într-o locație mai spațioasă - ce aparținuse armatei - din comuna Stupini, care dispunea de toate facilitățile necesare pentru 50 de persoane.

O dată cu preluarea noului post, am devenit salariat, e drept cu o retribuție mai redusă decât cea de la uzină unde eram remunerat după productivitate și ore prestate, dar compensată de cazare și masă gratuite.

*

Schimbările de locații aveau să se țină lanț, la intervale mai scurte, sau mai lungi de timp. Astfel, după terminarea cursurilor primei promoții la Stupini (formată din cursanți, băieți și fete până în 30 de ani, de etnie română, maghiară și germană, selecționați din regiunile...Stalin - devenită mai târziu Brașov- și Regiunea Autonomă Maghiară - Mureș, Harghita, Covasna) am fost trimis la școala nou înființată la Timișoara. Acolo, a trebuit să mă acomodez cu obiceiurile bănățene, puțin diferite de cele din Țara Bârsei pe care le asimilasem. Aveam cursanți mai tineri și mai nonconformiști, prin întrebările lor și prin răspunsurile pe care le formulau la seminare, proveniți din rândul românilor- Caraș-Severin, Timiș și Arad, precum și sârbi, bulgari și slovaci din zona de vest a țării. A fost școala în care m-am simțit mai stingher și oarecum izolat de colegii locali, un fel de intrus din Oltenia. Poate și de aceea nu am reușit să mențin vreo legătură durabilă de prietenie cu ei. Prejudecăți, pe care le-am perceput la maturitate, potrivit cărora era „umilitor” pentru un bănățean să le predea lecții la școală un oltean, mult mai tânăr decât ei! Așa era starea de spirit de atunci, care, treptat, a evoluat spre înțelegere și respect reciproc, dovadă fiind buna conlucrare profesională și relațiile durabile de prietenie cu colegi bănățeni din structurile instituționale ale anilor `60-`80.

După alte patru luni am fost transferat la școala similară de la Sibiu. Aici, spre deosebire de celelalte, unde am avut la conducerea lor numai bărbați, partenerile profesionale au fost o femeie și două fete: Cornelia și Eva (Molodeț și Magyari). Școala era localizată pe

strada Neculuță, în apropierea Arsenalului Armatei, o clădire modernă, naționalizată, dar redusă ca spații de cazare. Colegele din conducerea școlii erau localnice și locuiau acasă, iar eu am fost cazat - pe spezele școlii - timp de 7 luni la Hotelul „Împăratul Romanilor”. Ulterior mi s-a amenajat o cămăruță în incinta școlii. A fost localitatea cea mai agreată de mine, tânăr de pe Valea Oltului, la numai 48 de km. de satul natal în care acum mă deplasam aproape săptămânal în vizită la părinții și frații mei.

Am activat la Sibiu cu bune rezultate (aveam cursanți din zona actualului județ Sibiu, din Alba și...Vâlcea) încât devenisem un asimilat al Mărginimii pe care o vizitam adesea împreună cu elevii, aflați în stadii de practică, pe profilul de viitori activiști U.T.M. în arealele respective. În fiecare săptămână, eram pe post de „reporter” la „Joia Tineretului” la radiodifuziunea locală. Spre părerea mea de rău (pentru că părăseam Sibiul pe care îl îndrăgisem grație bogatei sale activități cultural-artistice și pentru faptul că mă îndepărtam din nou de familia părintească), am primit dispoziția ca, pe data de 1 aprilie 1952, să mă prezint la Comitetul Regional U.T.M. de la Bacău, pentru a fi instalat în funcția de „director de studii” la Școala de cadre U.T.M. din acel oraș.

Cele 18 luni petrecute la Sibiu mi-au dat prilejul să învăț pe propria-mi trăire ce înseamnă gestionarea sentimentelor afective, de simpatie și, de ce nu, de afecțiune, de iubire față de cineva cu care în final ai putea ajunge la o legătură juridică, întemeind o familie.

Ca orice tânăr ajuns la 20 de ani, era absolut firesc să-mi iasă în cale o fată pe care s-o consider potrivită pentru intenția mea. Așa s-a întâmplat, după plecarea Silviei la Sebeș Alba pe care o plăceam în taină, fără să-i pot mărturisi deschis sentimentele mele de iubire, ea fiind elevă și nu era permis ca un asistent să aibă vreo simpatie publică față de ea. Mă consolam cu faptul - confesat de colegele mele – că și Silvia nutrea aceleși sentimente. Am renunțat reciproc la a avea o relație de apropiere în viitor din locuri îndepărtate unul de altul. Am reîntâlnit-o, cu totul întâmplător, în 1953, pe B-dul 6 Martie din București, când mă îndreptam cu tânăra mea soție, Lenuța, spre un cinematograful. M-am oprit, am salutat-o și i-am făcut

cunoștință cu cea care mă însoțea și care avea cunoștință de idila mea tainică cu Silvia.

La Sibiu, au fost mai multe tinere, unele mai în vârstă decât mine, care tot tatonau o eventuală relație de prietenie care să evolueze în mod firesc către căsătorie. Cea mai dibace și mai insistentă în a mă „cuceri” s-a dovedit a fi o activistă de la comitetul U.T.M. orășenesc, Lenuța H. o tânără de aceeași vârstă cu mine (20 de ani) de etnie maghiaro-germană (tatăl sas, mama unguroaică) dintr-o comună vecină cu Mediașul. Era prezentabilă, avea maniere în comportament, îmi plăcea. Relația în limite civilizate, fără a se ajunge la intimități premature, a continuat vreo cinci luni și s-a materializat, la începutul lunii martie 1952 cu oficierea unei logodne în casa unui activist care, întâmplător sau nu, era șeful de cabinet al primului secretar de partid, de etnie maghiară. Din partea familiei mele a participat numai nenea Mitică care urma să ne fie naș. Mama n-a putut participa, având înălțare pe Mihai, un prunc de numai 8 luni.

La cererea tinerei, am făcut o vizită mamei sale și tatălui vitreg, la Moșna. Întâmplarea a făcut ca în aceeași seară să le vină în vizită în mod neașteptat, un tânăr activist de vreo 28 de ani care era coleg cu Elena H. la Sibiu. Părinții îl cunoșteau bine pentru că venise cu fiica lor de mai multe ori la ei acasă. Vizita acestuia a creat o stare de stupefacție și iritare gazdelor. Și-au chemat fiica într-o cameră alăturată și au început să o certe pentru imprudența manifestată, cerându-i la un moment dat să termine relația cu musafirul nepoftit despre care Lenuța nu-mi spusese o vorbă. Întâmplarea m-a pus pe gânduri: oare nu fusesem luat drept paravan pentru a ascunde relația intimă cu alții ? Revenind împreună la Sibiu, am păstrat o relație formală, așteptând să văd ce surprize vor mai apărea. N-a trecut nici o săptămână de la primele bănuieli și aveam să mă conving că fusesem „tras pe sfoară” de la nivel ceva mai înalt, iar Lenuța - șantajată în naivitatea ei inițială de-a se fi lăsat sedusă – era acum manipulată pentru a incheia o căsătorie de formă, drept paravan pentru continuarea relației ei inițiale. Aceste informații, demne de luat în seamă, mi le-a furnizat un coleg și

prieten cu care făcusem școala la Brașov și fusese transferat la Sibiu unde avea familia. Aflând că voi pleca la Bacău, am stabilit împreună un plan de acțiune care să-mi dea posibilitatea să desfac (fără imputări adresate mie) formală logodnă urzită de alții. Am convenit să mă prefac că totul este în regulă și că îndată ce mă voi stabili la Bacău și mi se va repartiza o locuință, o voi chema să oficiem căsătoria. Lenuța H. a fost de acord cu soluția preconizată, dar m-a rugat să nu dureze prea mult. Prietenul meu s-a angajat să adune cât mai multe date compromițătoare și să mi le trimită printr-o scrisoare recomandată la adresa pe care urma să i-o precizez după ce mă stabilesc la Bacău. Zis și făcut! În prima săptămână a lunii mai 1952, primesc „scrisorica” cu toate datele necesare. O anunț pe Lenuța H. că poate veni. Și după o săptămână își face apariția împreună cu tatăl său vitreg, un om serios și bine intenționat, dar care nu avea habar de comportarea sibiană a însoțitoarei lui în Moldova.

I-am așteptat la gară, mimând că totul este pe făgașul normal al unei iminente căsătorii. I-am cazat la școală, unde locuiam eu. Spre seară, am invitat presupusa mireasă la o discuție în biroul meu, sub pretextul punerii la punct a programului de a doua zi. Am început convorbirea prin a întreba ce mai este pe la Sibiu, dacă are ceva important să-mi relateze, lucruri pe care eventual nu mi le-a destăinuit, făcând apel la sinceritate și la încredere reciprocă. A replicat, sub formă de reproș, că nu se aștepta la așa ceva, că nu are nimic de ascuns, că dacă m-ar fi mințit cu ceva, n-ar mai fi avut curajul să vină după mine la Bacău pentru căsătorie.

Am ascultat-o cu răbdare și apoi i-am spus:

- Acum, te rog să iei aminte la ceea ce îți voi citi!

Pe măsură ce dezvăluiam conținutul scrisorii simțeam cum se prăbușește psihic, plângând în hohote. Am încercat s-o calmez, spunându-i că principala vină o poartă alții, ea fiind victima naivității, specifice oricărei tinere aflată singură între străini profitori și rău intenționați. Intervenția mea a calmat-o întrucâtva și pentru prima dată, mi-a mărturisit că fusese șantajată de un personaj politic, aflat într-o funcție la Sibiu, să procedeze așa pentru acoperi propria

lor relație. Am intervenit și i-am spus: din acest moment relația noastră i-a sfârșit, fără alte explicații și reproșuri. Te rog să-l inviți aici și pe tatăl tău și să-i comunici tu însăși hotărârea pe care am luat-o. A procedat întocmai, lăsându-l pe bietul om fără grai, mai rușinat decât fiică-sa. L-am rugat să nu apeleze la bătaie sau alte măsuri de intimidare care pot creea necazuri nedorite. Să-și clarifice pozițiile și hotărârile viitoare de luat, în familie. Omul și-a cerut scuze pentru acest episod rușinos, de nesuportat și m-a asigurat că o va însoți fără probleme până acasă. I-am condus la gară ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Colegii din conducerea școlii au rămas surprinși de plecarea precipitată a musafirilor și de faptul că încheierea căsătoriei a fost anulată. Le-am oferit câteva informații sumare, precizând că motivul principala era de ordin...”medical”. La două zile după plecarea musafirilor sibieni sunt convocat la Comitetul Județean de partid de către un secretar pe nume Boantă. Nu știam pentru ce mă cheamă, eu nefiind membru de partid.

Cum intru, mă întrebă pe un ton răstit:

- Cum îți permiți măi, să-ți bați joc de o tânără activistă și să refuzi s-o iei în căsătorie ?

I-am răspuns cu calm:

- De ce n-ați întrebat-o pe ea, sau, pe tată-su? Iar dumneavoastră, de unde ați aflat despre refuzul meu întemeiat? Nu cumva de la personajul de la Sibiu care a șantajat-o să încerce această stratagemă pentru a-și acoperi propriile relații cu această tânără naivă? Din acel moment Boantă, stupefiat de reacția mea, n-a mai scos o vorbă de reproș, rugându-mă doar să consider incidentul încheiat.

Acest episod existențial care mi-a înșelat buna intenție de a întemeia o relație de durată cu o viitoare perteneră, a constituit o lecție de viață: - să nu crezi în jurămintele cele mai „convingătoare” până ce, prin verificare, nu ai certitudinea corectitudinii lor. Să iei în seamă proverbul popular foarte des folosit că „ nu tot ce zboară se mănâncă !” sau, „dacă dai crezare aparențelor vei constata că te-ai înșelat amarnic !”

Experiența prin care am trecut m-a ajutat să procedez cu răbdare și cu grijă la alegerea viitoarei partenere de viață, și o spun cu plăcere și convingere: am reușit pe deplin, dovadă sunt cei 58 de ani de căsnicie trainică cu...a doua Lenuța.

Ca și în cazul Silviei, am reântâlnit-o cu totul întâmplător pe Elena H. în București, stând la rând în fața unei Alimentare de pe Bdul Pake Protopopescu într-o zi de toamnă prin `58 -`59. Părea mult mai maturizată fizic decât vârsta ei. Am salutat-o, mi-a răspuns tăcută la salut fără a intra în vorbă. Eu împreună cu un coleg veneam pe jos de la Stadionul 23 August.

*

Mi-am început activitatea la Bacău cu o cunoaștere personală a fiecărui cursant - un fel de interviu. Mi-au fost repartizați cei selecționați din regiunea Iași, printre care s-a aflat și o tânără de 18 ani neîmpliniți, zveltă, șatenă spre blondă, cu două codițe groase și lungi.

O figură zâmbitoare, liniștită și cam timidă. Atitudinea ei era de înțeles: plecase pentru prima dată singură din Pașcani să înceapă o nouă orientare în viață la vârsta de 18 ani (lăsând în urmă perioada de refugiu la Petroșani). Prima întrebare pe care i-am adresat-o (după ce citisem scurta ei autobiografie și referințele anexate) a fost:

- Cu ce te ocupai la Atelierele C.F.R. Pașcani?

Răspunsul a fost prompt și a produs un șoc puternic pentru mine:

- Am fost lăcătuș montator frâne la vagoanele de marfă!
- Extraordinar! Izbucnesc eu, ridicându-mă de pe scaun. Iată ! mi-a fost dat să mă întâlnesc, după atâția ani (erau de fapt numai 2 și 4 luni de când părăsisem Astra Brașov pentru Școala de cadre, similară cu cea de acum din Bacău) cu o colegă de breaslă !.

A fost rândul tinerei domnișoare Spatariu C. Elena să-și manifeste uimirea:

- Cum ? și dumneavoastră ați lucrat pe sub vagoane?

A fost un moment astral pentru amândoi, o apropiere - prin simpatie reciprocă – care avea să evolueze în cursul celor cinci luni cât am mai activat la Bacău spre iubire adevărată, încheiată cu cererea în căsătorie, realizată prin colegele mele din conducerea școlii (femei măritate) Alecu și Condurache, pe post de pețitoare. Acceptul aleasei mele a fost prompt și necondiționat, și avea să devină fapt împlinit cu acte în regulă, la 3 ianuarie 1953, la Primăria din Pașcani. Mă convinsesem de autenticitatea sentimentelor ei față de mine, prin iulie, când am făcut împreună câteva zile de „practică școlară” la Bicz, unde se construia hidrocentrala. Ne aflam „din întâmplare” numai noi doi pe o potecă de-a lungul unui pârâu. La un moment dat eu am sărit peste apă, invitând-o pe Lenuța să treacă și ea. Și-a luat avânt și mi-a sărit direct în brațe, rămânând câteva momente îmbrățișați și instantaneu, realizând primul nostru sărut. Din acel moment am rămas uniți pe viață, cu bucuriile ei – și Slavă Domnului! – că nu ne-au lipsit; cu responsabilități familiale și profesionale, atât în țară cât și pe meleaguri străine, unde a trebuit să ne facem datoria ani îndelungați. A fost o apropiere afectivă autentică și de câte ori aud melodia „Trandafir de la Moldova” mă duc cu gândul la acele momente sublime din tinerețea noastră.

Parafrazând textul, el redă momentele de trăire:

Trandafir de la Moldova,

Te-am iubit, dar nu cu vorba!

Trandafir de la Bacău,

Ales pe meritul tău,

Tu ai fost norocul meu!

Trandafir de la Pașcani,

Îți urez cât mai mulți ani!

Trandafir din Fântânele,

Ai fost reazim vieții mele,

Pe timp bun și-n vremuri grele.

Trandafir dus la Robești, pe plaiurile părintești,

Să rămâi ceea ce ești!

O a treia Elenă, băcăuancă, elevă în aceeași serie, a încrecat mai tot timpul, uneori în mod provocator, să-și apropie simpatia mea pentru ea. N-a avut câștig de cauză, nu pentru că n-ar fi avut calități fizice, ci pentru faptul că pe măsură ce o cunoșteam mai bine prin comportarea ei mi-am dat seama că nu era un trandafir, ci un mărăcine! Simțindu-se nebăgată în seamă, a tot încercat să-i facă tot felul de răutăți alesei mele, adoptând deviza specifică celor posedați de invidie :

„Să moară și capra vecinului !”

Neșansa ei a fost că nu avea de-a face cu o capră, ci cu un taur, protejat la rându-i de un capricorn adus la Bacău de pe culmile Carpaților Meridionali.

C'est la vie, mais pas pour tous un rose !

*

Se apropia 1 septembrie 1952 când (conform anunțului făcut de Cercul de recrutare Vâlcea) urma să fiu încorporat în armată. Aflând această știre de la soția sa (colega mea, asistentă la școală) căpitanul M.A.I. Alecu, de la regionala Bacău, m-a întrebat dacă sunt de acord să-mi întocmească un dosar de încadrare într-o unitate militară a M.A.I.. Fără să am habar despre ce va urma, i-am prezentat o autobiografie pentru a proceda la verificările de rigoare asupra familiei din care proveneam. Ofițerul respectiv s-a mișcat repede și, în ultima săptămână a lunii august m-a anunțat că urmează ca pe 1 septembrie să mă prezint la București, la Minister. Mi-a înmănat o foaie de drum și un plic pe care trebuia să-l înmânez ofițerului de serviciu de la intrarea B.

Mi-am rezolvat problemele legate de părăsirea școlii, mi-am făcut bagajul, am făcut o plimbare de câteva ore prin oraș, în cursul serii cu Lenuța, apoi am luat trenul spre București, încheind o etapă de activitate de aproape 3 ani, dedicată profesiei de asistent și director de studii la învățământul politico-cultural al organizației de tineret. M-am prezentat la minister, târând bagajul după mine. Am predat plicul ofițerului de serviciu și după vreo 10 minute de

așteptare a venit un ofițer care m-a condus la Direcția de Cadre. M-a primit șeful acesteia, un maior în uniformă de securitate și m-a abordat :

- Bine ai venit tinere, dar știi pentru ce te afli aici?
- Nu, tovarășe maior. Nu mi-a spus nimeni!
- Ia loc și fii atent. Începând de azi ești încadrat în M.A.I. cu gradul de sublocotenent. Te rog să semnezi acest document de luare la cunoștință și acest angajament că te vei supune rigorilor lui.

După aceste scurte formalități, a dat ordin însoțitorului meu să mă conducă la căminul unde urma să fiu cazat și la magazie pentru a primi echipamentul aferent unui sublocotenent, precum și bonuri de masă pentru cantină până la prima soldă. Am fost repartizat la Direcția de Cadre unde, timp de trei luni, am studiat materiale documentare, regulamente militare de profil, dosare de încadrare în structura regionalelor M.A.I., în deosebi Constanța unde, de altfel, am fost trimis și în prima mea misiune în calitate de ofițer. Urma să fac niște referate cu propuneri de încadrare.

În noiembrie, același an, am fost „plasat” pentru pregătire teoretică de specialitate la Direcția Contraspionaj, unde am rămas până la sfârșitul anului. În aceeași perioadă, cei de la Cadre au făcut verificări la Pașcani asupra familiei Spătariu, viitoarea mamă-soacră, Eufrosina (văduvă, angajată la stația C.F.R.), asupra bunicilor și fratelui viitoarei soții. Era o regulă strictă în acea vreme potrivit căreia niciun ofițer nu se putea căsători fără aprobarea expresă a șefului de cadre. Înainte de Crăciun, am primit aprobarea respectivă și mi s-au dat trei zile permisie pentru a mă deplasa la Pașcani spre a depune cererea și actele necesare la Primărie. Am repetat deplasarea, tot pentru trei zile, la 2 ianuarie 1953, iar a doua zi eram deja căsătoriți; fără nuntă și petreceri, fără nicio rudă din partea mea (părinții mei nici măcar nu știau de acest eveniment) cu doar câteva rude din partea soției la o masă festivă în locuința modestă a mamei soacre Eufrosina. Pe 5 ianuarie eram deja la serviciu, unde mi-am continuat programul de studiu încă două săptămâni, după care am plecat cu soția 15 zile în concediu la Sinaia.

N-au trecut mai mult de 10 zile și am fost chemat de urgență la minister întrucât urma ca la 1 februarie să mă prezint la cursurile de specialitate pe profil de informații externe, într-o locație situată în apropierea Capitalei. Soția a plecat acasă la Pașcani, unde a rămas până în primăvară când, într-o scurtă permisie, am însoțit-o la Robești, prezentând-o, pentru prima dată, părinților, fraților, rudelor mele. A rămas acolo până în toamnă când am absolvit școala și fusesem repartizat la unitatea M.A.I. cu profil extern. Tot atunci mi s-a atribuit o locuință într-un apartament cu încă două familii, soții fiind colegi de serviciu. Urmare a impresiei deosebit de favorabile pe care a produs-o și a primirii călduroase din partea alor mei, Lenuța s-a comodat destul de repede la modul de viață specific unei localități rurale din zona montană, ceea ce a fost bine pentru toți. Deși fată de la oraș, i-a ajutat pe părinții la muncile agricole, alături de frații și surorile mele.

Am absolvit școala de specialitate la 30 iulie 1953 ca șef de promoție și cursul intensiv de limbă engleză la nivel mediu spre superior. În august, am participat la Festivalul Mondial al Tineretului de la București, în calitate de interpret pe lângă delegația din Marea Britanie, dându-mi posibilitatea să fac o deosebit de utilă practică lingvistică cu interlocutori autentici. De la 1 septembrie am pășit în noua unitate, fiind repartizat pe spațiul european-central, în speță Elveția. Tot atunci mi-am adus soția la București și ne-am început căsnicia împreună, nemaifiind nevoiți după aceea să repetăm experiența primelor nouă luni, afară doar de perioadele de cel mult două luni când mă aflam plecat în interes de serviciu peste hotare. În prima noastră locuință (o cameră într-un apartament de 4, cu hol, bucătărie și toaletă) situată într-un bloc pe strada Sfinților, în spatele spitalului Colțea, ne-am acomodat relativ repede cu ceilalți locatari, ceva mai în vârstă. La început, am folosit pe post de aragaz, un reșou și un primus cu gaz și treptat, treptat am reușit să ne procurăm cele strict necesare în cameră pe care am gasit-o utilată cu un pat și un șifonier. Fiind tineri, cu un salariu pe familie de 925 lei (Lenuța nu avea serviciu) am trecut, totuși, fără greutăți majore peste perioada de început. Uneori ne mai vizita mama, aducându-ne alimente de

acasă. La etajul 3 (noi locuiam la primul) locuia soția unui fost coleg (Ilie Dulgheru-trimis pe post de șofer la Washington D.C. decedat într-o stație de metrou de acolo, în iunie 1953, din motive nedate publicității). Mi-a revenit mie dificila sarcină s-o ajut pe tanti Aneta - revenită din America - să reîntre în normal (serviciu de telefonistă la M.A.E., drepturile de văduvă, contracte de utilități, etc.). Când ne-am mutat și noi în aceeași clădire, am legat o prietenie pe viață. Tanti Aneta a devenit ca o soră, mai mare, pentru Lenuța și i-a dat sfaturi folositoare în multe privințe (mai ales în domeniul culinar, ea profesând la oficiul diplomatic român din S.U.A. meseria de bucătar).

Aceeași durabilă legătură de prietenie am avut și cu nea Ioniță, al doilea soț al Anetei, de profesie șofer (la căsătoria căroră am luat parte). Am menținut aceeași strânsă prietenie și după mutarea noastră în noul apartament (recent construit) în februarie 1961, pe Aleea Zânelor. În timpul absenței noastre din țară (1970-1975) au devenit un fel de „tutori” pentru băieții noștri Cornelius și Ovidiu, rămași acasă sa-și continue studiile.

*

După numai 6 luni de „ucenicie” în noua instituție, încadrată la acea vreme cu cadre de alte etnii, generația mea fiind prima promoție de ofițeri de naționalitate română, am fost trimis la M.C.E. pentru pregătire de specialitate (economie, comerț exterior, legislație în domeniu) și curs intensiv de limba franceză pentru a ocupa un post de Secretar III la Agenția Economică de al Berna. În același timp a fost încadrată în serviciu la M.C.E. și soția pentru postul de dactilografă.

Am plecat la Berna, cu Orientexpress-ul, la 19 iulie 1954, în calitate de diplomat al Legației României secretar III, economic. După vreo 36 de ore am ajuns la Zurich unde ne-a așteptat Adalbert Peter, secretar II economic care ne-a condus cu automobilul la sediul Agenției economice la Berna, Brunnadernstrasse 20, unde aveam asigurată și locuința.

Agenția se compunea, o dată cu sosirea noastră la post, din cinci persoane. În cele 7 luni cât am activat acolo am avut o relație de muncă foarte bună, ceea ce ne-a ajutat să ne încadrăm relativ repede în noul mediu socio-profesional. A fost o experiență de viață cât se poate de instructivă care avea să ne fie de mare folos, la maturitate, în noua misiune diplomatică, cea de Șef al Secției Consulare la Legația României de la Rio de Janeiro, începută tot într-o zi de 19, a lunii ianuarie 1970 și încheiată cu brio, la 30 iunie 1975.

Înteruperea activității în Elveția a avut drept cauză atacul terorist asupra Legației noastre, comis în noaptea de 14-15 februarie 1955, eveniment pe larg comentat de media internă și internațională. Despre desfășurarea acestui eveniment tragic (în care a fost ucis un om nevinovat, șoferul Aurel Șețu) am relatat în cărțile mele „Evocări” și „Menirea unei profesii” și nu-mi face deloc plăcere să mai revin asupra lui, pentru că m-a marcat profund pentru tot restul vieții. Menționez doar faptul că soția a rămas la post încă două luni (până în aprilie) după plecarea mea la 20 februarie, cu sicriul celui ucis și soția acestuia.

Sunt momente trăite la intensitate maximă, care nu pot dispărea din memoria unui participant nemijlocit la ele și în care a trebuit să-mi asum responsabilități cu consecințe majore, la o vârstă când alții n-au părăsit băncile școlii. Am învățat că în astfel de situații spiritul de responsabilitate nu-l obții de la alții; ci de la educația pe care ai primit-o de la familie și școală și de la trăsăturile de caracter cu care te-au înzestrat părinții și strămoșii.

*

La 1 martie 1955 am revenit în „Centrală” fiind numit ajutor Șef de birou în unitatea ce se ocupa de spațiul Europa Centrală, promovat apoi pe scară ierarhică în decurs de 23 de ani până la cea de prim adjunct al unei unități operative, cu gradul de colonel.

În aprilie 1978, după o misiune de 45 de zile în America de Nord, am fost convocat de șeful D.I.E. pentru a-mi comunica

hotărârea de numire în funcția de director al noii unități create prin transformarea serviciului pe care îl conduceam de trei ani, în unitate operativă pe același profil de activitate. Spre surprinderea generală, am refuzat numirea, sub argumentul, partial real, că starea de sănătate mă împiedică să o accept. În fapt, motivul real era altul: iminentul trădător Pacea. Obținusem confirmarea duplicității sale în timpul vizitei lui Ceaușescu la New-York și, la venirea în țară, înmănasem noului șef al D.I.E. o notă, care, supusă imediat unei analize și unei verificări suplimentare, poate ar fi evitat trădarea produsă după numai trei luni. Din motive necunoscute mie, dar întrezărite, informația nu a fost luată în seamă. Menținându-mă ferm pe poziția de refuz, mi-au cerut să propun eu un alt coleg pentru comanda unității, ceea ce am și făcut și a fost acceptat, cu condiția ce mi-a fost impusă, fără comentarii, de a-i fi prim adjunct. Nu vroiam să fiu considerat un acolit pacepist și această poziție avea să fie considerată ca foarte benefică ulterior. Ion Mihai Pacepa, realizând că tentativa de a mă racola în cercul lui de adulatori n-a avut câștig de cauză, a întreprins o acțiune cu scopul de a mă anihila cumva, printr-un eșec profesional la „vârf”. A considerat că trimiterea mea la Londra pentru a coordona măsurile specifice bunei desfășurări a vizitei de Stat a președintelui României (vizită ce urma să se desfășoare în a doua decadă a lunii iunie 1978 la invitația Suveranei Marii Britanii, regina Elisabeta a II-a) ar putea constitui o ocazie favorabilă scopului pe care iminentul trădător și-l propusese. Se știa deja, că unele elemente ostile regimului politic din România, intenționau să organizeze o demonstrație chiar în ziua primirii oficiale – pe traseul de la gara Victoria la Palatul Buckingham, având în vedere că traseul respectiv era parcurs cu trăsurile. În consecință, la 25 mai 1978 am fost anunțat telefonic de către șeful de cabinet al adj. D.I.E. să mă prezint imediat acolo, deși acesta nu coordona activitatea noastră. Sediul unității în care lucram era la o altă adresă. Înainte de a pleca, îl contactez pe colegul Adrian A. pentru a-l întreba dacă știe ceva despre motivul acestei convocări. Nu știa nimic și nu mai fusese convocat și altcineva. M-am

prezentat, și fără alte discuții introductive, I.M.Pacepa mă abordează:

- Te-am chemat să te anunț că trebuie să pleci repede la Londra ca să coordonezi măsurile de protecție a vizitei delegației prezidențiale.

Vestea m-a luat prin surprindere și am răspuns mai mult întrebând:

- Ce pot să fac eu acolo pe un spațiu care nu este în preocuparea activității brigăzii în care activez?

I.M.Pacepa a replicat:

- Te trimit acolo pentru că ai experiență în organizarea măsurilor necesare de protecție și prevenire a unor incidente cu ocazia vizitelor la nivel înalt, înșirând participarea mea directă la vizitele din Brazilia (1973 și 1975), Washington și New-York în aprilie 1978.

Am întrebat dacă mai merge vreun coleg. Mi-a răspuns pe un ton tăios, amenințător:

- Te duci singur și ai grijă că, „răspunzi cu capul” dacă se întâmplă vreun necaz. A mai completat: „Vezi că ai totul pregătit la secretariat” (pașaportul cu viză de intrare în Marea Britanie, valuta necesară pe timpul deplasării, un plic – curier diplomatic.)

Am plecat pe 31 mai, cu avionul și cu întrebarea fără un răspuns clar, dar perceptibil: Dece nu l-a trimis pe Adrian A. - șeful meu – care lucrase ani de zile la Londra în calitate de consul și cunoștea cel mai bine situația de acolo ? Am perceput această stratagemă ca o răzbunare pentru „episodul New-York”, doar, doar va reuși să mă anihileze pe motive de ... „incompetență profesională”. În ciuda lui Pacepa, vizita s-a desfășurat în condiții foarte bune, neexistând motive de reproș cu privire la activitatea celor implicați în organizarea ei. În penultima zi a vizitei, ne-am pomenit cu el la Londra, venind din R.F.G., deși nimeni nu fusese anunțat, în prealabil, de sosirea lui. S-a interesat imediat cum a decurs organizarea vizitei, cum am reușit să contracaram acțiunea grupului de manifestanți ostili pe traseul coloanei oficiale. Se vedea clar că răspunsul nu-l satisfăcea. El se așteptase la cu totul altceva. Iminentul trădător a petrecut două zile la Londra, mai mult prin restaurante cu unii prieteni devotați lui care făceau parte din

delegația prezidențială mai mult de formă și doi diplomați aflați la post la Londra.

În ultima zi a vizitei, când președintele se afla deja la hotel, seara pe la orele 23⁰⁰, am primit un telefon la ambasadă – unde mă aflam - prin care mi se comunica de către un coleg că au trimis o mașină după mine pentru a mă deplasa la Hotelul Hilton, în restaurantul căruia se aflau la o masă câțiva dintre colegii diplomați și unii membri ai delegației. În fruntea mesei „în mare formă bahică” - Pacea ! Festinul final era oferit de o firmă constructoare de avioane care semnase un contract de cooperare cu partea română în timpul vizitei. Prezența mea le era necesară nu în vreo problemă de serviciu, ci pentru a face pe interpretul cu chelnerul portughez cu care nu se puteau înțelege în altă limbă. A fost ultima dată când am stat la aceeași masă cu cel care ar fi vrut să „răspund cu capul” și să mă aflu în acel moment într-o altă postură. Dar una e să vrei și alta să și poți!. N-am fost niciodată hărăzit să joc rolul de Bode Expiatorio (țap ispășitor), deși prin data nașterii sunt un... capricorn sadea!

*

Pentru cei născuți după 1950 pare nefiresc, și de necrezut, cum putea un tânăr fără liceu și fără studii universitare să fie promovată în funcții care erau prevăzute regulamentar doar pentru cei ce aveau diplomele respective. Explicația rezidă în faptul că, după război, odată cu transformările de regim socio-politic din România, o serie de instituții de învățământ au fost desființate, cum a fost cazul liceului vâlcean în 1947, iar absolvenții de gimnaziu, cu diplomă de muncitor calificat într-o anumită profesie, cum am fost și postura în care m-am trezit și eu, la 15 ani, au fost nevoiți să se încadreze în serviciul productiv, nemaiaivând nicio perspectivă de continuare a studiilor liceale de specialitate tehnică. Această anomalie instituțională a fost corectată în 1957 când s-au creat cursurile liceale și universitare serale și fără frecvență, cu un an suplimentar față de cele de zi (5 ani, în loc de 4!). În consecință m-

am înscris imediat la un liceu – se numea școală medie – din București, pe care l-am promovat an de an, în 1962 cu diplomă de bacalaureat, șef de promoție.

În același an, în septembrie, m-am înscris la Universitatea București, Facultatea de Drept, trecând admiterea cu media 9,60 (al doilea din 1000 de candidați!). Am promovat cei cinci ani, cu note mai mari, sau mai mici, după un efort de studiu îndelungat și obositor, dar perseverent, fără a avea corijențe. Am prezentat lucrarea de diplomă cu tema „Înfracțiunea de înșelăciune în dauna avutului obștesc., – realizată de mine, sub îndrumarea unui lector conducător de proiect – în prima sesiune din februarie 1968, când se afla în dezbaterea specialiștilor noul Cod Penal, adoptat în acel an. Faptul de a fi prezentat câteva propuneri de *lege-ferenda* în lucrarea mea, a contribuit, în mare măsură, la obținerea notei maxime (10!) și la declararea ca șef de promoție al acelei sesiuni.

Departa de mine intenția de a mă lăuda – după aproape 50 de ani – cu calificativele de preminat, care au fost rodul unui efort intelectual și fizic greu și prelungit, în condițiile unui serviciu de mare responsabilitate, dar trebuie s-o spun, cu regret, că învățământul de astăzi este mai puțin performant, deși condițiile de studiu sunt net superioare. Mă întreb cum de s-a ajuns ca o tânără procuror să nu poată răspunde corect la o banală întrebare de cultură generală – de nivelul școlii primare – rezolvată cu brio de o tânără ospătăriță ?. Chiar până aici am ajuns ? Desigur, nu generalizez, dar asta e percepția pe care mi-o provoacă unele cazuri concrete.

Câteva amintiri din viața de student la drept

Am dat examenul de admitere în vara anului 1962, la vreo două luni după bacalaureat, fără nicio oră de pregătire prealabilă. Examenele scrise la literatura română și socialism științific au fost pe placul meu și, drept consecință, am obținut nota 10. Cel oral, de istorie națională, era să mă lase pe dinafară. Socotind că am o mulțime de candidați înaintea mea, am plecat la serviciu și, luându-

mă cu treburi, m-am întors după câteva ore. La ușă nu mai aștepta nimeni; toți candidații fuseseră examinați. Când intru în sală, Comisia se pregătea de plecare. Mă întrebă ce doresc și după ce le explic situația, acceptă să mă examineze - după o rafală prealabilă de „sictireli”.

În această stare psihologică, numai „bună” pentru un candidat, îmi susțin „disertația istorică” despre războaiele balcanice și tratatul de pace ce a urmat. A fost suficient să mut locația semnării într-a altă localitate apropiată (Buftea, în loc de București!) ca să mi se scadă două puncte. Dar cu cele trei note de 10 la limba română scris și oral, și socialism am însumat totuși 38 de puncte (media 9,60!) clasându-mă, în final, al doilea din circa 1000 de candidați. Vestea mi-a dat-o o consăteană (rudă din partea mamei) secretară la o facultate, care văzuse rezultatul afișat.

Anul I a mers „șnur”, cu note de 9 și 10, fiind materii de sinteză, introducere în studiul Dreptului. Rezultatul acesta a avut asupra mea un efect negativ; în loc să mă mobilizeze la studiu riguros, mi-a creat falsa percepție că Dreptul nu-i chiar așa de greu. De aici, lăsarea pe tânjeală care, la ora adevărului mi-a ieșit – cum se spune – pe nas. Oricât ai fi de dotat, nu poți asimila șapte – opt materii, foarte grele, în câteva săptămâni. După un prost obicei (de care nu m-am debarasat nici în anul V) am lăsat cele mai grele examene pentru a treia (și ultima) sesiune: cea din septembrie. Examenul de Drept Civil a fost un adevărat circ. Examinatorul nu era altul decât profesorul C. Stătescu, iritat la culme că examinații erau mai străini de materie decât clasică „tufă de Veneția”.

Mi-a venit rândul la opt seara; în sală, în loc de cinci-șase colegi, erau vreo 30. Mare tumult, critici unilaterale și colective ale profesorului adresate unui auditoriu spășit, pus la colț, căruia i se acordase, totuși, șansa să mai răspundă la un rând suplimentar de întrebări, doar-doar o scoate ceva drept civil de la el. Dar, în atmosfera incandescentă care domnea acolo, amplificată permanent de profesorul înfuriat că „nu-i putea lăsa repetenți” fiindcă tocmai atunci se sărbătorea Centenarul Universității bucureștene, chiar și bruma de cunoștințe acumulate era imposibil ce expus.

Din neatenția profesorului – preocupat cu o predică pe care o ținea unui examinat, precum și a stării de agitație care mă cuprinsese, trag trei bilete în loc de două (era unul lipit de altul), având astfel o șansă în plus de reușită. Față de predecesorii mei, colegi trecuți prin furcile caudine ale profesorului Stătescu, am răspuns la întrebări „ceva mai acătării” (aprecierea a aparținut chiar examinatorului) dar, mă atenționează: „nu pot sa-ți dau mai mult de cinci, când văd atâta indolență din partea unor oameni maturi și pe deasupra și cu răspunderi în aparatul de Stat”. M-am mulțumit cu muștruluiiala că „cel puțin de la unul ca mine – student de 9 și 10 – s-ar fi așteptat la un răspuns corespunzător, dar pesemne țin cu tot dinadinsul să fac corp comun cu ceilalți: o apă și un pământ !,„.

După ce mi-a restituit carnetul, l-am salutat și am ieșit. De vreo câteva ore nu mai ieșise nimeni: nici trecut, nici căzut.

După câțiva ani, m-am reîntâlnit cu prof. Stătescu în sediul unei ambasade române din Occident și i-am reamintit episodul cu examenul de la drept civil. A râs copios și s-a bucurat când i-am mărturisit că după examen m-am razbunat pe acel solitar 5 existent în carnetul meu de student, studiind „pe brânci” întreaga materie de examen. De fapt, profesorul Stătescu prin tărăboiul pe care l-a făcut la examen, cel puțin mie, mi-a făcut un mare serviciu: m-a ambiționat să învăț *comme il faut*. Și, poate datorită d-sale n-am mai avut parte de reproșuri din partea examinatorilor.

Tot în acea sesiune – septembrie 1964 – m-am prezentat la examenul de Drept Roman. Spre deosebire de C. Stătescu, romanistul Tomulescu – un tip de modă veche, foarte tăcut – nu se sinchisea de centenarul Almei-Mater bucureștene, lăsând repetenți cu zecile. Spre exemplu, în seria mea intraseră vreo 19 și nu ieșise niciunul cu examenul luat. În această ambianță am intrat să-mi încerc norocul, și norocul mi-a surâs. Când am tras biletul am avut senzația că cunosc bine subiectul doi și nu știu nimic despre primul. De aceea, când am luat loc în bancă pentru a-mi pregăti răspunsul, am început cu subiectul doi pe care îl revăzusem cu numai 5 minute înainte de a intra în sală.

Când mi-a venit rândul la examinare s-a petrecut un adevărat miracol: în cele câteva secunde cât am parcurs distanța până la catedră, mi-a revenit în memorie întreg răspunsul la prima întrebare, despre „edictele pretoriene”, și l-am expus din memorie, neavând nicio notiță pregătită, fără ca profesorul să aibă vreo observație. La subiectul doi, deși bine pregătit timp de 20 de minute, am avut o inexactitate pentru care Tomulescu n-a scăpat prilejul să facă remarcă că sunt cam clement cu infractorii (era o chestiune de dozare a pedepselor la romani). Când am terminat, profesorul a mormăit ceva, și eu, de emoție cred, n-am înțeles ce-a zis. După câteva zeci de secunde (care mi s-au părut un an) Filip Tomulescu, care se uita tot timpul nedumerit la mine (și eu mă uitam nedumerit la nedumerirea lui) mă întreabă:

- Domnule, dumneata de ce nu vrei să-ți dau notă ?

La care aproape am țipat:

- Ba da ! Dom` profesor.

- Atunci de ce nu vrei să-mi dai un stilou?

Aș fi fost în stare să îl fac cadou, numai să scap de examen. Când am văzut nota 6 în carnet am avut senzația că plutesc de bucurie; era cea mai mare notă la Tomulescu și singura din seria respectivă. Numărul mare de repetenți (mulți au cerut reexaminarea) i-au atras trecerea pe „linie moartă,, considerându-se că o făcuse în mod nedrept și premeditat.

La cel mai ușor examen din anul respectiv, parționat de un adevărat Moș Teacă, am fost, pur și simplu, confundat cu un alt candidat și, în loc de nota 9 cât meritam, m-am ales cu o amânare pentru sesiunea din iulie. Desi m-a „trântit” pe nedrept, nu m-am supărat pe acel fost procuror, dar nici nu m-am mai pregătit la materia respectivă. În iulie, după examinare, profesorul mă întreabă nedumerit :

- Tovarășe S., de ce v-am amânat pentru această sesiune?

- Pentru singurul motiv că m-ați confundat cu altul!

Mi-a acordat nota 9, pe care o meritam.

A rămas mai surprins, decât am fost eu în februarie, și a avut bunul simț să-și ceară scuze.

La examenul de „Drept Constituțional al țărilor Capitaliste” emoția era să-mi joace o festă urâtă. În momentul când am citit subiectele, am avut impresia că nu cunosc materia și era cât pe ce să restituți biletul profesorului și să mă retrag de la examen, dar în ultimul moment m-am oprit de la acel gest și m-am așezat într-o bancă în amfiteatru ale cărei ferestre – fiind caniculă estivală – erau larg deschise. Pe măsură ce se scurgeau cele 20 de minute ideile apăreau logic și din abundență, așa încât îmi pregătisem răspunsuri bine documentate. Dar la intrarea în sală a unui alt candidat, s-a produs un curent puternic care mi-a împrăștiat foile scrise pe sub bănci. În mod normal ar fi trebuit să le adun de pe unde erau, dar eram așa de calm și sigur pe ceea ce aveam de expus, încât m-am prezentat la examinare numai cu biletul care conținea cele două subiecte. Profesorul m-a ascultat cu atenție, mi-a mulțumit și mi-a înmânat carnetul cu calificativ maxim. Așa, într-o doară, mă întrebă:

- Am avut impresia că ați intenționat să vă retrageți de la examen, e adevărat?
- Da, tovarășe profesor, emoția era să-mi joace o festă neașteptat de urâtă!
- Ar fi fost păcat, după materia pe care o știți!

I-am mulțumit pentru apreciere și i-am cerut permisiunea să-mi adun hârtiile de pe sub bănci. De atunci, am avut grijă să încerc să-mi stăpânesc emoțiile chiar dacă nu eram sigur pe ceea ce urma să răspund.

La examenul de Criminalistică am avut un incident cu examinatorul. În timp ce îmi pregăteam liniștit răspunsul la întrebări, pe o masă în laborator, mă trezesc cu acesta lângă mine, cerându-mi pe un ton jignitor să-i prezint „fițuicile” după care mă pregătesc. Cum nu aveam nimic asupra mea care să constituie corp delict (eram doar la examenul de criminalistică) am ripostat într-un mod civilizată, dar neașteptat pentru asistentul Suciu. Am scos haina de pe mine și am insistat să o controleze, spunându-i că, de va găsi ceva compromițător va avea tot dreptul să ceară exmatricularea, iar, în caz contrar, nu voi răspunde la examen până ce nu-și va cere

scuze public pentru ofensa adusă. Să ia aminte că are de-a face cu un căpitan și nu cu un infractor de drept comun. La riposta mea, Suciuc a renunțat la orice control și n-a așteptat să repet să-și ceară scuze. După examinare (numai examen nu se mai putea numi în climatul de încordare în care mă aflam) mă întrebă dacă am vreo obiecție la nota 7. I-am răspuns prompt :

- Domnule, eu nu m-am pregătit pentru notă, ci, ca să stăpânesc materia. Nota dumitale prea puțin mă interesează. Vă salut !

Am plecat mulțumit că-l pusesem la punct. A ieșit după mine, temându-se că-l voi reclama la Decanat, rugându-mă să consider incidentul închis. A rămas închis, dar l-a aflat toată lumea de la colegii care fuseseră martori oculari.

În anul IV, la Drept Administrativ, profesorul Romulus Ionescu mi-a acordat nota 10 cu felicitări. Dar, tot felicitându-mă, a uitat să treacă nota și în catalog. Cum era ultima sesiune, într-o zi Dona Elena primește un telefon de la facultate (eu eram plecat) pentru a mă prezenta la examen. Nu mai rețin ce le-a răspuns soția, dar ulterior, pe baza carnetului de student s-a făcut operația în catalog, devenind și de drept student în ultimul an.

Au mai fost și alte episoade cu profesori care puneau note fără să te asculte, numai ca să nu întârzie la meci. Așa a fost la Drept Internațional public, materia cea mai accesibilă mie, fiind din practica profesională. M-am ales cu un 8 grăbit.

La Drept Financiar – în anul IV – am apelat la o stratagemă. Cu un an înainte, am intrat în relații personale cu titularul catedrei, pe care îl vizitam acasă solicitându-i consultații. În felul acesta, examenul a fost dat pe parcurs, încă din anul III-IV, iar examinarea oficială a constat în trecerea notei în carnet, încât colegii, văzându-mă ieșind după 2-3 minute, au crezut că mă dăduse afară din examen. Când le-am arătat carnetul, nu le venea să creadă că cineva putea primi nota 9 la această materie.

Iată, așadar, viața de student la fără frecvență !

Peregrinări prin lume

Perioada 1956–1969 s-a caracterizat prin activitate profesională specifică instituției de profil, cu permanență în București și cu destule deplasări peste hotare, mai toate pe direcția vest. N-au lipsit nici vreo trei „vizite” în „țări prietene” precum Ungaria, R.D.G. și Polonia despre care am relatat câte ceva în lucrări deja publicate. Deși programul acestor călătorii era destul de încărcat și scurt ca durată (cele mai lungi fiind de 45 zile) am reușit să vizitez în localitățile vizitate numeroase monumente și edificii de rezonanță istorică și culturală ale lumii antice și moderne, care mi-au dat posibilitatea să-mi îmbogățesc zestrea de cunoștințe din aceste domenii, necesară și benefică pentru un diplomat care vrea să-și respecte statutul social ce i-a fost hărăzit să-l poarte pe umeri. Să menționez, spre exemplificare, doar câteva: vestigiile ateniene, monumentele romane din Italia (Roma, Neapole, Capri), celebrele monumente vieneze, pariziene (Versailles și Fontenbleau), londoneze, germane și olandeze, precum și cele din New-York, Washington, Toronto și Ottawa și multe altele din Elveția, Budapesta și Warșovia.

Acum, la anii senectuții înaintate, privesc cu nostalgie fotografii din timpul vizitelor și cărțile poștale prezentând locurile pe unde m-au purtat pașii și mă consider un privilegiat al soartei că am avut această posibilitate. Ele reprezintă partea transparentă a acelei perioade. Cealaltă, cea de fond, care justifica acele călătorii cu pașaportul diplomatic în buzunar, rămâne acolo unde îi este locul în mod firesc: în arhivele serviciului și în petto-ul celor care ținem să ne respectăm profesia până la...final, deși transparența ei ne-ar onora.

Nu pot să nu amintesc totuși participarea la Olimpiada de vară de la Roma, în august 1960, în calitate de atașat olimpic adjunct cu misiunea de a coordona măsurile de protecție a numeroasei delegații române față de posibilele tentative de acte cu caracter terorist din partea unor elemente ostile regimului politic din România acelor ani. Aveam experiența atacului de la Berna din

1955. Din fericire, Olimpiada romană s-a desfășurat în liniște, cu rezultate meritorii ale sportivilor români (trei titluri olimpice, medalii de argint și bronz). La acea Olimpiadă a participat și o tânără din comuna mea natală; gimnasta Emilia Vătășoiu pe care am cunoscut-o în avionul Tarom în drum spre aeroportul Ciampino. Și parcă n-ar fi fost destul cele 4 săptămâni de activitate la Roma; când mă pregăteam de zor să revin la București, unde îmi lăsasem soția singură cu cei doi băieți (Ovidiu avea numai 2 luni), primesc dispoziția de la Centru să mă deplasez direct în Austria, la Olimpiada de ... motociclism de la Bad-Ausee, unde aveam competitori români. Am îndeplinit fără probleme și această sarcină, revenind, în sfârșit, acasă.

Pregătiri pentru activitatea de lungă durată în exterior

În februarie 1969, am fost detașat la Direcția Consulară din M.A.E. pentru a mă pregăti în vederea preluării postului de Șef al Secției Consulare de la Ambasada Română din Paris. Timp de 6 luni, am lucrat efectiv în M.A.E. pe spațiul Franța, familiarizându-mă cu problemele specifice. În august, am însoțit în calitate de interpret prin nordul Moldovei pe doamna Rodier – redactor șef al revistei „Le monde Diplomatique” din Paris, aflată în România, împreună cu soțul său în vizită de documentare, la invitația conducerii M.A.E. La revenirea la București, după vreo 10 zile, mi s-a făcut cunoscut de către Conducerea D.I.E. că, din cauza trădării unui ofițer care lucra la ambasada noastră de la Paris, plecarea mea la post, acolo, nu mai era posibilă. Mi s-a propus să optez pentru un post similar în una din trei țări. Erau în ordine: India, o alta tot de limbă engleză, de care nu-mi amintesc, șiRio de Janeiro, Brazilia. Spre surprinderea ministrului N.D. (șeful D.I.E.), am optat imediat pentru Brazilia. Ministrul a încercat să mă convingă să optez pentru New-Delhi, motivând cunoașterea limbii engleze și necunoașterea portughezei.

- Nu-i nici o problemă, am replicat eu; din moment ce am învățat deja două limbi străine, sper că pot să învăț intensiv și portugheza, cu condiția ca, în perioada de pregătire de 4 luni, să am un profesor la dispoziție, cel puțin trei ore pe zi.

A fost de acord alegerea postului la Rio de Janeiro și am început pregătirea specifică, inclusiv de portugheză, reușind s-o asimilez mai ușor decât mi-am putut închipui inițial, urmare a asemănării în multe privințe cu limba română. Am trecut examenul respectiv fără probleme, fiind așadar apt să-mi îndeplinesc misiunea consulară în acea țară. Pregătirea serioasă pentru noul post este o condiție esențială. Nu-ți poți îndeplini misiunea de bază pentru care ești trimis în spațiul respectiv, dacă nu dovedești competență în funcția oficială și ești, de fapt, un impostor. Mulți s-au dat drept juriști, sau economiști și au clacat la prima operațiune practică, trezind serioase suspiciuni asupra personajului. Am trecut prin tentative de verificare a competenței profesionale și le-am trecut cu bine, grație statutului de licențiat în drept.

În noiembrie 1969, M.A.E. a solicitat Legației braziliene viza de permanență pentru exercitarea funcției de Secretar II – Șef al Secției Consulare la Legația noastră de la Rio de Janeiro. Cererea era însoțită de un scurt C.V. al meu și al soției, cu numele de familie Sporiș. Vizele respective ne-au fost acordate după vreo două săptămâni, în decembrie.

Ne pregăteam de plecare și mă pomenesc într-o seară, pe la 22³⁰ cu un telefon. La capătul celălalt al firului era însuși șeful Departamentului, generalul N.D., îmi cere în mod expres să-mi schimb numele de familie deoarece sunt prea cunoscut în exterior cu actualul și s-ar putea să am probleme. I-am raportat că am deja vizele necesare. A insistat să mă conformez ordinului și atunci i-am cerut aprobare să solicit organelor de miliție să-mi elibereze un document de schimbarea numelui din Sporiș în Spătaru (numele de familie al soției), să mi se elibereze noi pașapoarte și să-mi permită să mă prezint personal cu ele la secția consulară a Legației braziliene și să le explic motivul acestei noi cereri. Ministrul a fost de acord cu toate aceste cerințe și, în consecință, am procedat imediat la

rezolvarea lor. Discuția cu Șeful Secției Consulare, un tânăr Secretar II, a decurs neașteptat de pozitiv, asigurându-mă că, în câteva zile, totul va fi rezolvat, pentru că și la ei, aceasta este o practică curentă, și s-a rezolvat într-o săptămână. Motivul pe care l-am invocat a fost unul plauzibil. Având în vedere că în portugheză nu există litera „ș” numele meu va fi considerat ca fiind grec și în consecință, poate crea confuzii.

Urma să plecăm îndată după sărbători, dar o nenorocită de gripă ne-a amânat până pe 19 ianuarie 1970. Am plecat împreună cu soția, lăsând acasă doi școlari (Cornelius de 13 ani și Ovidiu de 10) în grija mamei soacre, adusă de la Pașcani. Avea 67 de ani. Anul școlar în curs l-au terminat la București, după care s-au înscris la liceu și respectiv la școala elementară în orașul Pașcani. Ultimul an de liceu, a fost urmat de Cornelius în București, în grija familiei Ioniță, la care a și locuit.

În iulie 1975, când ne-am întors definitiv de la post, Ovidiu era deja admis la Liceul Militar din Câmpulung Moldovenesc, iar Cornelius s-a înscris și a fost admis la Institutul de Marină „Mircea cel Bătrân”, din Constanța, pe care l-a absolvit în 1979, an în care a fost ridicat în grad de locotenent și numit într-un post de conducere pe o navă militară, devenind după scurtă vreme comandantul navei Midia. Ovidiu a absolvit liceul și a urmat apoi Școala de Ofițeri de la Sibiu, pe care a absolvit-o în 1982, cu gradul de locotenent, fiind trimis apoi la o unitate de infanterie de al Mihail Kogălniceanu - județul Constanța.

Nici unul nu știa că, de fapt, și tatăl lor era ofițer superior într-o unitate militară, dar îmbrăcat în ținută civilă. Au aflat târziu, când eram deja veniți în țară, de la surse colaterale, dar oficiale.

În perioada activității în Brasil, ambii băieți s-au aflat în câte o vacanță de vară (80 de zile) împreună cu noi. Cornelius în 1972 – iunie-septembrie – și a avut șansa să se întoarcă acasă însoțit de ambii părinți care veneau în concediu în țară, prilej cu care a vizitat Madridul, Parisul și Zurich, iar Ovidiu în 1973 – iunie-septembrie -. A călătorit la venire la Brasilia, pe ruta Paris – Rio împreună cu maestrul Ion Voicu și dna Madeleine, soția sa. Am aflat acest lucru

chiar de la maestrul Ion Voicu în timpul unui prânz oferit de noi la Brasilia când l-au zărit pe Ovidiu în locuință. I-a oferit cu aceea ocazie un autograf pe programul muzical pe care îl susținuse ca prim solist al Filarmonicii braziliene la deschiderea primei stagiuni în noua capitală Brasilia.

La întoarcerea în țară – via Frankfurt/Main- l-am încredințat unui prieten român stabilit la Rio de Janeiro, manager al unei agenții de turism.

*

Am activat în Brasil în perioada 21 ianuarie 1970 – 30 iunie 1975 (ianuarie 1970 – august 1972 la Rio □i august 1972 - iunie 1975 la Brasilia). Din 1961 când au fost restabilite relațiile diplomatice, întrerupte în martie 1942 din cauza războiului, nivelul de reprezentare a fost cel de Legație. La 9 mai 1974, pe când îndeplineam și funcția de însărcinat cu afaceri a.i. am avut prilejul să semnez documentul care stipula ridicarea nivelului de reprezentare la rang de ambasadă.

Am fost Secretar II și Șef al Secției Consulare (21.01.1970 – 25.03.1974) și Secretar I după această dată până la încheierea misiunii. Am îndeplinit concomitent funcția de Însărcinat cu afaceri a.i. (Șef de misiune în timpul absenței din Brasil a miniștrilor plenipotențiali, în perioada noiembrie 1970 - februarie 1971, noiembrie 1971 – ianuarie 1972 și 1 aprilie – 15 iulie 1974).

Odată cu mutarea oficiului diplomatic la Brasilia – 15 august 1972, am reușit să înființăm un serviciu consular la Rio de Janeiro, condus de un atașat, sub directa conducere a titularului secției consulare de la oficiul diplomatic din capitala federală care avea jurisdicție consulară pentru toate cele 22 de state federale. Practic și oficial, eram asimilat gradului diplomatic de Consul general, cu atribuțiuni de natură juridică, economico – comercială, relații cu instituțiile guvernamentale, universitare, culturale și sportive.

Era o arie destul de extinsă de preocupări în condițiile în care, până în septembrie 1974, la oficiul nostru erau numai 4 diplomați (ministrul, consulul, atașatul de presă și cel cultural).

În capitala federală am avut contacte directe cu Președintele, general de armată Ernesto Geisel, cu Vicepreședintele Ramalho Eanes, cu Șeful Statului Major al Armatei (uscat, marină, aviație), cu Ministrul de externe Azerredo de Silveira și adjunctul său Antonio Guerreiro, cu Ministrul armatei Dale Coutinho, cu Șeful Casei Civile gen. Golbery – fost Șef al Serviciului Național de Informații, precum și cu numeroși senatori și deputați, guvernatori (Sao Paulo, Parana) și prefecți (Porto Alegre, Campinas, Anapolis, Rio de Janeiro).

În 1973, am pregătit vizita în România a primei delegații parlamentare a Congresului brazilian, condus de președintele Senatului, mareșalul Paolo Torres, fost comandant al Corpului de armată brazilian participant la cel de al doilea Război mondial în Italia de partea Națiunilor Unite. A doua vizită parlamentară braziliană în țara noastră a avut loc în iulie 1976, însoțind-o în calitate de reprezentant al M.A.E. și interpret în județele Suceava și Maramureș.

Alți doi parlamentari, senatorul Tarso Dutra, liderul parlamentarilor din Congresul federal brazilian reprezentând statul Rio Grande do Sul și regretatul deputat Ivan Ferreira do Amaral din statul Parana, cu care am avut relații de prietenie, au întreprins la sugestia noastră, vizite de documentare în România. Mama lui Ivan, doamna Raquel a devenit președinta „Asociației Amicii României”, de la Curitiba, capitala statului Parana.

În anul 1973, președintele Congresului Național, senatorul Paolo Torres, mi-a înmănat, într-un cadru festiv medalia jubiliară „Sexquicentenario da Independencia”.

Am avut, de asemenea o foarte bună relație cu presa, atât în capitală cât și în statele Rio de Janeiro, Sao Paulo, Parana, Goias, care a prezentat în mod corect și pozitiv activitatea noastră. La Brasilia, am fost ales (timp de aproape 3 ani) de către Asociația

diplomaților străini, în calitate de Director de relații publice și purtător de cuvânt al acesteia.

*

La 7 mai 1974, am solicitat o audiență la Președintele Ernesto Geisel pentru a-i prezenta invitația din partea Statului român de a participa la Congresul Mondial al Populației programat pentru luna august același an la București. După o discuție preliminară cu ministrul de externe Azerredo da Silveira în cabinetul său, am fost primiți de Președinte. Eram însoțit de prof. Mihnea Gheorghiu, în calitate de ambasador itinerant și de ministrul de externe brazilian. Am prezentat invitația, dar Președintele s-a scuzat că n-o poate onora deoarece preluase funcția supremă de mai puțin de 2 luni. Președintele Geisel a formulat în acel moment invitația pentru președintele român de a vizita Brazilia. Invitația a fost primită deosebit de favorabil la București, fiind prima de acest fel pentru un lider din estul Europei. Confirmarea acceptării ei s-a primit după o săptămână. Vizita propriu-zisă a avut loc în iunie 1975 și s-a soldat cu rezultate concrete, de substanță, în domeniul economic și cultural.

Analizii politici și lideri guvernamentali au considerat nivelul relațiilor braziliano-române din perioada 1970-1980 ca „atipic” în contextul politic general caracterizat de „războiul rece”, cu regim militar în Brasil și socio-comunist la noi. A fost perioada când balanța comercială a atins cel mai înalt nivel de ambele părți, față de perioadele anterioară și posteroară când exportul brazilian în România era și este mai mare decât cel românesc pe piața braziliană. La încheierea misiunii, în cadrul recepției de despărțire oferită de ambasadorul nostru, am primit din partea Corpului Diplomatic medalia de argint „Itamarati”, în semn de apreciere a activității depuse în cadrul Asociației diplomatice în calitate de membru al directoratului și purtător de cuvânt.

*

Nu pot încheia perioada activității la Tropicul Capricornului, fără a menționa relațiile de prietenie, de stimă reciprocă avute cu personalități din diaspora originară din România, stabilite înainte și după război în principalele centre urbane braziliene precum Sao Paulo, Rio de Janeiro, Curitiba, Porto Alegre, Brasilia, Niteroi, Belo Horizonte, Goiania. În calitate de consul și de compatriot am căutat să dau curs și să rezolv solicitările lor legate de obținerea de acte de stare civilă și de studii, obținerea de aprobări pentru rude din țară de a veni în vizită, rezolvarea de probleme de natură succesorală. Am dat curs invitațiilor acestora de a lua parte la acțiuni culturale, la reuniuni festive familiale, inclusiv celor primite din partea „ardelenilor de etnie maghiară”, cu care conversam în română. Cu sprijinul perseverent și entuziast al unor intelectuali de marcă, precum avocatul, prof. univ. Augustin Hila-Frățilă a fost creată *Asociația culturală braziliano-română „Amicii României”*, în 1975 la Sao Paulo și în același an la Curitiba, promoatoare, alături de dna. Raquel Ferreira do Amaral, fiind româncea Domnița Rusu-Iașinschi, primul consul onorific al României în Brasil-1997. Remarc, de asemenea, activitatea culturală desfășurată de intelectuali de marcă precum Marcel Preoteșcu, Ștefan Chizimia, Vasile Lupu, Octavian Breazu la Sao Paulo, preotul Pedro Balint parohul bisericii romano catolice al coloniei diasporei, de etnie maghiară din aceeași metropolă, prof. Alexandru Frâncu, Jean Boghici, Vana Duchiaide, Faust Brădescu, Iulia Carâp, Alexandru Nicolau, Petrică Ioanu din Rio de Janeiro și Niteroi și multi alții din alte localități.

În capitala federală, Brasilia, încă înainte de a ne muta definitiv acolo, am creat strânse relații de prietenie cu familiile ing. C. Oprea, M. Costea, Ovidiu Roșiu (soția lui Ovidiu devenind traducătoare oficială de limba română). Familia dlui Dan Laudwer, un industriaș prosper în confecționarea de mobilă, care avea o vilă tip conac cu toate utilitățile, ne-a fost o permanentă gazdă primitoare la sfârșit de săptămână, unde făceam cunoștință cu personalități locale civile și militare.

De asemenea, am încurajat și sprijinit inițiativa unor compatrioți de a publica în portugheză lucrări de istorie și cultură

precum: „Romenia na encruzilhada a dois mundos”, autor Augustin Hila 1976, „Transilvania na historia do povo romeno” autor C.C. Giurescu, tradusă de prof. Univ. Atico Vilas-Boas da Mota, editată de comandorul aviator Dumitru Tudor, la Rio de Janeiro. Tot acolo au fost editate o mulțime de lucrări de cultură având ca autori pe Eminescu, I.L.Caragiale, Arghezi, Sadoveanu, L. Rebreanu și traduse în portugheză de românul basarabean Nelson Vainer și prof. Atico Vilas Boas da Mota,. Cele mai recente fiind „O noapte furtunoasă” și „O scrisoare pierdută”, tipărite la Editura Thesaurus, Brasilia.

Închei această fațetă a activității in relația cu diaspora originară din România „deplasându-mă” – cum am făcut și la plecarea definitivă din Brasil – tocmai la Porto Alegre. Acolo am avut o relație deosebit de prietenoasă cu Elly și Emil Cioba, om de afaceri, parton al unei întreprinderi metalurgice. Privim cu admirație cele două tablouri cu trandafiri aflate pe pereții căminului nostru bucureștean oferite în dar de autoarea lor, Elly. Emil a devenit, după 1997, consul onorific al țării noastre pentru statul Rio Grande do Sul.

Le vom păstra tuturor o afectuoasă amintire.

*

Cea mai neașteptată și plăcută surpriză de care am avut parte în cei 5 ani și 6 luni de activitate în marea țară sud-americană mi-a fost oferită la 7 mai 1974 când, în ședința reunită a Congresului Național (Parlamentul) am fost omagiat public în contextul unui discurs rostit de deputatul carioca, Nina Ribeiro, referitor la evoluția ascendentă, din ultimii ani, relațiilor bilaterale. Citez: „... No estretamento das relacoes Brasil-Romenia, merece consideracao toda especial a brilhante diplomata Nicolai Spataro, que, a frente da representacao diplomatica do seu pais entre nos, tudo tem feito para tornar mais solidos os lacos culturais, afetivos e os interesses economicos que nos ligam” (cuvântare publicată în Diario do Congresso Nacional, ano XXIX-no 34, quarta feira, 8 de maio 1974).

„Referindu-mă la strângerea relațiilor Brazilia-România, o considerație cu totul specială merită strălucitul diplomat Nicolai Spataru, care, aflându-se în fruntea reprezentanței diplomatice a țării sale, a făcut totul pentru ca relațiile culturale, afective și interesele economice care ne leagă să devină tot mai solide”.

Iată, așadar, o recunoaștere a strădaniilor unui diplomat român venită din partea unui parlamentar, într-un cadru oficial al celei mai reprezentative instituții – Congresul național.

*

Activitatea în Brasil și percepția mea despre această țară și poporul ei au fost consemnate în cartea „Evocări – un vâlcean în lumea largă” Editura Adrianso, Râmnicu Vâlcea, 2001. A devenit cunoscută și brazilienilor prin intermediul prof. Univ. Dr. Atico Vilas-Boas da Mota traducător de limbă română care, pe lângă recenzia pe care mi-a trimis-o în 2001 de la Macaubas – statul Bahia, a prezentat-o în recenta operă enciclopedică „Brasil e Romenia, Pontes Culturais” ed. Thesaurus, Brasilia, 2010, în care relatează, la secțiunea 4.11. *Diplomația cu rezultate culturale pozitive*.

„După cum am atras deja atenția cititorilor, într-o altă secțiune a acestei cărți, diplomația a dat prilejul diplomaților din eșalonul secund să prezinte opinii/mărturii valoroase și bine venite despre țara noastră unde au reprezentat România în apărarea intereselor și a propriei sale imagini. Ei sunt martorii unei epoci și a unei perioade istorice care au nevoie de interpretări lucide și libere. Avem astfel lucrarea consilierului diplomatic român Nicolae Sporiș-Spătaru, o personalitate care a căutat să înțeleagă Brazilia, în perioada aflării sale printre noi, și astfel s-a decis să elaboreze o carte excelentă din toate punctele de vedere.

Titlul: Evocări, un vâlcean în lumea largă. (Vâlcean înseamnă originar din zona Râmnicu Vâlcea, municipiu în partea de Centru sud a României, situat pe malul Oltului, capitală a județului Vâlcea.)

Minunată carte sub toate aspectele. Descrie: Republica Federativă a Braziliei; Rio de Janeiro; cu dramaturgul Eugen Ionescu pe Tropicul Capricornului; o aventură nocturnă pe apele Golfului Guanabara; Sao Paulo - inima economică a Americii de Sud; în interiorul Braziliei; capitala Secolului XXI; unele încurcături lingvistice; modernisme; vizita Acad. Ana Aslan în Brazilia; Foz de Iguacu; sporturi; alegeri pentru președintele F.I.F.A.

Cartea este compusă din două părți, prima fiind dedicată exclusiv Braziliei. Excelentă mărturie, optimă viziune a celui ce a căutat să prezinte Brazilia în întregul său și de manieră foarte prietenoasă și optimistă.

Partea a doua prezintă diferite probleme, inclusiv călătorii în alte ținuturi”

În lucrarea „Evocări, un vâlcean în lumea largă”, apărută în 2001, referindu-mă la Rio de Janeiro, am publicat o informație, inedită, obținută în anii `70 de la personalități din diaspora română stabilită în Brazilia, preluată apoi și dezvoltată în lucrarea enciclopedică „Brasil e Romenia, Pontes Culturais” ed. Thesaurus, Brasilia D.F. 2010, de către acad. Prof. dr. Atico Vilas-Boas da Mota. Informația respectivă confirmă în mod public adevărul – ținut timp de 70 de ani la „sertar” din motive greu de înțeles – că figura (capul) statuii Mântuitorului (Cristo Redentor) de pe muntele Corcovado – Rio de Janeiro – devenită una din cele șapte minuni ale lumii moderne, a fost realizată de sculptorul român Gheorghe Leonida (1892 – 1942).

În lucrarea sa, acad. Prof. dr. Atico Vilas-Boas da Mota, face mențiunea : „Cel ce vine, în zilele noastre, la Rio de Janeiro, pe cale terestră, maritimă sau aeriană, zărește imediat minunatul monument al lui Isus Cristos (Cristo Redentor). A devenit simbolul acestui oraș. (...) Puțini știu, însă, că figura acestei gigantice statui a fost opera unui român, sculptorul Gheorghe Leonida (1892 – 1942). Ea a fost realizată la Paris între anii 1927 – 1930”.

*

Am reînceput serviciul în D.I.E., la 1 septembrie 1975, pe post de șef serviciu operativ pe spațiul Occident, cu atribuțiuni de adjunct șef direcție. Am exercitat-o până în august 1978, când, din cauza trădării lui I.M. Pacepa s-au produs reorganizări și schimbări de personal. În luna iulie 1978, după reîntoarcerea din misiunea avută la Londra în timpul vizitei de stat, am plecat împreună cu soția și Ovidiu pentru 18 zile în stațiunea Borsec, recomandată de medicul unității ca benefică pentru un cardiac suprasolicitat profesional. La întoarcere, înainte de a reîncepe serviciul, am făcut o vizită la sediul instituției. Cum intru, observ o agitație nefirească. M-am întâlnit cu șeful unității (pe care îl convinsesem, în mai, să preia el funcția de director în locul meu) și constat că este foarte abătut, chiar speriat, într-un fel, deși nu-i era în obicei. După ce ne salutăm prietenește, mă ia de braț și mă conduce pe hol unde în șoaptă îmi comunică știrea despre dispariția lui Pacepa despre care, de 24 de ore, nimeni nu știa nimic, dar toți erau convinși că s-a produs un act de trecere de partea cealaltă a frontului. Când mi-a făcut comunicarea, colegul meu se aștepta la un gest spontan de surpriză, dar n-a fost așa; am părut cât se poate de calm ca și cum mă așteptam la așa ceva. Aveam acum certitudinea suspiciunii apărute în aprilie, la New-York când deși fusese informat în scris cu 4 zile înainte, Pacepa nu-l informase pe președintele Ceaușescu cu privire la ce se poate aștepta dacă dă curs vizitei la New-York, respectiv o manifestare anti-românească a unor grupări iredentiste maghiare, după eșecul suferit la manifestația de la Washington D.C. Am rămas în unitate, așteptând noi informații despre cele petrecute și pentru a pregăti unele măsuri de luat urgent în exterior pentru protejarea unor surse. La orele 14⁰⁰, colegul meu se întoarce de la conducerea D.I.E. cu planul aprobat pentru deplasarea în exterior, dar cu ordinul ca această misiune să fie executată de mine. În consecință, la ora 17.00 mă îmbarcam în avionul unei companii străine pe direcția vest. Am executat misiunea de „kamikaze” fără necazuri și am revenit în țară după vreo două săptămâni, obosit, stresat și cu o agravare a afecțiunilor cardiace. La consultul medical, doctorul unității a dispus internarea imediată în

policlinică, unde am rămas până la începutul lunii octombrie. În acea vreme era în toi reorganizarea și redistribuirea cadrelor spre unități interne, mai ales la Miliție, Pașapoarte, și deloc la D.S.S. unde erau indezirabile pe motiv că se aflaseră sub comanda unui trădător. Am fost convocat la Minister unde m-au primit fostul șef și cel recent numit la conducerea C.I.E. (denumire „nouă”, ca și cum asta era cea mai importantă măsură) ocazie cu care mi s-a oferit un post de conducere la Școala de specialitate a Departamentului, invocând experiența îndelungată de activitate în domeniu, peste 26 de ani. Am declinat oferta, pe motive de boală, argumentând că aceeași poziție am avut-o cu cinci luni în urmă când am refuzat promovarea. Am cerut trecerea în rezervă și pensionarea întrucât îndeplineam condițiile legale. Mi-au cerut să mă mai gândesc, având în vedere că la școală nu voi mai fi supus stresului din operativ, dar am replicat pe loc că hotărârea mea este definitivă. În cele din urmă au acceptat și, începând cu 1 decembrie 1978 eram trecut în rezervă și pensionare, prin decret prezidențial.

*

Din ianuarie 1979 când Costel, poștașul, a sunat la ușă, aducându-mi decizia și prima pensie de ofițer în rezervă, intram într-o nouă nouă etapă existențială. De acum înainte depindea de mine cum voi reuși să mă protejez.

În acest sens, m-am străduit să respect recomandările medicului instituției care la despărțire mi-a spus :

- De acum încolo principalul medic pentru afecțiunile de care suferiți sunteți dumneavoastră. Va trebui să vă lecuiți în primul rând de „sindromul de suprasolicitare”. Ar fi benefic dacă ați putea părăsi Bucureștiul, ducându-vă undeva într-un loc mai liniștit, cu aer curat și preocupări străine de cele avute până acum.

M-am dus cu gândul instantaneu la părinți, la Robești și, începând din aprilie acel an, timp de aproape 30 de ani, până în 2007, am petrecut acolo cel puțin 7 luni pe an, împreună cu soția și în anii `80 și cu cei doi nepoți, Andreea și Bogdan. La Robești, m-

am străduit să uit ce-am fost și pe unde am fost anterior, ajutându-l pe tata la îngrijitul turmei de oi a familiei, în deal, la Căsoaie în Secături; la strânsul fânului și alte activități gospodărești specifice unui sat intramontan de pe Valea Oltului. La 50 de ani, am devenit și un cosaș priceput, deși asta a însemnat o forțare a potențialului meu fizic. Prezența mea pe post de cioban de primăvară și toamnă a fost pentru mulți localnici un subiect de discuție; nu le venea să creadă că un fost diplomat, care în sat primise apelativul de „ambasadorul” (cu care sunt „botezat” și acum), prestează munci specifice unui sătean cu 4 clase primare. În ceea ce privește munca, nu mi-a păsat niciodată de gura lumii; orice muncă este onorabilă dacă este făcută cum trebuie și nu în silă, sau de mântuială; dacă este legală, morală și folositoare mediului social în care trăiești.

Am considerat, liber consimțit și nesilit de nimeni, că avem o datorie morală să ne ajutăm părinții cu tot ceea ce ne stă în putință, atât financiar, cât și cu forța noastră de nuncă, disponibilă. De asemenea, nu am neglijat nici sprijinul moral-optimist în perioada anilor de bătrânețe. Același spirit de afecțiune l-am acordat și fraților mai tineri, realizând o unitate familială care s-a dovedit trainică, în pofida greutăților iminente prin care am trecut fiecare.

La Robești, am făcut și ciobănie și coasă, ori polog, coborât de fân, hrana vitelor de acasă, prașilă și cules de recoltă, de smeură, de fragi, de afine, sau de nuci. Am fost și „judecător de pace” în aplanarea unor conflicte locale, jurist în probleme de succesiuni, cenzor la spartul stâniei în muntele Mândra, consilier sătesc în relația cu Sfatul Popular și apoi cu Primăria și multe alte activități în folosul colectivității locale fără a pretinde vreodată cuiva vreo contraprestație productivă, sau materială. Munca fizică din timpul zilei m-a ajutat să mă redresez întrucâtva din punct de vedere al sănătății și să elimin treptat stresul psiho-profesional acumulat de-a lungul a peste un sfert de secol.

Lunile de toamnă târzie și iarnă, petrecute acasă, la București, au fost consacrate cu prioritate lecturilor din literatura clasică română și universală, unor „scrieri de sertar” care după 1995 au luat drumul publicității în gazete vâlcene și apoi din București,

precum și în cele șase lucrări editate până în prezent (între care patru volume, „Spiritul Civic – stare de fapt și deziderat”, în coautorat cu fratele meu, Mihai).

Mă simt reconfortat moral că starea de sănătate a fost clementă cu mine și mi-a îngăduit să pot da o mână de ajutor familiei, să le mai reducem sindromul de singurătate care este neîndurător în anii senectuții. Nu ne rămâne acum, când am luat locul părinților (treceți de mulți ani în eternitate) în postura de bunici quasi octogenari să tragem speranța că ne vom bucura de prezența urmașilor și de concursul lor în păstrarea unui tonus afectiv-optimist în anii în care Cel de Sus va avea bunătatea să ne mențină în viață.

File de jurnal socio-familial, reflecții, opinii și consemnări

La 9 noiembrie 1980, s-au împlinit 50 de ani de la căsătoria părinților mei, Ioana și Nicolae Sporiș, oameni simpli, dar cinstiți și foarte muncitori. Evenimentul a fost marcat printr-o „nuntă de aur”, deși la noi, în „Țara Loviștei”, nu există această tradiție. Au fost prezenți toți cei opt copii, cu soții și soțiile lor și șapte din cei 15 nepoți. Deși timpul a fost nefavorabil, umed cu mult noroi, ca urmare a ploilor din cursul săptămânii, a fost o petrecere foarte reușită, cu multă voie bună și înțelegere. N-au lipsit discursurile, care mai de care mai elocvente și pline de umor, constatând că suntem niște oratori înăscuți. Cu excepția „patronului” care, la cei 76 de ani, nu mai poate ține la mai mult de două-trei pahare de țuică, nimeni n-a lăsat nici cea mai vagă impresie că ar fi băut ceva în ziua aceea.

Deși noroi, cum spuneam, evenimentul a fost immortalizat pe pelicula foto, cu cățel, cu purcel (purcelul lipsește desigur din fotografie, dar se auzea grohăind din cotet). Cu toate că e zonă intramontană și montană, cu productivitate scăzută, unde egalitatea economică n-a pătruns încă (am rămas tot la opaiț, sau lampă cu gaz), ori de câte ori mă duc, mă simt bine acolo, mai ales pe deal, în

tovărășia lui Zavi și a Ursei, doi prieteni credincioși cu care nu ai a te teme de prea multe lighioane sălbatice.

Averea noastră este unitatea, spiritul de echipă, întrajutorarea. Interese meschine de avere nu avem; fiecare croindu-și alt drum în viață decât cel al părinților. Cu toată nesiguranța ce domnește de mulți ani încoace cu privire la viitorul așezării (unde ar urma să se construiască un baraj pentru un mare lac de acumulare) noi continuăm să ne facem anual datoria la semănat, întreținerea culturilor, la coasă, clădiș, cules și îngrijitul animalelor.

Și ca orice optimiști, de pe acum facem planuri cum o să fie la vară.

La inițiativa Adrianei și a lui Gigi publicația „Orizont” din Rm. Vâlcea a reprodus urarea „Cu ocazia împlinirii a cinci decenii de căsnicie, pe data de 9 noiembrie, cei opt copii, împreună cu nepoții, nurorile și ginerii urează din inimă familiei Ioana și Nicolae Sporiș din Robești, *La multi ani!* și viață îndelungată !”.

Textul rămâne o frumoasă amintire, deși conține două urări identice. Dar mai bine de două ori decât niciodată !

P.S. Ce bine ar fi dacă am avea prilejul să respectăm urarea și peste alte zeci de ani !.

Mai 1980

Cu nașterea primului fiu al familiei fratelui cel mai tânăr din clan, se poate spune că marea familie a părinților noștri este perfect echilibrată, în sensul că are reprezentanți ai generației a treia în toate cele opt ramuri familiale. Mihai-Marian este al XV-lea ! Îi doresc să aibe parte de o zodie favorabilă și să calce pe urmele părinților săi. Apropo de aceștia; țin cumva să-l facă pe micuțul M.M. un partizan al lui Bacchus? Întrebarea-i provocată de nedumerirea rândurilor ce urmează : (...) botezul fiului lor (...) va avea loc la,... în sala... restaurantului !?! Să-și fi schimbat popa Niță sediul ? Oricât ar fi el de modern și de sportiv, nu-mi vine a crede o atare metamorfoză. Dar, dacă mă gândesc bine, cred că n-au greșit prea mult. Vinuri mai

„botezate” ca la restaurant nu găsești nicăieri. Or, tot ce-i „botezat” are imunitate față de Bacchus.

A fost o petrecere pe cinste!

13 ianuarie 1981

S-a instalat un ger teribil, că nu-i chip de ieșit afară. În aceste condiții viața devine monotonă și plicticoasă. Lectura a cam ajuns la saturație și, poate, de aceea nu mi se mai pare atrăgătoare. Deși psihologic sunt într-o formă bună (încurajat de rezultatul controlului medical complet) lipsa de mișcare în aer liber îmi dă senzația de „moșneag la gura sobei”. Acum tânjesc cu adevărat după o zi de coasă sau de clădiș, care deși cer un efort fizic serios sunt mai pline de conținut. Nimic nu-i mai rău ca inactivitatea, ca așteptarea.

4 martie 1981

Zi mohorâtă cu ploaie și ceață care parcă ține să ne amintească de acel 4 martie 1977, tragic și pururea trist în amintirile celor ce l-au trăit.

Încep să mă conving că în viața omului starea de spirit joacă un rol neînchipuit de esențial. Ei i se subordonează totul. E tare greu când ajungi să-ți pierzi speranța. Ochii devin opaci, urechile nu mai aud, mediul înconjurător te deranjează. Devii parcă dușmanul propriei tale ființe. Omul este un mecanism extrem de complicat, niciodată suficient de bine cunoscut, plin de ciudățenii și surprize

...Viciile omenești nu au decât două cauze: trândăvia și superstiția, și că numai două sunt virtuțile: acțiunea și rațiunea

(Lev Tolstoi, „Război și pace”)

Bogatul conte L.N.Tolstoi cosea iarba, ara pământul și pingelea singur încălțăminteia familiei sale, fără să considere că făcea munci înjositoare condiției sale sociale.

18 aprilie 1981

Ne-am întors acasă după două săptămâni de activitate agro-zootehnică la Robești. Deși primăvara s-a instalat în mod treptat, dar ireversibil, a fost totuși frig, inclusiv lapoviță și ninsoare. Partea bună a lucrurilor constă în menținerea într-o stare de sănătate satisfăcătoare a părinților care, deși în vârstă, continuă să muncească în gospodărie. Partea negativă este de sorginte externă: starea de nesiguranță în care este ținut satul cu privire la strămutare din cauza unui proiectat lac de acumulare pe Olt și indolența autorităților (in)competente referitor la introducerea rețelei electrice. La Robești se trăiește încă cu opaițul, în timp ce satele învecinate de la centrul comunei au și apă pe conductă (Introducerea energiei electrice s-a făcut în 1990-1991, iar conducta de apă în 1992, s.n., din 2010!). Egalitatea economică e o noțiune străină edililor locali. Așa a fost acolo mai mereu. Acestei stări nefirești, de incertitudine a existenței satului, cu interdicții diverse de dezvoltare, s-a adăugat în timp și adaptarea la noua situație. Moșneni de când se știau, cu pământurile luate (munții și pădurile moștenite!) au fost băgați cu forța în ciudate întovărășiri și li s-au impus regulile noi. Acum, cu spiritul de moșneni amputat, toți vor îmbunătățiri substanțiale, dar nimeni nu are curajul să ia inițiativa. Constat, cu regret, că oamenii nu cunosc legile țării, se conduc după zvon public, nu-și cunosc drepturile și – mai ales – nu luptă pentru a se bucura, în fapt, de aceste drepturi. Există ordine și disciplină numai acolo unde domnește legea, aplicată în egală măsură pentru toți cetățenii. Acolo unde se administrează pe „sprânceană”, se cuibărește dezmățul și indolența.

29 aprilie 1981

Astăzi am devenit proprietari ai apartamentului pe care îl locuim de peste 20 de ani.

Începând de la 1 mai nu vom mai plăti chirie. Ne-am legat definitiv de acest oraș, deși personal, nu-l prea am la inimă. Este, totuși, urbea de naștere a băieților care, încă de la vârste fragede au

avut parte de alte meleaguri (moldave, bucovinene, ardelene, dobrogene).

Ne-am mutat în această locuință la 15.02.1961 în timpul eclipsei totale de soare. Cornelius, aflat în stradă pe post de paznic al bagajelor, văzând că s-a făcut întuneric beznă, a început să strige de zor să ne ducem jos că... „vin hoții”. Ovidiu nu avea pe atunci „sarcini gospodărești”, având numai câteva luni.

Aveam pe atunci 13 ani de serviciu, iar azi sunt pensionar; Cornel are doi ani de ofițer de marină și pe Andreea de 11 luni. Ovidiu mai are un an de școală de ofițeri la Sibiu, iar gazda, Dona Elena va implini peste două zile 47 de ani.

Ce repede trece timpul !

3 iunie 1981

Aseară, pe o căldură toridă, m-am întors de la „fermă”, într-o stare fizică și psihică acceptabilă, oricum mai bună decât la plecare. A fost o campanie zootehnică mai „azul” decât anul trecut; mai puțină ploaie (în a doua parte a lunii mai) și mai puțină alergătură, cu mai puține vite în grijă. Tovarășul meu nedespărțit a fost Tarzan, un cățelandru de aproape un an, frate cu Zavi, și sunt convins tot atât de bun peste un an, doi. Ursa n-a putut să mă însoțească pentru că pe 10 mai a adus pe lume o nouă promoție de câini ciobănești cu care a plecat ieri la munte. Am făcut aproape de toate; de la ciobănie în sensul bun al cuvântului, la tuns de oi, medicină veterinară, lideranță obștească, îndrumare juridică, notariat și „manu militari” (acțiune unică în istoria acestui sat de oameni cumsecade, buni platnici, dar totalmente dezorientați în fața unor tâlhari care-i jefuiesc pe față în toate felurile).

Ieri, am dat acestora prima lovitură (confiscându-le camioanele cu lemne furate), spre satisfacția generală, inclusiv a autorităților care erau de față. La fel am procedat și cu oile celor din Priloage; am trimis câțiva băieți să le aducă din Dealul Negru și să le bage la obor. Vroiau să le ducă în munte fără să plătească pășunatul.

5 iunie 1981

Zi caniculară, insuportabilă nu numai pentru cardiaci, încât regretăm zilele mai friguroase din lunile anterioare. De aceea, am hotărât să ne retragem cu 400 km. mai la nord, în târgul Pașcanilor, pentru vreo trei săptămâni. Sperăm să fie mai agreabil și climatic și socio-ambiental. Nu ne putem plânge de călătorii chiar și fără autoturism, de care m-am despărțit fără părere de rău.

13 iunie 1981

Ne-am întors de la rude din județul Iași, după o ședere de aproape trei săptămâni.

Ne-am simțit bine peste tot, cu toată vitregia vremii; când era prea cald, când ploaie de ... toamnă. Începând de ieri, de la Pașcani la București se călătorește cu locomotivă electrică. La Pașcani am realizat câteva lecturi interesante din literatura națională și universală. Am citit cu plăcere „Ciocoi vechi și noi”, de Nicolae Filimon. Deși destul de „vechi”, este foarte actual și în zilele noastre din cauza ciocoilor contemporani sau apucăturilor ciocoiești modernizate. Interesante și lecturile unor lucrări de referință ale lui Upton Sinclair, Marcel Proust, Andre Maurois, Feodor Dostoievski, A. Toynbee. Constat o scădere a apetitului pentru lecturi și o oarecare grabă în parcurgerea textelor.

Cred ca la origine se află starea precară a sănătății. Ce putem face? Fiecare dintre noi e hărăzit să-ți poarte „zestrea” acumulată în timpul vieții sau moștenită, fără voia lui, de la înaintași. Ardem etapele existențiale într-o permanentă mișcare dintr-o regiune în alta, încât acasă, la București, suntem doar musafiri. În felul acesta ne ferim de imobilizare și vegetare pensionaristă; îmbinăm, pe cât putem, plăcutul cu munca necesară și atât de utilă.

15 iunie 1981

Peste două zile mergem din nou la munte – via Voineasa – unde mezinul familiei serbează 30 de ani de viață. Parcă ieri era un copilăș timid, în cămășuță, care se ascundea după mama și, cel mai

adesea, după Ionela și după Gigi. Și iată-l astăzi inginer cu experiență și cu răspunderi profesionale la una din hidrocentralele de elită, care asigură țării energia electrică atât de necesară. Dintre toți frații, el a avut șansa – firească de altfel – de a se forma profesional în mod normal, adică la timpul potrivit. Realizarea profesională a fost urmată, în chip fericit, de încheierea unei familii foarte reușite, cu rădăcini puternice pe Valea Lotrului Lotrului.

29 iunie 1981

La Sânpetru, am participat la aniversarea lui Mihai la Voineasa. O reuniune frumoasă, veselă și cu un... munte de păstrăv. Am continuat apoi călătoria la Sibiu pentru a-l vedea pe Ovidiu, aflat la școala de ofițeri. Deși știa că ne ducem, ne-a făcut să-l așteptăm la poartă, pentru că dumnealui avea chef de fotbal și nu era de găsit.

17 iulie 1981

Ne-am întors acasă după trei săptămâni de campanie agricolă la Robești. Am avut timp bun și am realizat câte ceva. Am făcut multă mișcare în relief de deal și de munte și ne-am simțit bine, cu toată oboseala fizică acumulată.

La munte am constatat odată în plus cum se câștigă pâinea: dur, primejdios, eroic. Dur, pentru că lucrezi multe ore neîntrerupt, pe furtună, pe negură, pe frig și umezeală. Te culci ud sub cerul liber, uneori fără foc și ai în pază averea a zeci de familii. Primejdios pentru că ai de-a face tot timpul cu agresivitatea urșilor și haitelor de lupi care, simțindu-se ocrotite de cei care le-ar putea răpune, atacă pe ciobani și turmele de oi din paza lor. Am avut ocazia să văd la fața locului victima unui urs (a treia într-o lună) aflată acum în spital, suportând supliciuul unor tratamente dureroase, dar foarte necesare.

Și, câtă nedreptate! Acești oameni curajoși, tineri ca vârstă, nu se pot bucura de prevederi sociale în caz de infirmitate.

A fi cioban este o profesie de mare responsabilitate economică și proprie numai oamenilor de mare curaj. Cei slabi de caracter, cei fricoși, nu au ce căuta pe munte în niciun anotimp. Este și eroic pentru că accepți un sacrificiu îndelungat, de luni de zile, departe de familie și nu te poți bucura de nicio oră de răgaz. Am auzit adesea pe unii țărani, deveniți „orășeni” peste noapte, spunând că a păzi oile e o treabă ușoară. Eu le-aș recomanda acestora să exercite măcar două săptămâni de ciobănie la cataramă, pe munte, într-o perioadă ploioasă. Abia atunci s-ar lecui de a mai disprețui munca acestor oameni minunați din toate punctele de vedere și poate i-ar învăța și pe urmașii lor să deosebească oaia de găscă, mielul de pisică și ursul de vultur.

Am rămas profund mișcat de eroismul unui copil de șase ani care, zi de zi, pe orice vreme, înoată în noroiul din strungă și scoate 600 de oi la muls, fără să se plângă că e greu și că de abia s-a crăpat de ziuă. Îl cheamă Aron Popa, din Greblești, iar tatăl său – baciul de la stână - îmi spunea despre copilul său că „în felul ăsta își câștigă și el conacul”. Nu mai vorbeasc de cei mai mărișori – de 11-14 ani – care sunt deja ajutoare de nădejde la stână. Despre acești oameni ar trebui să se scrie mai mult decât despre cei care se fac că „lucrează” opt ore și după aceea poluează mediul înconjurător, dedându-se la tot felul de învârteli pentru a „omorî” prea multul timp liber.

Mă voi întoarce pe munte – așa cum am promis – în a doua parte a lunii august, pentru a ajuta un om de omenie la încheierea conturilor contractuale cu obștea satului Robești.

27 august 1981

De două zile sunt din nou acasă, după aproape o lună de activitate agricolă deloc ușoară. Am încheiat, în linii mari, campania de vară. Remarc respectarea angajamentului luat de fiecare, de a da o mână de ajutor. Au venit cu toții, cel puțin pentru o săptămână. Campania „stână” s-a încheiat foarte bine. Toată lumea a fost mulțumită. Mă voi întoarce, pentru o perioadă nu prea lungă, ca să pun unele lucruri în ordine.

*Când te-ngijești de-o treabă cu minte și măsură,
Ea merge parcă dusă de mâna ta, cum vrei.
Izbânda unor trebi de care te-grijești,
Pe legea mea, atârnă de felul cum le-ncepi.
Un fleac de om, un leneș, dă greș în tot ce face,
Când omul de ispravă cu bine isprăvește.
De au virtuți locuitorii, au cea mai bună întăritură
Doar să alunge Rea Credința, Zgârcenia, Delapidarea,
Invidia – a patra, a cincea : Ambiția, a șasea : Bârfa,
A șaptea: Vorba-Fărădelege, a opta : Nepăsarea,
A noua: Nedreptatea, a zecea, cea mai rea din toate:
Crima !*

(Plaut – „Cartaginezul”)

4 septembrie 1981

Astăzi plec din nou la „fermă” pentru campania de toamnă. Sper să fie ceva mai ușoară și vremea mai agreabilă. Simt că voi avea de-a face cu lupii, urșii și mistreții.

Acum voi verifica ce-a învățat Tarzan la munte, dacă îl urmează pe Zavi, sau nu.

P.S. Tarzan nu calcă nici pe departe pe urmele fratelui său, dispărut în iarnă în mod misterios.

22 septembrie 1981

M-am întors acasă ceva mai „svelt” și într-o formă fizică bună. Munca nu-mi displace, deși uneori mi se pare prea grea. Singurul eveniment notabil: agresivitatea urșilor care atacă – întocmai ca teroriștii brazilieni din anii 1970-72 – la miezul zilei. Mare greșală, cu consecințe economice și sociale grave, este optica unor legiuitori, ruptă de realități, care interzice stârpirea acelor animale sălbatice păgubitoare și periculoase pentru locuitorii satelor din zona montană. Oare valorează mai mult pentru avuția țării,

aceste jivine agresive, decât miile de vite mari și mici răpuse anual de urși și lupi, sau miile de tone de cereale, legume și fructe distruse de porcii mistreți? Politica aceasta a pagubei în avutul statului și al oamenilor este de neînțeles! Să se fi rupt, cei îndrituiți să ia măsurile legale, de viața trudititorilor, încât să se facă că n-aud, nu văd ?

E regretabil ce se petrece. Și, culmea, de la 1 ianuarie 1982 se preconizează perceperea unui impozit pe câinii de pază !?!, dând frâu liber jivinelor să atace nestingherite.

Sfârșit de decembrie 1981

Astăzi sunt pe post de bunic autentic, având lângă mine pe Andreea, o păpușă durdulie de „doi ani” (deși are doar 18 luni). Îmi face plăcere s-o ascult cât de bine și de corect pronunță cele mai dificile cuvinte. Pare un copil precoce, inteligent, bine proporționat dezvoltat, cu ochii mari și frumoși. Ceea ce remarc, înainte de toate, este caracterul său prietenos și simpatia molipsitoare. Deși de numai „doi ani”, nu uită să vorbească la telefon cu frățiorul Bogdan-Alexandru, de numai trei luni.

Între timp am dat „o fugă” până acasă unde vârsta părinților își pune tot mai mult pecetea pe activitatea lor. Acum, mai mult ca oricând, au nevoie de sprijinul nostru afectiv. Acest ajutor nu se vrea material, pentru că au cele necesare traiului, ci personal, de a avea pe cineva lângă ei, să nu se simtă singuri. Constat că teama de siguranță a devenit principala preocupare care îi demoralizează pur și simplu! Prezența unuia, sau altuia dintre noi, le dă, parcă, noi puteri și – în mod cert – alt moral, mult mai optimist. Am avut impresia că acum suntem așteptați mai mult ca oricând, deși întotdeauna am fost bine primiți. Psihologia lor este comună tuturor oamenilor vârstnici. De aceea au nevoie de prezența noastră fizică, de planurile noastre de viitor, de încurajările noastre. Acestea constituie cel mai bun medicament. Concluzia e una singură: pentru anii bătrâneții să facem tot ce ne este cu putință ca să fie petrecuți cu optimism. Este – după opinia mea - cea mai potrivită modalitate de a ne manifesta dragostea, respectul și recunoștința față de părinți.

În viață sunt trei feluri de oameni: unii care scriu romane, alții care le citesc și ceilalți care le trăiesc. Dar sunt și oameni care le trăiesc pe toate: autor, cititor și trecător prin viață, cu bune și rele. Unii au relații sus puse pentru că au bani, iar alții – în contrapartidă – au bani pentru că au relații!

*

Pentru mine, anul 1981 a început destul de sumbru și descurajator, dar, odată cu venirea primăverii, m-am redresat și parcă am dus-o ceva mai bine ca în 1980. Ca și anterior, am avut o lungă campanie zootehnică care, dacă nu m-a făcut mai sănătos, m-a menținut într-o formă psihică și fizică acceptabilă. Sub aspectul pregătirii intelectuale am realizat câteva lecturi remarcabile, extrem de instructive. Sper să pot continua, poate ceva mai metodic, prin intermediul vreunei biblioteci. Dacă mă va ajuta condiția fizică, voi începe campania agricolă mai devreme pentru a mai alunga plictiseala lunilor de iarnă cu prea mult stat în casă. Este de preferat o activitate utilă în aer liber, chiar în condiții mai spartane, unei hibernări gen „arest la domiciliu”, impus de bunăvoie din lipsă de ceva mai operant. Față de alți confrăți care nu părăsesc Bucureștii pentru că n-au unde să se ducă, mă pot considera un favorizat de soartă. Prea multă hibernare duce la moleșeală, la lipsă de optimism, la o oarecare delăsare.

Și când mă gândesc că suntem de abia la începutul iernii!

31 decembrie 1981

Anul acesta nu vrea să se ducă fără a mai „mâzgăli” câteva rânduri. De regulă, în asemenea momente, oamenii își exprimă dorințe, deziderate:

- să dorim, deci, să fie un an (nou) de pace;
- să ne bucurăm cu toții de sănătate;
- să putem munci și să fim utili familiei și societății, după posibilitățile noastre actuale;

- să avem satisfacția strădaniilor depuse la locurile profesionale de muncă de către fii și frații noștri;
- să crească mari și sănătoși nepoții;
- să ne ocolească necazurile și nenorocirile de orice fel, atât la nivel familial, cât și de țară.

16 ianuarie 1982

Iată-mă ajuns în prag de semicentener. 50 de ani de viață trăită în ritmul secolului vitezei. Cu excepția ultimilor ani (cei de pensionar), ceilalți, chiar din clasele gimnaziale, au fost bogați în evenimente din cele mai diverse domenii. Acei ani au însemnat prezența mea în roluri total diferite, de la păscutul oilor și caprelor până la mari responsabilități profesionale încredințate de autoritatea de stat a fi exercitate în țară și peste hotare. Niciodată nu m-am simțit rușinat de ceea ce fac, încercând să fac totul cu responsabilitate și cu convingere. Chiar și atunci când eforturile unei munci tenace de zile și nopți nu erau pe măsura așteptărilor, nu am căzut pradă deznădejdii, ci am căutat noi soluții de reușită. Mulți nu m-au înțeles, alții m-au invidiat, sau pizmuit pe nedrept, dar n-am auzit pe nimeni să mă bârfească sau să mă denigreze după ce – din motive de serviciu – am părăsit un anumit sector de activitate. Recunosc; eram un tip „difícil”, nonconformist, pentru cei lipsiți de poziție proprie și de șira spinării și incomod pentru unii din șefii mei vremelnici.

În multe situații, nefiind de acord cu o dispoziție superioară (de la un șef, dar nu și superioară ca soluție operațională) am adoptat poziția: „zici ca el, dar faci cum consideri tu că este legal și realizabil”. Și, o spun cu satisfacție: a fost soluția potrivită, rămânând corect cu mine însumi; m-am adaptat la situații dificile, fără a altera fondul moral-cetățenesc. Mă bucur că, privind retrospectiv, n-am făcut, nici ca subordonat și nici în calitate de comandant, acte nedemne care ar merita oprobriul public.

Pe undeva, în conștiința mea, sufăr că instituția în care am lucrat „o viață de om” este tratată „în bloc” în mod negativist, ceea

ce nu corespunde nici pe departe adevărului. Este cazul să avem buna credință în mânuirea balanței, să alegem cu grijă grâul de neghină. O cugetare engleză spune că „cel mai bun remediu contra tristeții este de a învăța”. Cunoscându-i pe englezi la ei acasă, cred că și-au însușit pe deplin această recomandare.

16 octombrie 1982

Prima zi de acomodare bucureșteană, după un sezon prelungit, găsesc orașul cenușiu, fără puncte de atracție care să încânte ochiul, așa cum există în mai toate capitalele lumii moderne. Preocuparea principală pare să fie aprovizionarea. Vezi pe stradă mai multe plase decât oameni. E și asta o psihoză, un fenomen social negativ, generat de îndelungate cauze de care omul de rând nu este, cătuși de puțin, vinovat.

Am intrat în câteva librării din centru, dar n-am reperat nimic interesant; aceleași titluri prăfuite. Cărțile care spun ceva se vând pe sub mână ca, de altfel, și produsele de consum alimentară și industrial. Am convingerea că niciodată nu e bine să dăm verdicte la modul absolut și mai ales pentru ce va urma după noi. Comparațiile sunt raționale numai pentru ceea ce a fost și este, nu și pentru viitor, care se poate dovedi relativ și nesigur.

15 aprilie 1983

Timp de două săptămâni am fost la Robești, luându-mi în serios rolul de fermier, pregătind grădinile pentru semănăturile de primăvară, împrejmuind pășuni pentru creșterea cantității de fân (o veche dorință a tatălui de a vedea livada de la Cojocaru închisă). I-am ajutat pe amândoi, așa cum sper s-o fac și în cursul lunii mai. Deși munca e grea și condițiile economice și sociale vitrege (nu există rețea electrică), aerul, apa și mișcarea te transformă în om sănătos, cu poftă de muncă și de ... mâncare. Singura muzică audiată a fost cea a păsărilor, cu solistul lor de sezon – cucul.

Am studiat natura: înflorirea pomilor, înfrunzitul copacilor și creșterea ierbii, care nu sunt nicidecum o banalitate.

24 aprilie 1983

De mai multă vreme îmi stăruie în minte supărarea pe care mi-a provocat-o întotdeauna comportarea unora care nu-și țin cuvântul dat. Un prea recent caz de încălcare cu bună știință și cu o încăpățănare prostească a angajamentului asumat, din proprie inițiativă, mi-a provocat o teribilă repulsie față de acest soi de indivizi. E drept, n-am avut niciodată încredere în inși care fac promisiuni cu ușurință și de aceea nu m-am lăsat descoperit.

Este omenesc ca cineva să facă o promisiune și să n-o poată onora, dar are obligația morală să și-o asume cu prudență, s-o pună sub semnul incertitudinii și să dea răspunsul într-un timp rezonabil; în orice caz, înainte ca persoana beneficiară să nu mai aibă nicio posibilitate de acțiune pentru realizarea pe căi pertinente a interesului său. Cei ce promit, deși știu că n-au de gând să facă ceva pentru a-și ține promisiunea sunt elemente fără onoare și fără scrupule de ordin moral. A purta pe cineva cu minciuna li se pare cât se poate de normal deși, dacă ei ar fi victima, ar țipa ca dintr-o groapă cu lei, socotindu-se trași pe sfoară. De aceea, zic: să nu credem în promisiuni făcute cu ușurință, pentru că sunt simple amăgiri menite să ne facă viața insuportabilă.

Este mai firesc să nu fi de acord cu o idee bună, decât să accepți – chiar și tacit – o soluție despre care ești convins că-i greșită.

8 iulie 1983

Azi am ridicat titlul de proprietar asupra singurei averi pe care o avem: apartamentul pe care îl locuim. Și la circumscripția financiară, ca și la alte instituții, funcționari binevoitori și birocrați înăcriți sau agresivi. Mă întreb: ce se face un biet cetățean care nu-i la curent cu legislația, când intră pe mâna unui birocraț sadic ? Este

torturat pur și simplu !. Mare avantaj să cunoști legea și să știi s-o interpretezi. În momentul când ripostezi, birocratul bate în retragere, dovadă că pregătirea lui psiho-profesională e labilă. Am asistat astăzi la asemenea scene.

12 iulie 1983

Am transcris titlul de proprietate asupra apartamentului la Notariatul de Stat, sector 4 București. Aici totul a decurs normal, cu funcționari competenți.

18. iulie 1983

Zi caniculară ca și cele precedente, cu averse (uneori adevărate cicloane). Suportăm greu clima orașului în această lună a lui Cuptor. Dacă n-ar fi fost nevoie de unele consultații pe la Policlinică și mai ales de preparativele pentru căsătoria lui Ovidiu, (23 iulie, la Constanța) am fi petrecut vara la Robești, în aer curat. Aștept cu emoție evenimentul, cu speranța să iasă totul bine, pe măsura eforturilor făcute. La nunta lui Cornelius (3.11.79 – tot la Constanța) a fost mai ușor, mai simplu, și n-a ieșit rău.

Cu aceasta încheiem obligațiile părintești, d.p.d.v. al stării civile; continuăm cu cele de bunici, cu speranța că celor doi nepoți isteți – Andreea și Bogdan – li se vor adăuga și al□i „tatai”.

P.S. N-a fost să fie !....

9. septembrie 1983

Din nou în București, după 10 zile de muncă în forță la Robești. Mă simt obosit fizic, dar starea generală nu-i prea rea; e chiar satisfăcătoare, excepție făcând dantura. Mi-am îndeplinit obligațiile asumate față de obște, făcând pe contabilul financiar în așa fel încât toată lumea a rămas mulțumită. Cel puțin, așa cred.

19 octombrie 1983

Ne-am întors de la Robești, după 21 de zile de rodnică muncă agricolă specifică toamnei. N-a rămas sperăm, nimic important de rezolvat. Cu toată seceta a fost o recoltă satisfăcătoare și, oricum, îndestulătoare pentru gospodăria părinților. Acum vom rămâne o perioadă mai îndelungată la noi acasă – cu o scurtă vizită la Constanța.

27-31 octombrie 1983

Am fost la copii la Constanța. Ne putem declara mulțumiți de cele constatate. Nepoții sunt foarte isteți, dar și năzdrăvani, așa cum le șade bine unor copii sănătoși. Bogdăniță este oaspetele nostru pentru o perioadă de timp. Despărțirea de Andreea a fost atât de sfâșietoare prin dezamăgirea și disperarea că nu vine și ea cu noi la București. N-am fost pus niciodată într-o situație mai înduioșătoare ca în momentul când fetița s-a văzut împiedicată cu forța de a ne însoți. Nici când am plecat în ianuarie 1970, în Brasil și ne-am lăsat copii acasă, n-am fost atât de emoționat ca de această dovadă de atașament a unei nepoate de trei ani și jumătate. Nu voi uita niciodată acest moment și voi face tot ce se va putea pentru a repara dezamăgirea și disperarea ei, deși episodul a fost provocat de mama sa care, n-am înțeles de ce s-a arătat rece la rugămințile fetei și argumentele noastre.

15 noiembrie 1983

Prima zi de iarnă. Afară ninge (nu tocmai!) liniștit, în casă arde focul, iar eu cu Bogdăniță ne facem de lucru. Băiatul „desenează”, eu mângălesc aceste rânduri, între două lecturi fugare din Honore de Balzac și o ceartă cu Bogdan care își înfundă urechile și nasul cu hârtie și trebuie să fac pe chirurgul să i-o scot. Ce vreți? Așa sunt relațiile între bunici și nepoți: cu declarații de război și de pace, cu acțiuni intervenționiste, cu proteste și amenințări, cu „lupte” și „bătăi”, cu împăcări și cu lacrimi, adesea de crocodil, de pupături gen „Piața Independenței”.

Acum am devenit, pentru 2-3 ore pe zi, și căluț înhămat la sanie. Avantajul e de partea mea; eu transpir și Bogdan tremură în sanie, dar nu vrea să se dea jos. Necazul survine la orele de masă când îl apucă joaca cu mâncarea în gură.

6 decembrie 1983

Tihna bunicului: să vegheze somnul nepoțelului său într-o după amiază de iarnă, un somn surâzător de copil sănătos și isteț. Pe cât de năzdrăvan și „obositor”, pe atât de drăgălaș acest nepoțel care nu pierde prilejul de a se prezenta: Alexandru Sporiș – doi ani !.

2 aprilie 1984

Zi frumoasă de primăvară, stau în casă cu Bogdăniță, suportând vechile necazuri de ordin medical. Mă pregătesc (psihologic) să plec la Robești pentru campania agricolă de primăvară. Nu știu încă ce voi face acolo, dar voi încerca să fiu util. Sper să mai dau jos din kilogramele luate în timpul sezonului de iarnă. Am nevoie de mișcare și „urzici”. Bogdăniță mă tot întreabă dacă, atunci când se va duce la școală îi voi da lui stiloul și cărțile din bibliotecă. I-am făcut promisiunea că i le dau, așa că dacă n-o să pot să i le dau personal, îi rog pe urmași să respecte acest angajament, în măsura în care aceste bunuri îi vor mai fi băiatului utile la ceva.

P.S. Vremurile au evoluat spre modernizare. Instrumentul cu care operează în profesia aleasă este computerul. De stilou și cărți nu s-a mai interesat.

30 mai 1984

Aseară am revenit de la Robești, unde m-am îndeletnicit cu activitățile agricole de sezon. Departe de radio și tv am urmărit doar indirect și chiar tardiv finalul de stagiune fotbalistică care a dat

câștig total de cauză celei mai bune echipe: Dinamo București.
Bravo lor !

4 iunie 1984

Mâine plecăm la Moldova (Pașcani și Iași) pentru a vizita rețele. Constat că Bucureștii au devenit pentru noi mai mult un punct de tranzit, decât domiciliu. Asta, în condițiile când foarte mulți se dau în vânt după acest oraș murdar (la propriu) și cam populat de indivizi care-l parazitează. Sunt multe orașe zise de provincie care oferă condiții superioare de viață, inclusiv spirituală și conviețuire socială mai umanitară.

Simt acut lipsa nepoților, ar fi fost bine să fi mers și ei cu noi. Oricum, la munte nu ne ducem fără unul din ei.

15 iunie 1984

Ne-am întors din Moldova. Acolo toată lumea se află pe vechile... poziții. Nicio modificare esențială. Am găsit Pașcanii bine gospodărit din toate punctele de vedere, grație unui primar de ispravă. Are el nume de rățoi, dar toată lumea îl respectă. Am constatat multe înfăptuiri edilitare și la Iași și Târgu Frumos. Uneori, inclin să cred – așa cum am mai afirmat – că viața într-un oraș de provincie (ex. Pașcani, Iași, Rm. Vâlcea) este mai confortabilă decât în Capitală.

Munca ogoarelor este de calitate și recoltele promițătoare.

18 iunie 1984

Ovidiu aniversează 24 de ani !

„La Mulți Ani cu sănătate și fericire!”

Prima aniversare cu stare civilă de căsătorit. Schimbarea se observă în maturizarea tânărului ofițer și în rărirea substanțială a apelurilor telefonice. În fond, e un fenomen natural; are omul familia

lui, și-a luat zborul din casa părintească, chiar dacă noi ne obișnuim greu cu noua și fireasca situație.

Oricum, atunci când se poate, „un coup de telephone” e foarte bine venit.

8 iulie 1984

Ne-am întors la București, după alte două săptămâni de activitate agricolă la Robești unde urma să-l „ozonăm” pe Bogdăniță, dar un accident stupid la ochi l-a făcut să se întoarcă a doua zi acasă la Constanța, în locul lui rămânând Andreea care s-a comportat admirabil. Acum vom sta o bună bucată de vreme acasă pentru o necesară odihnă, după care vom mai vedea.

13-16 iulie 1984

Zile toride cu 36⁰ la umbră. E greu pentru oameni sănătoși darămite pentru cardiaci. Iarna suntem consemnați la domiciliu din cauza frigului, vara de căldură. Acum e preferabil să te afli undeva la munte, sau la mare; în nici un caz la... răcoare.

27 decembrie 1984

Zi de iarnă autentică, cu nămeți mărișori de nea proaspătă. Priveliști demne de cărțile poștale ilustrate. Tata a împlinit azi 80 de ani. E sănătos și muncește ca unul de 60 de ani!

Am folosit acest prilej aniversar pentru a-l sărbători în familie. Au fost prezenți: Ion, Ionela (cu toată familia), Mihai (cu soția și băiatul), Adriana cu Laura și subsemnatul. Acolo, în casa părintească ne-am simțit cu toții fericiți că avem pe cine sărbători, că suntem în stare să dăm părinților mulțumirea sufletească de a ne vedea adunați în jurul lor. Au lipsit motivat: Tică (aflat în Irak), Gigi și Maria din motive profesionale, iar Didina din cauze familiale și meteo (este o zăpadă căzută proaspăt, de peste 50 cm.). Ne-am simțit excelent. A doua zi, am asigurat părinții cu lemne tăiate pentru toată

iarna și primăvara. În felul acesta vor avea în grijă majoră cele două vaci (una fătată de 4 zile și cealaltă gestantă).

P.S. Am aflat că prin grija vâlcenilor (Gigi și Ionela) aniversarea tatălui a fost consemnată în ziarul județean Orizont, din 28 decembrie a.c.. Felicitări pentru gestul lor !

30 decembrie 1984

Anul care se încheie n-a adus nimic nou, niciun progres în asigurarea unei păci trainice. Au continuat febril pregătirile de război nuclear prin sofisticarea mijloacelor de distrugere în masă și de militarizare a spațiului cosmic.

Americanii l-au confirmat în funcție pe Reagan, iar sovieticii l-au promovat la Kremlin pe Cernenko. În rest, puține schimbări politice. Un vânt de reinstalare a guvernelor civile bate în America Latină; un oarecare avans al laburiștilor în Australia și Noua Zeelandă; un status-quo în Europa Occidentală.

Conferința de la Stockholm pentru încredere în Europa bate pasul pe loc; guvernul conservator britanic se confruntă cu greviștii mineri; italienii cu mafia și terorismul de dreapta; olandezii refuză rachetele americane (și bine fac!); „reacțiunea” zis sindicalistă poloneză se agită; francezii sunt tot mai nemulțumiți de guvern; nemții simt mai mult ca oricând povara șomajului (ceilalți o simt mai demult). În rest discuții în van.

Noi?! Ne ținem de festivități, de bătut din palme și de bătut apa în piuă, în timp ce recolta stă neculeasă. I-am obișnuit rău pe ceapiști, tot venindu-le în ajutor la cules, cu elevi, studenți, militari și muncitori industriali. Cele mai mari plăgi sociale de la noi sunt, în prezent, corupția și alcoolismul. Odată cu introducerea acordului global s-a mai redus numărul chiulăilor.

Anul 1985, să ne aducă pace și măsuri ferme de asanare a tuturor relelor, ca să trăim mai sănătos, fizic și moral.

12 februarie 1985

De două zile viscolește. Căderile de zăpadă, lapoviță și ploaie sunt substanțiale, dar neuniforme. Este un frig pătrunzător.

Situația e generală în Europa. Noroc că la noi nu circulă decât mașinile oficiale, așa că ne mai scutește de accidente. Partea proastă constă în faptul că nici gazul nu prea are putere și încălzim noi soba, în loc să fie invers. Totuși, chiar în frig nu stăm. Se anunță că majoritatea orașelor sunt blocate de nămeți. Este a doua repriză a iernii. Este cea mai aspră iarnă din 1942 încoace. Deși ne aflăm la numai 16 zile de începutul calendaristic al primăverii, iarna este în toi. Cât va mai dura, nimeni nu știe.

Starea vremii ne obligă să stăm cu săptămânile în casă. N-am mai fost în centrul orașului de luni de zile. E ca și cum aș trăi la țară, dar fără aerul curat de acolo. Lipsa unei activități sociale a devenit cronică, fără putință de a remedia ceva până la sezonul cald. Devenim „bătrâni la gura sobei” fără să vrem. Singura consolare este lectura unor cărți interesante și instructive și contactul cu familia. Acum, chiar dacă am vrea să facem altceva, este cu neputință. Trăim cu speranța că va veni ea, vara...

16 februarie 1985

Ninge vârtos și mai și viscolește, dar nimeni nu ia nicio măsură pentru aprovizionarea populației cu cele necesare, mai ales energie termică. Dacă am avea foc la sobă, totul ar putea fi suportat mai ușor. Dar când n-ai căldură... simți iarna până la oase. Economia de combustibil se convertește – pe termen lung și cu implicații sociale deloc benefice- în „economie” (citește lipsă!) de instruire, de educație și de cultură. Cu numai 2-3 ore de școală și cu altele asemănătoare de program tv. nu se poate realiza dezideratul unei instruirii și educații solide, și asta într-o epocă istorică când toată lumea recunoaște că: „Cea mai importantă resursă a omenirii o constituie educația”. Învățătura și cunoașterea sunt cerințe elementare ale supraviețuirii într-o lume aflată în procesul rapid al globalizării.

14 martie 1985

Timp închis, frigos, cu valori de temperatură sub zero grade, deși ne aflăm la jumătatea lui martie. Starea de sănătate influențată de vreme îmi provoacă simptome de pesimism, de lipsă de apetit spiritual. Aș evada undeva în natură să depun muncă fizică, să fac orice muncă utilă la țară, dar vremea de iarnă se opune cu încăpățănare. Și când mă gândesc că sunt atâtea de făcut în gospodăria părinților! Sănătate să fie, restul e o chestiune de voință și spirit gospodăresc care nu ne lipsește. Până la... primăvară mă mulțumesc cu prezența nepoatei care mai înseninează climatul de pesimism. Viața de pensionar depinde 90% de starea de sănătate personală și a celor apropiați.

Vorba unui aforism brazilian: Dacă ai sănătate, ai de toate !

25 mai 1985

M-am întors de la Robești, după două luni de activitate agrozootehnică neîntreruptă. A fost cea mai lungă campanie care m-a supus la multe încercări fizice, trecute cu bine datorită tenacității și stoicismului din momentele (și au fost destule!) dificile. Am luptat cu mine însumi și am sentimentul că puterea de voință și spiritul de sacrificiu nu m-au părăsit. Este, alături de condiția fizică specifică mișcării permanente în aer liber, ceea ce rămâne ca bun câștigat; restul a trecut ! Dacă la Robești ar exista și un plus de confort urban, de exemplu lumină electrică, totul ar fi cum trebuie. Timpul macină totul: îmbătrânim, constatând cum îmbătrânesc părinții.

30 mai 1985

Ne-am întors de la Constanța după o ședere de patru zile cu copiii și nepoții. Am participat la ziua de „frișcă” a Andreei, care a împlinit 5 ani. Bogdan a rămas la Constanta, nu fără regrete.

Finala C.E.E. văzută aseară la televizorul lui Ovidiu (locatar în același bloc și aceeași scară cu Cornelius!) imagine pe canal turcesc, sonor bulgăresc (totul de import, să nu zicem că nu trăim pe

picior mare), mi-a lăsat o impresie deplorabilă; o oră de bătăi între spectatori, 90` de caricatură de joc cu mingea, un arbitraj scandalos de părtinitor cu italienii, al unui arbitru elvețian. Rușine tuturor pentru fiasco-ul total al partidei! Mi-a plăcut, în schimb, programul tv. turcesc. Constat că acest popor a făcut progrese uriașe de civilizație urbană.

21 iunie 1985

Dona Elena și Andreea au plecat la Robești pentru sezonul de fructe de pădure. Le voi urma peste patru zile pentru o nouă campanie de vară-toamnă. Deși sunt la mine acasă, Bucureștii nu-mi mai oferă nicio satisfacție, în schimb are grijă să mă îmbolnăvească. Atunci ?! La ce bun să lăncezesc într-un oraș poluat ? Dar unde n-a pătruns poluarea ?

Citesc în “Flacăra” că o fițuică meteorică susține că se poate învăța engleza într-o lună!! Dacă nu-i cumva o glumă, atunci, în mod cert avem de a face cu cea mai crasă probă de hahalerism publicistic. Nici măcar un geniu în materie n-ar putea pretinde că a învățat o limbă străină într-o lună de zile.

22 iunie 1985

Stau singur în casă și constat că singurătatea - chiar de scurtă durată și voluntară – este îngrozitoare. Ea dereglează întreg organismul. Un întreg sistem de viver-social.

N-am predispoziție pentru nimic, am sentimentul că fac umbră pământului degeaba. Cu cât trece vremea, apare tot mai pregnant acel nefast sentiment al inutilității sociale, al izolării și chiar al frustrării.

Izolarea nu ține neapărat de firea mea, mai rezervată. Singura reconfortare în această lume, lipsită de simțul prieteniei dezinteresate și sincere, o găsesc în mijlocul familiei. Este deci firesc să nu-mi găsesc locul când rămân singur. “Izolarea duce la amărăciune și mediocritate” spunea – pe bună dreptate – un personaj

dintr-un foarte bun film cehoslovac. Dar, este totuși, preferabilă unui anturaj format din *amigos da onca* (ipocriți) gata să te dezamăgească la orice pas. Din păcate, societatea produce asemenea indivizi în proporție geometrică, în timp ce prietenia este o *rara avis*.

În ultimă analiză, trebuie să fim de acord cu constatarea că suportăm mai ușor singurătatea decât ipocrizia celor care afișează o “prietenie” din interes.

“Prietenie înseamnă să fii alături de prieteni nu când au dreptate, ci când greșesc”. – Andre Marlaux.

18 august 1985

M-am întors de la Robești unde am muncit la strânsul fânului necesar vitelor în timpul iernii. Am tras la coasă (vreo șapte zile!) ca la galere; palmele pot depune mărturie convingătoare.

Stare generală satisfăcătoare. Căldură mare, nopți răcoroase, dimineți cu ceață, ploi binefăcătoare pentru recoltă. Muncă grea, cu productivitate redusă. Forță de muncă puțină și neconvingătoare, mai ales din partea celor ce aveau obligații asumate anterior. Cu cât trece timpul, neputința de a întretine o gospodărie rurală de nivel mediu devine tot mai pregnantă; climatul socio-familial este mai încordat și mai descurajator. Se petrece un fenomen centrifug în perioadele de muncă intensă și parțial centripet în zilele de odihnă. La plecare, deși nu s-au manifestat direct, am simțit deznădejdea din sufletul celor bătrâni, că au rămas literalmente singuri. Dar, ca în orice domeniu: ce e mult, nu-i sănătos! Mai bine cu o tonă de nutreț mai puțin decât cu o viață de om primejduită.

Este, din păcate, un principiu pe care cei de acasă nu-l pot înțelege nici pentru propria lor stare de sănătate. Mediul socio-uman (la nivel de comună) este individualist, de nepăsare față de interesele firești ale propriei colectivități. Vorbă multă, treabă – în folosul obștei – de mântuială, sau deloc. Se mai păstrează un respect reciproc formal, de ochii lumii. Dar cine muncește merită tot respectul!

19 august 1985

Citesc “Amintiri” vol. I al prof. C.C.Giurescu, o carte formidabilă de istorie națională.

Am avut prilejul să-l cunosc personal pe acest intelectual de excepție, în 1977, când am discutat cu domnia sa unele chestiuni de mare importanță. Întâlnirile cu acest istoric erudit, savant în specialitatea sa, au avut loc la locuința sa din strada Berzei, printre rafturile cu cărți. Convorbirile pe teme cultural-istorice mi-au produs o profundă impresie și încântare.

Din volumul său de “Amintiri” sunt multe lucruri de învățat. Îl recomand tuturor știutorilor de carte și iubitori de slovă aleasă.

Prima întâlnire cu prof. Giurescu mi-a fost prilejuită de prezentarea lucrării sale “Transilvania în istoria poporului român”, tradusă în limba portugheză la Rio de Janeiro prin strădania prietenului meu brazilian, prof. dr. Atico Vilas-Boas da Mota și editată la tipografia Grifo, al cărei patron era imigrantul român Dumitru Tudor, fost comandor-aviator. Deși cei din țară nu-l informaseră pe autor despre această inițiativă și nu-i solicitaseră acordul, acesta s-a bucurat nespus de surpriza extrem de plăcută ce i-am făcut-o. Era – după spusele sale – prima dintre lucrările al cărui autor era, tradusă în limba portugheză și prima care era prezentată publicului din America Latină. Mi-a cerut amănunte despre traducător, prefațator, editură, difuzare, etc, încheind prin a spune:

- Domnule consilier, (eram consilier M.A.E.) cum m-aș putea revanșa față de dumneavoastră pentru această mare bucurie ce mi-ați făcut-o ?

I-am răspuns că aș fi foarte onorat dacă ar binevoi să-mi confirme strădania cu semnătura domniei sale pe unul din exemplarele lucrării care va sta la loc de cinste în biblioteca mea. La una din întrevederi cu domnia sa, în biroul de lucru de acasă, întrevedere care, din nefericire, avea să fie și ultima, într-o zi de marți, pe 8 noiembrie 1977 (pentru că a decedat subit, în proxima duminică) am adus exemplarul meu personal pe care a scris următoarea dedicație:

“Lui Nicolae Spătaru, în semn de aleasă prețuire și cu cele mai bune sentimente” Const. C. Giurescu.

Îi voi păstra o pioasă amintire.

23-25 august 1985

Zile caniculare și cu nopți tropicale, cu secetă prelungită în sudul țării. Am petrecut acest interval cu Ovidiu și Adriana care se află în concediu de odihnă. Stăm mai mult în casă și vegetăm. Această stare generală îmi reconfirmă convingerea că munca fizică (mai moderată, însă...!) este preferabilă “coalescenței” bucureștene. De aceea mă bate gândul să mă reântorc peste vreo două săptămâni la Robești unde am, cel puțin aer curat și o preocupare utilă care îmi mai alungă starea de spirit pesimistă.

26 august 1985

Am revăzut recent un film realizat după piesa de teatru “Ultima oră” de Mihail Sebastian, în care personajele principale sunt inspirate din realitatea bucureșteană a anilor interbelici: ziaristul Pamfil Șeicaru fost director al ziarului Curentul și Nicolae Malaxa patronul fabricii cu același nume. Am avut prilejul să-l cunosc personal pe Conu` Pamfil, în august 1977, când, la dorința sa expresă, a fost sprijinit să facă o vizită particulară în România, după 33 de ani de exil în Spania și R.F.G. L-am așteptat la aeroport, i-am asigurat o viză turistică neînscrisă în pașaportul său de “apatrid” (deși nu pierduse cetățenia română) și l-am condus la un hotel din capitală. Timp de o săptămână a vizitat Bucureștii, Ciorogârla și Mangalia, unde avusese o proprietate cu viță de vie. La plecare în Germania mi-a mulțumit pentru sprijinul acordat pentru a-și revedea țara natală. Avea 83 de ani.

Al doilea personaj N.Malaxa a avut o fiică pe care a căsătorit-o cu un tânăr, buzoian, dr. George Emil Palade cu care a plecat în străinătate la studii. Ulterior a divorțat. Dr. Palade a continuat activitatea de cercetător în biochimie în S.U.A. și a primit

Premiul Nobel, fiind primul român laureat al acestui prestigios premiu.

L-am cunoscut personal pe dr. Emil Palade, în aprilie 1978, la ambasada română de la Washington D.C., cu ocazia unei întâlniri a președintelui României cu reprezentanții diasporei române din S.U.A. George Emil Palade face cinste obârșiei sale românești pe care o prezintă cu mândrie și naturalețe în mediile sociale americane.

12 octombrie 1985

Zi răcoroasă și ploioasă. După o călătorie de 9 ore cu trenul ne-am întors acasă de la Robești, unde timp de două săptămâni am realizat culesul recoltei de toamnă. Bogdan-Alexandru s-a simțit excelent, mai puțin seara când urticaria își făcea simțită apariția. A făcut năzdrăvăanii cu carul, uneori devenea chiar obositor prin insistența de a nu ține seamă de observațiile primite; cu toate acestea rămâne același nepot plin de viață și isteț așa cum stă bine unui băiat de 4 ani. Din cauza efortului fizic prelungit și uneori cam excesiv poate și din cauza schimbării vremii, în ultimele zile am avut tulburări cardiace persistente, iar starea psihică prea anxioasă... vom vedea după tratament.

14 noiembrie 1985

Ne-am întors de la Covasna unde am urmat 18 zile de tratament.

Casa de Odihnă și Tratament a U.G.S.R. a fost o gazdă foarte bună. Am beneficiat de o vreme frumoasă și blândă. Sper să mai avem posibilitatea să continuăm tratamentul profilactic și anul viitor la U.G.S.R., cu concursul de neprețuit al lui Gigi.

26 decembrie 1985

Pe 29 crt. plecăm la Iași pentru a petrece Anul-Nou acolo. Ne acompaniază Andreea Victorița. Bogdăniță a rămas la Constanța

pentru a se duce la cămin. Incerc regretul că nu-l am lângă mine de Moș Crăciun, dar sunt de acord că trebuie să primeze ceea ce este favorabil copilului, chiar dacă pentru asta trebuie să suporte niște privațiuni, să sperăm că se va acomoda cu condițiile vieții la cămin. La școală îi va prinde bine.

P.S. Căminul lui a durat doar cinci zile !

12 ianuarie 1986

Ne-am întors acasă după două săptămâni de călătorii la Iași-de Anul Nou, la Pașcani și pentru 24 ore la Ploiești. Peste tot ne-am simțit bine, am beneficiat de toate și am avut un timp splendid. Repet, ceea ce am afirmat: sunt orașe de provincie (în cazul de față Iași, Pașcani) unde calitatea vieții este superioară Capitalei, unde continuă penuria de gaze.

17 ianuarie 1986

Am împlinit 54 de ani! I-am aniversat împreună cu soția, Cornelius, Victorița și Andreea. Îmi doresc ca anul 55 să fie clement cu noi toti, să ne bucurăm de sănătate, liniște și pace, să putem fi utili celor ce au nevoie de sprijinul nostru.

1 februarie 1986

Stăm în casă și tremurăm pe lângă sobe, în speranța că “mărimile” pitice ale orașului se vor îndura să dea drumul la gaze. Dar, vorba unui personaj dintr-o piesă a lui Saroyan: “Omul nu se hrănește numai cu pâine, ci și cu speranțe”, iar compozitorul german Felix Mendelshon Bartoldy, ne-a oferit la prânz celebra sa uvertură “Visul unei nopți de vară”, ca să ne mai încălzească sufletele.

Iarna e frumoasă la modul absolut numai în cărțile de povești ale copiilor din țările care nu-i cunosc niciodată rigoarea.

A doua zi, de Întâmpinarea Domnului, s-a pus pe viscolit cu furie, blocând traficul auto și suspendarea cursurilor școlare în zona

sud-est. Din lipsă de gaz, încălzim noi sobele. Trăim vremuri grele; austeritatea economică este poate prea aspră și nu văd semne de redresare atâta vreme cât problemele energetice nu vor fi rezolvate în mod temeinic și pe termen lung. Am avut oaspeți pe Nelu Brădeanu și pe Adriana și Ovidiu care mi-au adus un frumos cadou de ziua aniversară, adăugându-se la cel primit de la Victorița și Cornelius. Le mulțumesc încă odată tuturor pentru atenția ce mi-au acordat-o.

3 februarie 1986

Pe cât de blândă a fost luna ianuarie, pe atât de căinoasă și neîndurătoare a început februarie. Eu continui să stau în casă, blocat de o răceală tot așa de capricioasă ca și vremea și ce-i mai rău mi-a pierit vocea.

Mulți exegeți literari consideră că a face însemnări memorialistice este un semn de bătrânețe. Eu, salvă Domnului, nu mă tem de asemenea epitete. În primul rând, nu scriu memorii, iar apoi nu mă simt bătrân. Însemnările mele nu au nici un fel de pretenții literaturizante, nefiind destinate publicului, cel mult nepoților mei și altora din familie care vor avea curiozitatea să afle câte ceva despre bunicul ori ruda lor, despre modul cum și-a trăit viața în anii de pensie, precum și în perioadele anterioare (activități școlare și profesionale).

Însemnările mele au ca scop menținerea într-un exercițiu mental care să mă țină în „priză” la capitolul lectură și scris. Altfel, uit să mă și semnez. Cum nu sunt autor de scrisori anonime, ori jălbar prin holul vreunei judecătorii, sau administrații financiare, mă mulțumesc cu aceste modice însemnări care, uneori, se limitează doar la starea vremii. Ceea ce mă deosebește de cei de la meteorologie e că ei mint în fiecare zi, iar eu (vană consolare) spun numai adevărul.

Dragii mei, citind aceste rânduri, dacă veți fi găsit ceva util și pentru voi, va fi fost pentru mine o mare satisfacție. Am avut permanent în minte o maximă a filosofului român Lucian Blaga care

spunea : „A te instrui pe tine însuti, înseamnă a face muncă în folos obștesc”.

4 februarie 1986

Am reluat lectura „Confesiunilor” lui Jean-Jacques Rousseau. Am găsit în cuprinsul lor, o relatare care m-a surprins. Este vorba de perioada când autorul a îndeplinit funcția de secretar la Ambasada Franței la Veneția. Este extraordinară asemănarea raporturilor pe care Rousseau le-a avut cu șeful său ambasadorul Montaigne și acelea pe care – după mai bine de două sute de ani – le-am trăit personal la Rio de Janeiro și Brasilia cu „șeful meu”, al cărui nume începe și se termină cu aceleași litere (M...u). Singura deosebire constă în epilogul despărțirilor: Jean-Jacques a părăsit postul, pe când eu, l-am condus la aeroport pentru a pleca definitiv din Brasil pe vremelnicul meu șef de misiune, un tip prea prieten cu litruța de whisky și mâncăriciul de limbă. Desigur, comparația este cam deplasată, am făcut-o pentru asemănarea de situații la diferențe mari de timp și spațiu.

Concluzia: defectele și calitățile nu țin cont de epocă.

26 aprilie 1986

Timp ploios, excelent pentru agricultură. Stau în casă în refacere după răceala suferită și mă „cert” cu nepotul Bogdan care vrea și luna de pe cer, și pe care nici măcar Armstrong nu i-o poate aduce. E un copil isteț și afectuos, dar nestânțpărat ca orice băiat de vârsta lui. Din păcate, locurile de joacă pentru cei de-o seamă cu el au dispărut și nu le rămâne ca loc de mișcare decât strada, cu riscurile ei. Noi, cei mai în vârstă, nu mai avem răbdarea necesară să le intrăm în voie și ne crează permanente stări nervoase și de agitație.

Normalul și idealul (dacă există așa ceva!) ar fi ca fiii să fie crescuți și educați de proprii părinți. Dar, în condițiile actuale, acest deziderat este greu de realizat, iar căminul, grădinița nu se dovedesc

totdeauna o soluție satisfăcătoare. Așa că, și nu în cele din urmă, tot bunicii trebuie să se sacrifice, indiferent de starea lor reală.

28 aprilie 1986

Nepotul a plecat la Constanța împreună cu Dona Elena care, începând de mâine se va afla la tratament balnear la Eforie Nord. Am rămas singur să mă lupt cu beteșugurile care se tot înmulțesc.

15 mai 1986

Pe 1 mai am plecat la Robești cu Ion, pe post de șofer (conduce foarte bine având în vedere puțină practică pe care o are) așa că am scăpat de poluarea radioactivă din București, dar am suportat-o pe cea de acolo. M-am întors pe 16 crt. cu trenul, într-o stare de sănătate satisfăcătoare. Dona Elena își încheie azi tratamentul la Eforie Nord.

Preocuparea vitală a tuturor oamenilor maturi a devenit, după catastrofa de la Cernobîl-URSS poluarea radioactivă care a atins noi proporții alarmante. Practic, nici nu ne putem da seama de consecințele (negative!) în timp ale acestui tragic accident, care mi-au tăiat mult din speranțele unui viitor mai optimist.

Să trăim, deci, cât mai demn clipa de față, dacă de la cea viitoare nu putem spera mare lucru!

Cugetări antice

„Memoria scade dacă nu o folosești „ – Cicero

„Dacă vrei să ajungi pe cea mai înaltă treaptă, pornește de jos”. Da, dar mulți cocoțați la vârful puterii au uitat de unde au plecat.

„Cine nu știe să rabde, nu știe să fie stăpân”

„A face servicii altora și a-ți face ție rău, înseamnă prostie și nu caritate „

„Pe cât de neomenos e să-i faci rău unui om bun, tot pe atâta este de primejdios să-i faci bine unui om rău” – Plautus

„Este de datoria părinților ca se deprindă pe copiii lor să se poarte bine din convingere și nu din teamă de cineva” – Vergiliu

„Cruțând pe cei ticăloși, vătămi pe cei buni”

„Cu cât ai mai multă putere, cu atâta trebuie să abuzezi mai puțin de ea” – Cicero. O mai aplică cineva ? Pe meleagurile mioritice, în niciun caz. Este la modă cuvântul dictatură, bunul plac, dispreț față de guvernați.

„Cunoști firea omului când acesta se află la putere” Are dreptate filosoful grec, Pittacos, care continuă:

„Vrei să cunoști un om ? Investeste-l cu o mare putere”

„Binele suprem este să sesizezi lucrul la vremea potrivită”, dar, „Unde-i multă ezitare este greu de știut momentul potrivit” – Pindar.

„Învață întâi să ascuți și după aceea să comanzi”- Solon

„Prețul omului e pe măsura instruirii sale”

„Prietenia cu proștii e o primejdie pentru viață”

„Toți oamenii sunt agricultori; ce seamănă aia culeg”

„Cât poți folosește-și timpul, căci această clipă e un rezultat al vieții”

„Apără-ți timpul, căci viața nu se dă a doua oară” – cugetări persane.

4 noiembrie 1986

Să ne gândim nu la ce-am fost, ci la ce suntem. Conform legilor evoluției ființelor vii, procesul transformării este permanent și ireversibil. Ieri am fost cu 24 de ore mai tineri, mâine vom fi cu 24 de ore mai bătrâni, în raport cu prezentul. A lăsa ceva de făcut de azi pe mâine (din indolență, desigur!) este echivalent cu a da vrabia din mână pentru cioara din par! Sunt, din păcate, prea mulți care preferă acea „cioară” ipotetică în locul vrabiei din mână. Un fel de *dolce far`niente* plezirist și parazită.

30 noiembrie 1986

M-am întors de la Vâlcea, după o vizită de numai două zile făcute părinților, la Robești. Starea lor de sănătate este satisfăcătoare, în raport cu vârsta înaintată. Se străduiesc să țină o gospodărie, de nivel mediu, cu multă trudă și alergătură, măcar au satisfacția muncii lor, având practic tot ce le este necesar pentru traiul lor și pentru a-i mai ajuta și pe alții mai tineri cu produse; chit că nu toți se revanșează în mod corespunzător. Acasă se simte nevoia cel puțin temporară – la perioade regulate de timp – a unor forțe de muncă mai tinere pentru activitățile casnice foarte necesare pe care părinții nu le mai pot realiza cu forțe proprii.

Nu-mi doresc altceva decât o stare de sănătate satisfăcătoare ca să-i pot ajuta în continuare. M-a întristat nesăbuința cățelușului Bursac (așa l-a „botezat” nepotul Bogdan) de a se lăsa ucis de un autovehicul pe șosea. Am convingerea că nu am noroc de animale, deși nu suport să le văd că suferă din cauza celor puși să le îngrijească.

18 ianuarie 1987

Ne-am întors de la Robești și Râmnicu Vâlcea unde am petrecut sărbătorile de iarnă cu părinții și familia Ionei. Am lăsat la Robești o iarnă ca-n povești, spre regretul lui Bogdăniță care s-a simțit în largul lui, realizând ce-i aceea iarnă autentică, cu multă

zăpadă, cu săniuș, cu mâini roșii de frig și haine ude până la piele. Pășind în noul an, 1987, dorim să ne bucurăm de sănătate, de liniște și pace, de cât mai puține necazuri sociale și lipsuri materiale.

Acum vom rămâne vreo două săptămâni în București, după care vom lua drumul Moldovei pentru alte vreo două săptămâni, încercând să păcălim și această iarnă, în așteptarea primăverii și a campaniilor agricole.

*

„Dacă nu există ceea ce dorești, dorește ceea ce există”

„Nu te certa cu acela care-si respectă promisiunea făcută”
iar

„Promisiunea nerespectată este dușmănie fără motiv”

„Nu exagera în laudarea lucrului pe care nu-l cunoști; nu alerga după ce nu cunoști”

”Acolo unde te trage inima te duc și picioarele”

„Bună-cuviință înseamnă să nu spui ceea ce nu știi; istețime înseamnă să fii reținut în ceea ce spui”

(Proverbe, maxime și aforisme arabe.)

29 ianuarie 1987

Peste două zile vom pleca la Iași în vizită la mama Eufrosina și la familia Maricicăi. După o săptămână vom fi la Pașcani, orașul natal al soției pentru a revedea rudele de acolo. Ne va însoți nepotul Bogdan-Alexandru în speranța că va fi mai cuminte. Ei, aș! Nimeni pe lume nu-și schimbă obiceiul într-o zi !

17 februarie 1987

Am revenit în București după o ședere agreabilă în cele două orașe moldave. Bogdan, neastâmpărat cum e, a creat supărări tuturor încât îl vom expedia la Constanța. În acest timp, am reușit să citesc doar o cărticică: „Memoriile Cardinalului de Retz, care afirmă că

„oamenii mari sunt cei care se pricep să-și mărturisească greșeala mai curând decât cei care se pricep s-o evite”. Asta înseamnă că avem parte de foarte puțini oameni mari. Cei mai mulți își pierd vremea cu găsirea de mijloace de a se împăuna cu meritele altora și, în situațiile când greșesc, în găsirea de țapi ispășitori. Condiția umană a acestora nu ține deloc să fie la înălțimea poziției pe care împrejurările sociale le-au hărăzit-o.

28 martie 1987

După o lungă experiență de viață, am ajuns la convingerea că cea mai mare slăbiciune omenească pe care am manifestat-o în mod constant este aceea că i-am tratat pe oamenii (nu includ aici familia mea!) cu care am intrat în relații (sociale, profesionale) ca fiind de aceeași factură cu mine, adică de a trata cu ei fără vreun gând rău (ascuns), ci de bună credință, deschis. Mulți mi-au răspuns cu aceeași monedă și am legat cu ei prietenii durabile, chiar dacă vremurile ne-au despărțit ca spațiu; alții însă, s-au dovedit a fi „amigos da onca” caractere fățarnice, fariseice și lașe, încercând să se folosească de buna mea credință în realizarea unor interese personale, meschine. Cu timpul, fariseismul lor a ieșit la iveală și, lucru curios, m-a întristat și m-a revoltat mai mult infirmitatea lor de caracter decât propria mea slăbiciune, de a-i fi considerat oameni de bună-credință. Regretul meu este că nu am fost pînă acum în stare să-mi corectez această slăbiciune de caracter ce mi-a provocat multe deziluzii. Unii i-ar zice naivitate, sau incapacitate de a cunoaște caracterul oamenilor. E posibil, dar m-aș considera un nefericit dacă aș deveni eu, însumi, un fariseu.

Nici remarcă făcută de un om de mare caracter, ce deținea, în tinerețea mea, un post cheie în conducerea țării, un om pe care l-am stimat și-l voi stima cât voi trăi și anume că „e lăudabil să dai dovadă de cavalerism în relațiile umane, dar ai în vedere că, acum, cavalerismul nu se mai poartă”. Atenționarea n-a avut însă darul de a mă transforma într-un „realist”. Iar acum e prea târziu de a mai schimba esențialul; poate cel mult, să manifest mai multă

circumspecție și să-i evit pe cei cu caracter parșiv. Am considerat întotdeauna că a te bucura de libertate presupune *sine qua non*, a fi liber cugetător, corect și util societății în care trăim și nu un cameleon spășit, gata oricând să profite de generozitatea și buna credință a oamenilor.

Buna credință este determinată de educație; omenia de trăsăturile de caracter. Ele se întrepătrund organic.

*

Cei ce o fac de „oaie” nu sunt, neapărat, zootehniști. Cei mai mulți dintre ei n-au nicio tangență cu pașnicele animale. Din păcate mulți atribuie – în totală ignoranță – profesiei de cioban o semnificație înjositoare, fără să realizeze ce mari foloase practice aduce societății această categorie de oameni căliți în lupta cu tot felul de greutăți. Aș îndrăzni să afirm, pe baza experienței proprii de câțiva ani – la maturitate, după un îndelungat traseu profesional în cu totul alt domeniu și spațiu geografic – că a fi cioban exclude cu desăvârșire sintagma „de-a o face de oaie”. Ciobanul nu-și poate permite să-și părăsească turma nici măcar pentru o scurtă vreme, pentru că lucrează cu ființe vii care au nevoie de hrană, ocrotire, îngrijire, pază. El îndură singurătatea socială și familială, neodihna, capriciile vremii, disconfortul. Turma încredințată lui este pândită la tot pasul de primejdia dispariției, ca urmare a înmulțirii fiarelor sălbatice răpitoare. O asemenea meserie presupune pricepere în arta culinară, igienă, cunoștințe medico-vetrinare, tărie fizică și, mai ales, de caracter. Și, o spun cu plăcere, cei mai mulți dintre ciobani întrunesc toate aceste însușiri. De aceea, repet : onorabilitatea unei meserii nu depinde de patronimul ei, ci de modul în care este exercitată. Prefer un cioban cinstit și experimentat, unui filosof de la oraș, lipsit de realismul vieții sociale.

*

„Suportă toate relele fără ca sufletul tău să fie tulburat; abține-te de la orice plăcere care ar putea să dăuneze libertății tale morale”

„Omul trebuie să-și orânduiască purtarea, gesturile ca și inteligența” – Erasm

„Prețul omului stă în iscusința duhului său și în cinstea purtării sale” – proverb românesc.

*

Cea mai periculoasă stare de spirit individuală și colectivă este panica. Ea are efectul unei substanțe otrăvitoare care dereglează instantaneu întregul organism social, oricât de sănătos ar fi. Dacă nu se intervine preventiv sau, în orice caz, imediat după declanșare, totul este pierdut sau foarte greu de recuperat, de revenit la starea inițială. Panica este stimulată de efectul surpriză, de frică, lașitate și de spiritul de conservare adică acele trăsături care conduc la defetism, lipsă de control coerent al manifestărilor individuale și colective. Ele produc efecte imediate, unele cu deznodământ tragic. În asemenea situații limită cel mai important lucru este să știi cum să domolești panica.

Un specialist brazilian – expert militar în psihologia socială colectivă – spunea, în 1975, la Sao Paulo, cum a reușit să domolească rapid panica provocată de incendierea unui bloc înalt din acest oraș: a coborât din elicopter pe acoperișul blocului incendiat unde se refugiase mulțimea și a comandat ca un trăznet-culcați! Toată lumea aceea înebunită de groază s-a supus instinctiv. Era unicul mijloc de dominare a panicii colective, pornindu-se de la principiul că suma caracterelor panicarde este mai slabă decât un singur caracter puternic. Militarul nu era hipnotizator, ci opera cu datele științei. Treptat el a reușit să pună ordine în acea mulțime deznădăjduită, să organizeze evacuarea cu elicopterul în condiții extrem de dificile, timp de câteva ore, fără a fi nevoie de intervenție în forță. Totul s-a bazat pe demitizarea panicii și pe reintroducerea tratată a încrederii în posibilitatea de salvare. Odată dominat

sentimentul de frică, evacuarea n-a mai fost decât o problemă de tehnică.

Concluzia: în viață, oricât de disperată poate deveni situația în care te afli, caută să-ți păstrezi sângele rece și mai ales speranța. În caz de panică colectivă ia comanda și încearcă să domolești acțiunile de disperare. Acela e cu adevărat om – deci ființă rațională – care manifestă calmul și stăpânirea de sine necesare depășirii momentului primejdios.

În fond, toată filosofia acumulată de omenire, de-a lungul existenței sale, se traduce printr-un singur precept : lupta e viață! Viața e luptă!

*

2 ianuarie 1988

Scriu aceste rânduri pentru a-mi exterioriza satisfacția spirituală imensă pe care mi-a produs-o Concertul de Anul Nou al Filarmonicii din Viena, sub bagheta (magică) a dirijorului Claudio Abbado. Asemenea spectacole sunt unice, fără comparații, încât singurul regret este că durează doar 60 de minute. Este un model mondial de virtuozitate artistică, coregrafică și scenică. S-au interpretat opusuri straussiene pe care nu le-am auzit de mult, cu excepția ultimelor două piese din program (Pe Dunărea Albastră și Radetsky Marsch), încât impresia de noutate a fost quasi totală. Execuția orchestrei a fost perfectă, iar dirijorul de o simpatie molipsitoare. Concertele de acest fel mi-au inspirat neintenționat o constatare : interpretul unei opere muzicale este, în raport cu instrumentul pe care îl folosește pentru execuția partiturii, tot „vioara întâi”, iar suma acestor virtuozii se cheamă o orchestră filarmonică de prestigiu. Desigur, și calitatea instrumentelor contează, dar „omul e măsura tuturor lucrurilor”. În mâna unui scripcar nici chiar un Amati, Guarneri ori Stradivarius nu are valoare artistică, în timp ce în mâna unui Enescu, Oistrach, Menuhin ori Ion Voicu și o vioară de Reghin te încântă.

Dar, și în materie de muzică, gusturile nu se discută!

Îmi stăruie în minte o cugetare (de om matur) a nepotului meu, Bogdăniță. Venind vorba de oameni nervoși, el spunea că „numai oamenii de paie se aprind repede”! Puteam să nu-i dau dreptate ? Așa e nepoate! Bine ar fi să avem mereu în vedere această cugetare a ta !

Dicționarul lingvistic caracterizează „omul de paie” ca pe un om de nimic, fără personalitate, un „paravan” în spatele căruia acționează lumea interlopă. O marionetă care face umbră pământului degeaba.

„Prostia e calamitatea vieții. Un netot e mai rău decât foametea, ciuma și războiul, puse cap la cap” – Tobias Smolet.

28 decembrie 1988

„Întâmplarea ajută numai pe oamenii pregătiți”. Cugetarea este atribuită unui reputat genetician al cărui nume nu l-am reținut. Cu sau fără paternitate cunoscută, ea comportă interpretări personale dintre cele mai diferite, precum sunt de diferiți autorii acestora.

No que me diz respeito, acho que o aforismo e pertinente (în ceea ce mă privește, consider că aforismul e pertinent – traducere din portugheză) . Așa cum o mulțime de oameni aflați pe scara de jos a civismului și moralității nu știu (mai degrabă, nu vor!) cum să folosească în scopuri corecte libertatea acordată de societate, dar sunt pricepuți la afaceri infracționale, tot așa se petrec lucrurile cu oamenii onești, dar nepregătiți intelectual/profesional în ceea ce privește folosirea unor șanse pe care hazardul li le oferă. Un vecin a câștigat la tragerea de la C.E.C. o Dacia, dar neștiind să conducă, se uită la ea cum se deteriorează din acuza neutilizării. Ce folos de șansă dacă nu ești pregătit să tragi foloase de pe urma ei ?

Mulți au acces la literatură și publicații de valoare în limbi străine, dar neștiind limba respectivă (sau, măcar, o limbă de circulație internațională!) se uită la ofertele profesionale ca vițelul la poartă nouă. Sunt și situații când întâmplarea îl pune pe individ în

cazuri limită, din care nu se poate ieși decât dacă are pregătirea necesară; te poți îneca dacă nu știi să înoți. În viață, însă, întâmplarea favorizează adesea și neisprăviții; unii muncesc și agonisesc, iar alții trag foloasele. Întâlnim asemenea cazuri în toate domeniile, inclusiv (și mai ales) în sfera politică. Nimic pe lumea asta nu e echitabil; de aceea avem de-a face cu infinite suferințe fizice, morale și materiale. Peste tot domină nedreptatea, imoraliatarea și inegalitatea socială. Și ce păcat!, pentru că viața e prea scurtă!

„Un huligan nu este întotdeauna un laș, dar un laș zdravăn este întotdeauna un huligan” – George Bernard Show.

„Beția și trândăvia duc la destrămarea legăturilor de familie, la promiscuități și treptat la uitarea tuturor sentimentelor curate și cinstite, având apoi ca deznodământ rușinea și moartea!”

„Știi ce înseamnă un om băut? E-n stare să-i omoare și pe mă-sa și pe tat-su, și nici să-și aducă aminte ce-a făcut!”

„Niciodată nu s-ar putea bănuși țicnelile pline de sălbăticie în stare să încolțească într-un creier de bețivan!” – Emil Zola.

4 februarie 1989

Azi ne-am întors de la Robești, unde împreună cu Dona Elena, am fost timp de peste două săptămâni în postura de fac totum, în condițiile în care ambii părinți erau bolnavi la pat. Situația s-a ameliorat întrucâtva, dar pe viitor au nevoie de prezența cuiva mai tânăr care să fie permanent acolo. Până una-alta vom aplica o rotație a fraților mai vârstnici. Oricum viitorul nu se anunță prea optimist, având în vedere vârsta înaintată a părinților. Aceeași situație, chiar dacă nu mai grea, la Iași unde vom pleca pe 7 crt.

Pe 27-29 ianuarie, am participat la nunta lui Dan Marinescu, la Mălaia, onorând cu plăcere o promisiune făcută anterior. Mișcarea și activitatea în aer liber a fost binevenită, deși uneori simțeam oboseala fizică mai mult decât în perioada de vară.

Multiplele fațete contemporane ale întrebuițării... plumbului

- a) stare socială și spirituală plumburie;
 - b) concepție și activitate politică de plumb, conservatoare și imobilistă;
 - c) opinie publică – precum plumbul: se moaie după voința sau bunul plac al celor care o manipulează;
 - d) armata: transformată în soldați de plumb, în chip de marionetă;
 - e) în loc de conducere democratică prin convingere, se folosesc plumbii calzi, sau sub formă de plumbuită la ușă, sau „plombarea” măselelor, fără mănuși.
- Sunt stări de „drept” și de fapt ale lumii de azi.

23 februarie 1989

M-am întors singur de la Iași, după mai bine de 2 săptămâni. Acolo am luat pentru prima dată contact cu opera poetului român basarabean Grigore Vieru. Redau câteva aforisme din cartea sa „Rădăcina de Foc”:

„Omul fără casă merge fără grijă la război, dar și se predă la fel”

„Nu cunosc un dar mai frumos din partea unui musafir străin decât decât acela de a-mi elogia țara în limba casei mele,,

„Este nedrept să înveți copilul să moară pentru Patrie înainte de a-l învăța cum să trăiască pentru ea!

E bine să învețe un popor de la altul, nu este bine să învețe un popor pe altul”

„Sunt bun în măsura în cre mi-o îngăduie răul din jur”

„Cum să-ți intind mâna când mi-ai bătut-o în cuie ?”

„Pe dușman poștește-l la masă, dar nu-l pune în capul mesei”

„Fricos, dar nu chiar iepure, c-atunci se iau toți după tine”

„Cred în noroc, dar mă bizui pe muncă”

Percepții. Opinii, despre ... răbdare

Martie 1989

„Sunt puternici cei care au răbdare. Ea înseamnă să-ți înfrânghi cele șapte simțăminte: ură, adorație, bucurie, neliniște, mânie, tristețe, teamă”

„Răbdarea este foarte necesară la un conducător.” – James Clavel.

Din păcate sunt prea puțini asemenea oameni, și din această cauză (a lipsei de răbdare), devin o calamitate pentru cei conduși. Nu știu sau – pur și simplu – nu vor *să se grăbească încet*, dar ... nu atât de încet precum măgarul lui Buridan care a murit de foame, tot ezitând cu care nuterț să înceapă. Decât „mai bine mai târziu decât niciodată” e preferabil „mai bine mai curând decât prea târziu”.

„Anumite lucruri dacă este scris să vină cândva, ar trebui să vină la timp măcar., – Henry James – „Ambasadorii”.

23 aprilie 1989

De abia întors de o săptămână de al Robești sunt nevoit să mă deplasez la Râmnicu Vâlcea unde se află internată mama, în urma unei paralizii foarte severe, care nu dă speranțe de refacere.

P.S. Din nefericire, temerea mea a avut temei. Mama n-a rezistat crizei și s-a stins din viață în drum spre casă, la 3 mai 1989. A fost, înmormântată, cu tot respectul cuvenit, pe 6 mai, în cimitirul din satul natal.

Dacă ar fi să hotărâsc singur, aș scrie pe crucea ei următorul epitaf:

„Cine nu are mamă nu are nimic !”

15 mai 1989

De abia întorși de la Robești și iată-ne din nou în tren spre Iași și Pașcani (pentru o săptămână) pentru ca apoi să ne ducem pentru o alta la nepoți și de acolo la Robești. Altfel spus, turul

României în mai puțin de două săptămâni. Toată viața am avut parte de călătorii de la zeci la mii de kilometri. Starea mea de spirit, deși serios afectată de realitățile familiale și sociale, merită preocupări fizice și nu – în ultimul rând – intelectuale. Este un adevăr fundamental: munca, „Starea de activ” este temelia evitării condiției de „amorteală fizică” și a decreștitudinii spirituale. Scriu aceasta nu din dorința deșartă de a mă ralia opiniilor exprimate de alții, ci – pur și simplu - ceea ce simt de când sunt în bună parte stăpân pe timpul meu, adică nu mai depind de serviciu instituționalizat.

Cineva spunea – si îi dau dreptate:

„Timpul liber este singura libertate reală”, care – adaug eu – trebuie folosit cât mai util și plăcut cu putință.

12 mai 1990

Sunt primele rânduri pe care le consemnez în acest an. Motivele sunt multe și majore. Încă nu am recăpătat disponibilitatea psihică necesară ca să mă pot referi pertinent la ele. Va veni, sper, momentul propice pentru o analiză lucidă a acestei perioade explozive și – deocamdată – doar dădătoare de speranțe. Trăim materialicește mai decent și mai demn, dar spiritual și moral într-un infernal război al nervilor.

Starea de sănătate ar fi aproape acceptabilă, dacă persistența factorilor externi n-ar fi foarte stresantă. În prezența foarte sâcâitoare și agresivă a lor, viața, mai ales în București, devine un adevărat calvar. Munca constructivă a fost înlocuită cu urlatul isteric, bunacuviniță cu huliganismul, simțul moral cu pornografia în plină stradă, ordinea, cu cea mai teribilă anarhie, comerțul civilizată, cu bișnița la scară națională, magazinele sunt înlocuite cu talciocuri care pot stârni invidia celor mai „amărâte” bazare orientale. Cineva spunea că pentru a supraviețui e nevoie să ai puterea de a trece peste ceea ce vezi și ce simți. Întrebarea e: până când ? Orice început trebuie să aibă și un sfârșit ! Țara trebuie să iasă din libertății și să intre în normal, adică libertate pentru toți în cadrul instituțional

democratic. Libertatea înseamnă responsabilitate și nu bunul plac anarhic și parazit.

Este nevoie de muncă cinstită pe toate planurile. Numai cei ce muncesc onest au dreptul cu adevărat la opinie. Cei leneși, impostorii, „revoluționarii” de profesie n-au ce căuta printre noi.

3 iulie 1990

Un aforism brazilian, de stringentă actualitate în momentele post-decembriste pe care le trăim, spune: „ ... Nimic nu este mai nedrept decât să fi socotit drept țap ispășitor pentru greșelile și incompetența altora”.

Nu e oare revoltătoare nedreptatea ce se face unor oameni cinstiți, buni profesioniști și patrioți care sunt considerați vinovați a priori, pe simplistul „argument” că au făcut serviciu în cutare sau în cutare instituție ? Ura, dorința de vendetă violentă nu vor constitui niciodată elemente ale democrației și instaurării Statului de Drept. Nu e oare periculoasă campania permanentizată a refulațiilor societății românești de a ne „convinge” că extremiștii de dreapta stipendiați de forțe ce se consideră (culmea!) creștine și democrate, ar fi chipurile niște democrați puri, apolitici și, pe deasupra, și proverbul de pașnici, iar cei ce se află în legitimă apărare, niște forțe care vor să reinstaureze totalitarismul ?

Nu e oare injust și teribil de păgubitor ca, în loc să se muncească cu folos acolo unde fiecare om activ își agonisește pâinea cea de toate zilele, mari categorii de lucrători (uneori instigați de lideri certați cu munca, dar foarte buni de gură, obicei înrădăcinat în timpul activismului partidar) se țin de mitinguri, zise spontane, de greve revendicative care mai de care mai pretențioase și nemeritate?

Întrebări, întrebări fără răspuns !

P.S. Aceasta era percepția și starea mea de spirit în primul an post-decembrist. Evenimentele ultimilor 20 de ani, cu plusul și, mai ales, minusul lor nu mă fac deloc mai optimist. Majoritatea

românilor, transformați *de facto*, din popor în populație sunt convinși că țara se îndreaptă într-o direcție greșită.

13 iulie 1990

Ne-am întors din nordul Moldovei cu destule neazuri de sănătate și, implicit, angoase psihice descurajatoare. Un control medical sumar a avut darul să mai îndulcească pentru moment pilula. Pentru cât timp, vom mai vedea!

Filosofic vorbind, timpul nu iartă pe nimeni; nici omul, nici pomul; nici pădurea, nici pădurarul; nici vânatul, nici vânătorul; nici bolnavul, nici omul sănătos; nici pe guvernanți, nici pe „elitiști”, nici „prostimea”. Practic, pe nimeni! Totul în natură e în continuă transformare. Tot ce-i viu își consumă în mod constant resursele existențiale până la ultima consecință. În fapt, în lumea vie (vegetală și animală) totul se rezumă la consolidarea și perpetuarea speciei și, dacă e posibil, la supremația ei.

Timpul acționează în mod transformator și asupra mediului mineral, al lucrurilor neînsuflețite, degradându-le încetul cu încetul, dar ireversibil.

„Timpul este cel mai bătrân dintre judecători,, – William Shakespeare - „Cum vă place”.

„O moarte are omul și moartea n-o poți ocoli. Cine moare acum, nu mai moare la anu” – William Shekespeare – „Henric al IV lea „,

24 septembrie - 10 octombrie 1990

Perioadă petrecută la Robești, la cules și alte activități specifice toamnei.

Am ascultat raportul guvernului despre starea economică precară, urmare a nemuncii, salarii neconforme cu productivitatea (destul de scăzută). Se constată o ieșire în lume, printr-o revigorare diplomatică și la nivel prezidențial.

Ceea ce trebuie să ne mențină permanent în stare de alarmă este tensiunea tot mai acută a relațiilor interetnice din Ardeal. Iredentismul unguresc, sprijinit de trădători de țară „români”, devine tot mai incisiv, încât mă tem de o explozie socială cu consecințe imprevizibile, dar în mod sigur, tragice și ireparabile. Am percepția că puterea este prea blândă față de acțiunile antiromânești și față de infractorii de tot felul.

24 octombrie 1990

A venit toamna, secetoasă din toate punctele de vedere. Penurie serioasă de apă, de alimente specifice sezonului rece, de bunuri industriale de consum, de combustibili și, mai ales, de optimism. În schimb, nu ducem lipsă de poluare de tot soiul: atmosferică, sonoră, morală, spirituală, și mai ales, infrațională. Lenea e cucoană mare!

Societatea românească se aseamănă cu un animal în agonie în care își înfig colții toți șacalii din ograda mioritică și de aiurea, vlăguindu-l treptat, dar sigur, de toate proprietățile vitale, în încurajările potăilor și javrelor din mass-media, din grupuscule partizane, sau a-„politice”. Medicul (din guvern!) și asistenții lui (din parlament), par tot mai neputincioși în fața acestei cangrene.

Se știe, că orice cangrenă purulentă se tratează printr-un act operatoriu foarte radical și dureros. Dar, oare, va rezista bolnavul ? Mă tem că va sucomba în aplauzele cucuvelelor antinaționale. Dar nici acești ciocli nu vor scăpa de dezastru. *Salve-se quem puder !*

3 noiembrie 1990

Ne-am întors de la Constanța după o săptămână de ședere cu copiii și nepoții.

Starea socială este în mare „fierbere” provocată de liberalizarea prețurilor, prin trecerea la economia de piață, necunoscută în România actualelor generații. Se iese „spontan” în stradă pentru a cere demisia tuturor, fără a avea habar ce ar putea

pune în loc. Poate haosul, dezastrul național și în final un război civil? *Quid prodest?* Poate unor vecini revizioniști care atât așteaptă. Dacă se ajunge la așa ceva, se va înlocui o dictatură totalitară cu dictatura străzii, dominată de drojdia societății.

Scriitorul Andre Malraux spunea pe bună dreptate că anarhie este atunci când guvernul este slab (și trebuie să recunoaștem că sub aspectul forțelor de ordine este foarte slab) și nu atunci când nu este nici un guvern. În primul rând, există întotdeauna un guvern; când treburile nu mai merg, există mai multe guverne!

Mă tem că (la români) năravul din fire (de a face agitație politică și socială destabilizatoare, în loc de a-și face fiecare datoria la locul de muncă) nu va putea fi deșărădăcinat fără *manu-militari*. Și atunci, ne vom lamenta amar, murmurând proverbul: „Dă Doamne mintea românului, cea de pe urmă !”

Dar va fi prea târziu !

*

Anul 1990 a însemnat pentru mine începutul unei noi etape existențiale, atât în privința preocupărilor de ordin practic, mai ales la Robești, unde tata, octogenar (86 de ani) nu mai putea ține pasul cu necesitățile gospodăriei, cât și din punct de vedere al preocupărilor spirituale, renunțând la a pune pe primul plan lecturi din literatura clasică, acordând o atenție poate prea exagerată, comentariului politic cotidian.

Din această cauză, consemnările din ultimii 20 de ani au un caracter mai pregnant de opinie politică-nepartizană, desigur, eu nefiind decât un simplu elector apartidar, și mult mai puține amintiri cu referire familială. Subiectele abordate au un caracter eterogen, fără un plan prestabilit. Evenimentele comentate și aducerile aminte le aștern pe hârtie fără ciorne inițiale. De aceea, ele nu au o continuitate cronologică. În intenția mea nu a fost și nu este să scriu vreo lucrare de interes public. Adun doar momente semnificative familiale, precum și reflecții de ordin etico-social, fără nicio pretenție de epuizare a ideii abordate. Acest exercițiu intelectual s-a

transformat cu timpul într-un obicei, care-mi face plăcere și pe care îl consider benefic din punct de vedere spiritual. Dacă cei ce vor avea ocazia să citească aceste consemnări cu caracter memorii-mărturii, vor avea observații de făcut, le voi primi cu recunoștință; vor constitui o bună oportunitate de confruntare pașnică, de verificare a punctelor de vedere, a opiniilor exprimate în legătură cu o diversitate de probleme contemporane. Un schimb de păreri civilizat – chiar contradictoriu - nu poate fi decât bine venit.

O experiență subcarpatică de neuitat

În mai 1980, mă aflu pe plaiurile natale, pe dealul Zăpădioare, pe post de păstor vremelnice al celor o sută de oi aparținând familiei noastre, în compania celor doi câini ciobănești, prieteni nedespărțiți și credincioși, Zavi și Ursa. N-aș fi notat poate acest episod subcarpatic dacă nu mi-ar fi prilejuit câteva constatări edificatoare cu privire la viața pastorală, la aspectele eu plăcute și la viața dură pe care trebuie s-o suporti cu stoicism.

Am făcut această experiență voluntar și cu plăcere.

Iată-mă așadar, într-un decor complet verde – mai bine zis proaspăt înverzit - în tovărășia unui permanent ciripit de păsărele, transformând pădurea într-o vastă scenă în care se perindau zeci și sute de coruri celebre peste care domina în tot timpul zilei singuraticul cuc (singuratic dar în mii de exemplare), iar în timpul nopților ploioase, sumbrul ciuhurez, a cărui prezență deranja până și pe câini care reacționau într-un fel cu totul specific. Nu cred să existe pe lume o îmbinare mai perfectă de sunete melodioase precum este cântecul păsărilor într-o zi însorită de mai la liziera unei păduri de foioase. La începutul lunii mai stăteam pe iarbă, împreună cu Zavi la umbra unui copac sub grădina lui Emil Popescu din Zăpădioare. Ursa era ceva mai departe, tolănită la soare. La un moment dat, aud o bufnitură ușoară și pe Zavi cheunând, trădând mai degrabă surpriza decât durerea. Mă întorc și văd că din copac căzuse un pui mărișor de ciocănitore (care se afla în perioada când învăța să

zboare). Semăna leit cu Ciocănitorea Woody din filmele de animație. De uluiață, Zavi nu făcea nicio mișcare. N-am de lucru și asmut câinii să-l prindă. Aceștia, ascultători, cum sunt, încep vânătoarea, dar ce să vezi!? La „stigățul” disperat al puiului, au apărut părinții acestuia și s-au năpustit asupra câinilor într-un cârâit asurzitor. Să-l fi văzut pe Zavi cum se apăra cu labele, același care, cu câteva clipe în urmă încercaseră zadarnic să prindă puișorul. Ursa, mai fricoasă și neamestecată direct în conflict, s-a retras îndată ce-a intuit atacul ciocănitorelor. Zavi a rămas pe poziție, și după ce a încasat câteva pișcături s-a retras spre mine, oarecum spășit că fusese învins.

Am luat puiul în mână, am căutat în zadar cuibul din care căzuse. Câinii mă urmăreau ca doi copii curioși, fără nicio intenție de a-l mai ataca. Păsările făceau o agitație teribilă în jurul nostru, dar nu se mai apropiuau. Ca să-mi răscumpăr greșeala de a-l fi expus atacului canin, l-am hrănit cu lapte de oaie, pe care nu l-a refuzat. L-am lăsat epuizat pe iarbă, dar în afara pericolului de a muri de foame, câtva timp, până ce părinții lui se vor fi dus să-l recupereze.

Și acum, iată alte câteva aspecte care mi s-au părut demne de notat.

Săptămâna 3-10 mai 1980 a fost de pomină. Tata îmi mărturisea că, de când face această meserie, așa ceva nu s-a mai întâmplat. Aș putea-o numi „săptămâna lupilor”. În prima seară de prezență a mea în deal, destul de devreme, am primit vizita musafirilor nepoftiți; o haită de lupi pe care, în zilele următoare am depistat-o ca fiind formată dintr-o familie: lup, lupoaică și lup de un an. Ursa și Zavi i-au luat însă în primire și nu i-au lăsat să se apropie. Au lătrat și au alergat o noapte întreagă până la 4 dimineața. Atât ei cât și noi am avut parte de doar două ore de odihnă. Lupii au răpus în schimb o cornută rămasă afară peste noapte pe deal, nepăzită, pe care au devorat-o complet în două nopți consecutive. Marțea următoare, la ora 14, am asistat neputincios la răpunerea unui tăuraș de către aceeași haită, cu toată intervenția celor doi câini vrednici și curajoși. Temându-mă de o acțiune înșelătoare, specifică

haitei de lupi, am chemat înapoi câinii care mi-au dat ascultare cu destulă întârziere, după ce au pus haita pe fugă.

La ora 18⁰⁰, aceeași zi, mă apropiam de Secături unde se afla târla. La un moment dat aud zgomote bizare, asemănătoare celor provocate de manevrarea butonului de la scala de frecvențe a unui aparat de radio. Mă opresc și disting, în mod clar trei „voci” care nu erau altele decât ale celor trei tâlhari care atacaseră ziua, la drumul mare (chiar în plai la Budălău!). În acel moment l-am zărit pe Zavi apropiindu-se de mine, l-am chemat, l-am alertat, dar n-a binevoit să dea singur o raită spre „Vultur” (Ursa, după un vechi și prost obicei, fiind aproape de locația de noapte a turmei, a coborât să inspecteze locul). Lupii, simțind omul și câinele în apropiere, au încetat schelălăiala și s-au îndepărtat. Seara, îi relatez tatălui meu cele întâmplate și el, om cu multă experiență prevestește că haita ne va mai da de furcă. Și așa a fost. Noaptea, pe la orele 2⁰⁰, ne trezește un cor sinistru pe trei voci. Haita era destul de aproape și urla mai teribil ca în toiul unei ierni grele. Tata a făcut remarcă: „așa ceva n-am auzit niciodată în plină lună mai !” Se înțelege că cei doi câini, vrednici de toată lauda, și-au făcut datoria pînă dimineața când, ca și noi erau neodihniți și intrigați de cele petrecute. Ei au avut însă o zi calmă pe care au folosit-o din plin pentru tolănit, când la soare când își făcea apariția, când sub vreo tufă de alun, sau la tulpina vreunui fag. Ulterior, hăiticul n-a mai apărut, iar pe 18 mai, vânătorii din satul vecin, supărați de răpunerea celor trei vite mari, au făcut de petrecanie lupoaiței care avea în alăptare nu mai puțin de opt pui.

Așa s-a terminat odiseea nopților de veghe, cu urlete sinistre, devenite obișnuință, cu vreme ploioasă și rece. Și ce poate fi oare mai dur în acesată îndeletnicire milenară decât o vreme aspră cu frig, vânt, lapoviță, ninsoare și ploi de toate intensitățile?

Totul depinde în atari circumstanțe de a-ți găsi modalități de a-ți face viața ceva mai acceptabilă. Spre surprinderea mea, de nu cine știe ce cunoscător în ale păstoritului – pe care îl experimentam de dată foarte recentă – modalități s-au găsit, împletind experiența tatălui cu spiritul practic ceva mai dezvoltat al fiului.

Despre conflictul între generații.

„Pana este limba sufletului, – Cervantes.

Se discută adesea despre conflictul între generații în cadrul aceleiași națiuni. Făcând abstracție de orice apologie pro și contra, încerc să-mi exprim propriile convingeri asupra acestui subiect dificil. Și, pentru a mă putea explica cât mai pertinent cu putință, voi prezenta drama economico-socială a generației mele: generația celor ajunși la majorat în anii `50. Copil fiind, am trăit frământările politice și sociale ale pregătirii celui de al doilea Război Mondial (1938-1941), destrămarea teritorială a țării (pierderea Basarabiei, Bucovinei de nord, a Cadrilaterului și Ardealului de Nord), venirea la putere a „Gărzii de Fier”, rebeliunea acesteia și înfrângerea ei de către armata, care a preluat singură puterea în Stat, instituind , de facto, o dictatură militară. A urmat, apoi, ocuparea țării de către trupele hilteriste și mobilizarea generală; intrarea (22.06.1941) în războiul antisovietic care a durat mai mult de trei ani; continuarea, după armistițiul din august 1944, a campaniei militare în vest, alături de sovietici.

Am pierdut în acel război un frate al mamei, iar altul s-a întors rănit. Tata, deși reformat din serviciul militar, fiind om sărac și fără pregătire școlară medie, a fost nevoit să slujească departe de casă, unde avea cinci copii – între 1 și 10 ani – la poienarii sibieni, pe o simbrie de nimic, încât adevăratul sprijin al familiei a fost doar mama, o femeie harnică, întreprinzătoare. În acele condiții am muncit cu toții, mult peste puterile noastre fizice debilitate de precaritatea hranei și a articolelor de îmbrăcăminte și mai ales a celor de încălțăminte.

Dacă le-aș povesti nepoților mei starea jalnică a opincilor mele făcute din piele de porc cărora pe timp de iarnă (vara umblam desculți) le dipăreau bucăți întregi din talpă, încât călcâiele rămâneau în contact direct cu zăpada, apa sau noroiul, ar putea crede că fabulez, din dorința de a-i amuza cu cine știe ce povestioare citite în tinerețe. Și dacă ar reacționa așa, ar fi absolut firesc din moment ce ei

n-au văzut pe nimeni pe stradă încălțat aidoma. Același lucru și despre îmbrăcăminte; eu mi-am făcut cu destulă greutate (aveam bani, dar nu se găsea stofă) primul costum de oraș în 1949, la Brașov, pe când lucram la Uzinele Astra și tot atunci am gustat pentru prima oară ... berea ! Anii 1943-1947, petrecuți ca elev la Gimnaziul din Rm. Vâlcea (primii doi ani intern, apoi în gazdă la vreo 3 km. de școală) au fost cei mai cumpliți datorită frigului, a mizeriei fizice îndurate. Nu-mi face nicio plăcere să reamintesc cum am supraviețuit foametei din '46- '47, desenând în fiecare noapte aproape, câte o planșă de desen industrial unor colegi mai slabi la învățătură, dar cu părinți înstăriți, pentru câte o amărâtă de pâine mică sau o bucată de mămăligă cu magiun pe care aceștia o cumpărau de la speculanții din piață. În acei ani, vara, acasă, am trăit cu urzici și cir de mămăligă. Nu dramatizez cu nimic a posteriori, așa cum s-ar putea crede; acesta este purul adevăr. Nu mai spun că doar apariția DDT ne-a scăpat de păduchi, deoarece săpunul lipsea cu desăvârșire.

Și asta, într-o perioadă când preocuparea pentru curățenia corporală și a vestimentației era cotidiană și superioară celei din ultimele decenii. Perioada postbelică a coincis cu schimbări politice, economice și sociale fundamentale, sub influența directă a deznodământului războiului, noi fiind socotiți – de fapt – o țară învinsă, cu poveri economice de neimaginat pe care a trebuit să le suportăm în beneficiul învingătorului de la Răsărit, sub a cărui influență politico-ideologică am fost forțați să viețuim până în 1989. Stau și mă întreb cu amărăciune: cu ce este de vină generația mea, care în 1944 avea 12 ani, că a trebuit să poarte 45 de ani această povară nefastă ?

Ce putea să facă această generație ajunsă la maturitate în 1950, an în care structurile totalitare erau deja „betonate” în România ? Să se fi răsculat ? N-avea nicio șansă și nicio putere! Era o generație nepregătită intelectual, ea neavând posibilitatea de a-și termina în mod normal (ca în deceniile '70-'90) studiile, fiind nevoită ca, mai întâi, să muncească acolo unde, în cele mai multe cazuri, a fost repartizată – fără posibilitate de opțiune – și paralel, să-

și coplezeze și studiile liceale la fără frecvență. O mică parte au reușit, cu mari sacrificii să urmeze și faza universitară, așa cum a fost și cazul meu care am devenit licențiat în drept, șef de promoție la 36 de ani, pe când aveam deja 20 de ani de serviciu, 15 ani de căsnicie, tată a doi școlari. Credeți oare că este ușor să te apuci de studiu după 12-14 ore de serviciu (și ce serviciu!) obosit, tracasat endemic de preocupările profesionale de a doua zi? și totuși, așa mi-am consumat anii tinereții (între 25 și 36 ani, liceul și facultatea).

Societatea românească a anilor `50 era vlăguită de povara datoriilor de război care nu se mai terminau. Dar, chiar și în atari condiții vitrege, generația mea a trebuit să supraviețuiască, făcând față unor greutăți greu de înțeles de generațiile anilor `70-`90. Generația mea provenea din familii sărăcite de război, din foarte mulți orfani, ori fii de invalizi, sau din păturile mai înstărite care au fost reduse la stare de ruină economică sub sloganul ideologic al „luptei împotriva exploataților”.

Câți dintre noi puteam opta în anii `50 pentru o profesie preferată, sau mai apropiată de posibilitățile intelectuale, sau vocația proprie? Răspunsul este: o infimă minoritate rusofonă, cu „pile” la mai marii puterii. Restul? Vorba sloganului: la muncă! Acolo unde erai de regulă trimis după trei ani de armată, sau detașamente de muncă. Pe atunci, femeile erau mai mult casnice, din lipsă de locuri de muncă în industrie sau în sfera serviciilor. Destinul meu profesional a fost decis de alții, la vârsta de 20 de ani, la încorporarea în serviciul militar, fără să mi se dea posibilitatea de a-mi exprima opinia. A fost doar o cunoaștere „personală” sub aspect fizic și de dosar biografic care mi-au hotărât destinul – bun, sau rău? – (e greu de zis acum!) pentru tot restul vieții. Am activat peste 26 de ani în aceeași instituție de stat care avea (și are și acum) responsabilități decisive pentru apărarea suveranității, independenței și integrității naționale.

Consider ca mi-am făcut datoria cu responsabilitate și dăruire pentru a-mi îndeplini misiunea încredințată de Stat, și nu de partid, sau de cei aflați vremelnic la conducerea executivului. M-am considerat un profesionist – recunoscut, ca atare - dar nu ca activist

politic. Ar fi absurd și nedemn să regret activitatea depusă în structura de informații externe a României, și asta pe simplul – dar esențialul argument indubitabil – că în toți acești ani mi-am făcut datoria de ofițer – sub jurământ militar - numai față de țară, contribuind la apărarea ei de uneltirile ostile externe, la prevenirea sau contracararea unor acțiuni ce ar fi putut avea urmări nefaste pentru societatea românească. Am conștiința lipsită de coșmarul vinovăției vis-a-vis de eventuale acte reprobabile la adresa compatrioților mei, loiali și onești față de țara-mamă.

Generația anilor `50 se poate considera, pe bază de argumente solide, ca fiind una care a suportat o mulțime de vicisitudini: starea de război în timpul adolescenței, lipsa de opțiuni profesionale la tinerețe și la maturitate, marginalizată material și politic, discreditată nemeritat la anii senectuții, fără puțința de a schimba ceva în bine. Din această generație am făcut și fac încă parte. Și, dacă totuși, nu m-am considerat niciodată „un năpăstuit de soartă” așa cum s-a întâmplat cu mulți din leatul meu, aceasta se datorește câtorva factori norocoși precum: o căsnicie normală (solidari la greutăți, înțelegere și respect reciproc, nașterea a doi copii sănătoși, bine educați și realizați profesional prin efortul lor propriu), menținerea unui climat de armonie și unitate părintească și frățescă (lucru foarte greu de realizat în anii aceștia plini de frământări).

Am părăsit activitatea profesională la vârsta de 47 de ani, la cererea mea expresă pe bază de argumente legale și medicale care nu au putut fi neluate în seamă. Deși nu în mod brutal, mulți ani după trecerea în rezervă și pensionare, am fost supuși unei supravegheri informative permanente, inclusiv cea electronică la domiciliu. Legătura cu foștii colegi rămași în activitate devenise tabu. Puțini erau din cei activi care, întâlniți întâmplător pe stradă, aveau curajul să nu întoarcă privirea în altă parte ca să evite un salut reciproc și nimic mai mult. Se știe că nu era vina lor, ci consemnul expres de a fi evitați întrucât eram suspectați – fără un motiv real - ca „neloiali regimului” pentru că activasem în aceeași structură și în aceeași

perioadă cu unul din șefi care în 1978, a trecut de partea cealaltă a frontului.

Nu m-am considerat un contestatar al regimului întruchipat ca sistem de Stat. Dar asta nu m-a împiedicat să-mi exprim opiniile față de greutățile tot mai mari, de ordin material apărute în anii '80, ca urmare a cultului personalității și deprecierii vieții social-spirituale și morale.

Însemnările olografe din acei ani stau mărturie acestei afirmații.

Revenind la subiect, se pune întrebarea : Are generația '80-'90 justificarea morală să considere că generațiile anterioare au adus și menținut dictatura la putere? Eu cred, cu convingere, că nu are acest drept. Răul imens care s-a cronicizat în România – sub aspectul economic, social, moral și psihologic – a nerespectării drepturilor legitime ale cetățeanului, nu este “opera” acestor generații, ci a sistemului care a fost impus cu forța armelor și împotriva căruia chiar și cei care s-au răsculat masiv în Polonia, Ungaria, Cehoslovacia au avut de suportat apoi, fie și temporar, regimuri și mai severe în țările lor, dublate de intervenție și ocupație militară străină. Generațiile tinere actuale, deși mai bine formate intelectual, nu sunt superioare generațiilor anterioare sub aspectul educației civice, al dorinței de a munci, al respectului față de valorile naționale și a legilor. Sub aspectul conștiinței patriotice, o bună parte a tineretului are curențe serioase.

Perioada postdecembristă le-a creat posibilitatea să se afirme ca oameni liberi, dar mulți dintre ei au înțeles libertatea și democrația pe dos, contribuind la starea de instabilitate socială, la creșterea infrafracționalității.

Am consemnat aceste opinii personale, dintr-un “singur foc”, fără absolut niciun scenariu elaborat din vreme. Este o raritate ca un capricornian, de obicei, rezervat și introvertit, să-și manifeste cu spontaneitate și transparență propriile trăiri ținute ani îndelungați în minte și în inimă. Dar, afirm cu sinceritate, că mă simt mai “eliberat”, deși nu mi-a cerut nimeni, niciodată, astfel de confesiuni intime. Am făcut-o pentru mine însumi, în încercarea de evacuare a

nădufurilor acumulate în decursul multor ani. În fond, eu mi-am încheiat încă din anul '78 socotelile cu ceea ce numim viață activă, legată implacabil de servituțile serviciului comandat de puterea de Stat. S-ar putea crede că este o încercare de justificare a posteriori, determinată de schimbările de regim socio-politic. Un asemenea mod de a gândi îmi este complet străin. Nu sunt și nu voi deveni activist politic. Nu intenționez să depășesc statutul civic de alegător neînregimentat formal în vreo organizație politică, dar voi continua să analizez, în mod realist, tot ce ne va oferi viața, societatea, puterea și opoziția, dușmanii și prietenii deopotrivă.

„Cel mai important lucru în viață este să vrei ceea ce poți”. Nu alerga după iluzii deșarte.

„Dacă ai îndoieli asupra unui om, nu-l folosi, iar dacă-l folosești, nu-l mai suspecta !” – aforism chinez.

*

În celebra carte ”Future shock” (*Șocul viitorului*) americanul Alvin Toffler, făcea o propunere interesantă:

„ ... Pensionarea, de pildă, nu ar trebui să fie acea schimbare bruscă de genul, - totul sau nimic – și care nimicește eul, așa cu se întâmplă în prezent (1970 n.ns.) pentru majoritatea oamenilor. Nu există nici un motiv ca ea să nu poată fi efectuată progresiv”.

Din păcate, o asemenea idee nu a găsit audiență și, drept consecință, o mulțime de oameni suferă cumplit în primii ani de pensionare, ceea ce deteriorează rapid structura lor psihică și moral volitivă. Oamenii au senzația că au fost dezrădăcinați și că se produce un fenomen de vestejire și degradare lentă, dar sigură. Toți acești oameni au nevoie de un punct de sprijin pentru a învinge sentimentul inutilității. Acest punct s-ar putea numi: motivație, ocupație, antrenare, preocupare pentru activități care mențin persoana în „priză”, fizic și intelectual.

Orice muncă poate fi practică dacă este accesibilă condiției fizice specifice persoanei, este utilă și deconectantă. Prejudecățile

cu privire la natura acestei posibile ocupații n-au niciun sens și nu trebuie să se țină seama de ele. În perioada postactivă se produce o reducere substanțială a contactelor cu foștii colegi de serviciu, a relațiilor sociale în ansamblu. Acest fenomen este firesc și universal. Ceea ce nu este normal și nici uman este acea amnezie care îi cuprinde pe foarte mulți din cei cu care ai lucrat. Își amintesc din an în paște, când au vreun interes, altfel, sărmanii, nu se gândesc că, mai devreme, sau mai târziu, vor avea parte de același tratament!

Pare paradoxal, dar afirm totuși, că cea mai dificilă dintre stări este cea de pensionar. Ea s-ar pute exprima prin lipsa de orizont sau perspectivă de ... viitor, apărînd stări de izolare și irascibilitate. Desigur, nu toți pensionarii devin (cum le place unora să-i eticheteze) niște „ramoliți”. Aici intervine vîrsta, starea sănătății, temperamentul, gradul de pregătire, pasiunile, ambientul familial și microsocioal. Esența parcurgerii firești a perioadei postactive constă în exercitarea unor activități, fizice și intelectuale, care nu te obosesc și mai ales care îți fac plăcere, precum și păstrarea unui climat de înțelegere și întrajutorare familială.

„Pentru cine viața înseamnă mai mult, are tot dreptul să pretindă mai mult de la viață” – Jack London.

Anul 1991

Adnotările din cursul acestui an se referă aproape exhaustiv la evenimentele politice interne și internaționale pe care le-am comentat în versiune proprie. Se vede treaba că devenisem un analist politic de sertar; vehement și mai ales perseverent. A fost un mod de a mă „descărca” psihic față de multitudinea de situații, politice, economice, sociale ce influențau în rău traiul unui popor care, după decembrie `89 se aștepta la cu totul altceva.

Filele de jurnal cu preocupări familiale sunt tot mai rare, dar asta nu înseamnă că am abandonat cumva munca agricolă la Robești, deplasările la copii la Constanța sau la rudele din Iași și Pașcani.

În acel an '91, evenimentul cel mai dureros din punct de vedere afectiv a fost decesul prematur, la 34 de ani, al nepoatei Eleonora de la Timișoara, fiica surorii mele Didina.

Am reușit să ne deplasăm în Banat cu penultima garnitură de tren admisă pe traseu de către anarhiștii sindicali, aflați mai mereu în grevă. Reîntoarcerea în București, după cinci zile, a trebuit s-o facem cu avionul Tarom.

19 septembrie 1991

Stau adesea, în momentele de repaus urban și meditez: încotro? Ce perspective ne oferă actuala evoluție a lucrurilor din sfera politică, economică și socială? Cum va arăta harta lumii și în deosebi a Europei de Est după ce se vor fi experimentat și consumat toate scenariile de secesiune, autonomizare, restaurație, autodeterminare și alte variante ale aceleiași strategii geopolitice de reîmpărțire a unor state în favoarea altora mai cu „moț” și neapărat neortodoxe? Răspunsul la aceste întrebări, dileme și îngrijorări nu pare dificil de anticipat dacă analizăm evenimentele derulate în ultimii doi ani, mai ales în zona de est a Europei. Nu trebuie să fii mare analist politic pentru a analiza pericolul care planează asupra viitorului unor țări din Balcani. De mai bine de un deceniu – după tentative de ieșire de sub tutela sovietică – Berlin, Ungaria, Cehoslovacia – mișcările reformatoare, antitotalitare s-au amplificat. Venirea la putere a lui Gorbaciov în Uniunea Sovietică a încurajat în mod decisiv aceste mișcări care au contribuit în mare măsură la prăbușirea totală a regimurilor din Estul Europei în cursul anului 1989. Eșecul încercării puciste moscovite din 1991 a avut, totuși, un final surprinzător: destrămarea URSS și formarea de state independente. Așa zisa Comunitate de State Independente are mai mult un rol formal, de fațadă. Procesele reformatoare, pe lângă marile lor izbânzi democratice pe tărâm politic și social, n-au putut evita fenomene dificile pentru populație precum: inflația, penuria de produse de larg consum care a dat naștere speculei, bișniței,

contrabandei, creșterii necontrolate a prețurilor, șomajului și nu în ultimul rând corupției.

Toate aceste fenomene negative, existente și în trecut, dar mai puțin mediatizate de dirijismul statal, au creat nemulțumiri, convulsii sociale cu urmări dezastruoase asupra economiei ajunsă treptat în stare de degringoladă. Erodarea monedei naționale a atins la noi proporții alarmante, similare anilor 1946-1947.

Cauzele esențiale constau în slaba productivitate, săptămâna de lucru de 3-4 zile, calitatea produselor sub orice critică, refuzate la export și chiar și pe piața internă, furtul generalizat din avutul public, distrugerea premeditată (sabotaj) de bunuri de valoare din agricultură, transporturi și silvicultură, etc. Toată această gamă producătoare de sărăcie a culminat cu distrugerea intenționată a unei părți însemnate din recolta acestui an, lăsată să putrezească pe câmp sau dându-i foc. În centrul scenariilor destabilizatoare menite să configureze după consumarea lor (cu „succes”) o nouă hartă a Europei de Est, a fost pretinsul drept al minorităților naționale la avantaje colective (de grup) pe care poporul majoritar ar fi obligat să li le asigure, precum și sprijinirea tendințelor separatist secesioniste ale etniilor din statele federale. Exemplu? Cele din Jugoslavia, Slovacia, turcii din Bulgaria. Conflictul interetnic, provocat de maghiari în martie 1990, la Târgu Mureș, urmărea să determine intervenția armată a Budapestei în Ardeal sub pretextul protejării populației minoritare.

După luni de zile de campanie antiromânească scenariul a trebuit (cel puțin aparent) să fie scos de pe afiș, urechile secesioniste le ieșiseră prea mult afară. Se mai agită prin tot felul de publicații iredentiste, reuniuni, forumuri și constant în Parlament unde nimic din ce-i patrotic românesc nu rămâne necontestat.

Tema preferată: separatism cultural, învățământ în limba lor și chiar autonomie teritorială, ca un preludiv la o ipotetică federalizare a Transilvaniei, dacă nu le va ieși pasența cu alipirea la Ungaria.

Iată câteva exemple care atestă tendințele de separatism etnic :exodul populației de etnie turcă din Bulgaria în Turcia și Ciprul de

Nord, pe motiv că ar fi fost supusă unei asimilări forțate. Realitățile insuportabile găsite peste hotare i-au făcut pe mulți să se reîntorcă la casele lor și conflictul – ațâțat din afară – s-a stins treptat. Pe fondul aspirațiilor de suveranitate și independență ale basarabenilor – aspirații împlinite în august 1991 – dar nerecunoscute internațional decât de România și doua republici din cadrul URSS, s-a declanșat conflictul interetnic găgăuz și rusofon cu accente de violență și blocadă economică, căreia nici chiar guvernul central moscovit nu i-au găsit (sau n-a vrut) rezolvarea firească, iar anarhiștii separatiști își fac de cap, deși n-au nicio perspectivă viabilă ca state independente. Pe de altă parte, Gorbaciov avertizează Moldova să rămână în uniune. Focarele interetnice din Kosovo (provincie sârbă cu populație majoritar albaneză), Nagorno Karabak (enclavă armeană în republica Azerbaigean), cu puseurile lor de violență sunt prea bine cunoscute pentru a mai fi nevoie de comentarii suplimentare. Pe același plan al ațâțării conflictelor interetnice nu ne poate lăsa nepăsători ceea ce se petrece în Jugoslavia, unde deja criza a luat proporțiile unui război civil între sârbi și croați, ultimii fiind, împreună cu Slovenia la originea războiului fratricid, prin acțiunea lor secesionistă.

Date certe confirmă amestecul brutal al Austriei și Ungariei și a altor state în acțiunea de dezmembrare a Jugoslaviei. Tatonări secesioniste s-au făcut în 1990, și de Slovacia, temperate momentan de criza iugoslavă. A reizbucnit masiv pe 21 septembrie 1991 și e greu de anvizajat deznodământul. Guvernul conservator grec a primit și el spre executare o parte din scenariul dezmembrării Jugoslaviei; punerea în discuția țărilor balcanice a „problemei macedonene”. Tocmai grecii care nu recunosc pe teritoriul lor nicio minoritate națională. Se observă clar că, în loc de pași spre aplanarea conflictelor, se apasă pe acceleratorul escaladărilor. La intervenția premierului român, inițiativa grecilor a fost stopată, fiind amânată *sine die*. Pe noi, românii, acest scenariu ar trebui să ne trezească din mahmureala disputelor politice meschine și să ne îndemne la unitate națională – singura cheazășie în fața vecinului lacom de la hotar.

10 decembrie 1991

Ceea ce n-au reușit militarii în luna august a.c. au reușit într-o reuniune secretă la Brest trei lideri ai statelor slave din răsărit: formarea unei Comunități de State Independente și desființarea *de jure* a URSS. O lovitură de grație dată lui Gorbaciov.

Continuă escaladarea războiului interetnic din Jugoslavia. Amestecul statelor occidentale n-a făcut altceva decât să complice și mai mult situația, încurajând (și chiar sprijinind nemijlocit) forțele separatiste de confesiune catolică. Destrămarea statală a Jugoslaviei – țelul real al Occidentului – pare greu de împiedicat și mă tem că strategia apuseană va avea câștig de cauză în final.

Situația din Europa de Est, deși convulsionată de grava criză economică și socială, pare să se stabilizeze d.p.d.v. constituțional și al echilibrului politic.

22 decembrie 1991

Comemorările prilejuite de împlinirea a doi ani de la evenimentele din decembrie scot la iveală cât de fragilă este starea psiho-morală a societății românești. Era de așteptat ca după aprobarea Constituției prin referendum să se întroneze legea în toate manifestările publice. Dar, ca la noi, la nimenea” ajungându-se până acolo încât, chiar sub cupola Parlamentului, în plină ședință solemnă, în prezența Președintelui, a Guvernului și a Corpului diplomatic, unii „invitați” să se dedea la acțiuni de provocare și scandal.

Organele puterii de stat au dat un răspuns clar țării: ori își fac datoria constituțională și asigură națiunii liniștea și ordinea, ori își depun mandatul, declinându-și incapacitatea devenită cronică, de care profită cu cinism toate leprele existente în România. Ajunge atâta umilință pe obrazul românilor patrioți!

Deși percep motivele pentru care se petrec anumite lucruri, asta nu înseamnă că le pot accepta. Acceptarea stării de anarhie socială și economică, a compromisului etic și moral, al urei și vendetei, a minciunii și delațiunii, care a cuprins aproape întreaga

massmedia românească, este sinonimă cu abdicarea de la calitatea de om, de cetățean onest și de patriot. Or, a pierde aceste trăsături definitorii este egal cu moartea civilă.

Există, desigur, situații când „a înțelege” este sinonim cu „a fi de acord”. Este cazul foarte recent al aprobării prin referendum a Constituției când, înțelegând necesitatea ca țara să intre în normalitate statală, românii au votat intrarea în vigoare a acesteia în pofida acțiunilor disperate ale adversarilor promonarhiști și ale organizațiilor politice ale minorității maghiare.

Nepăsarea față de unele probleme majore ale țării este tot atât de păgubitoare ca și faptele rele. Ar trebui să nu uităm niciodată, indiferent de opțiunea politică pe care o promovăm, cuvintele marelui istoric Nicolae Iorga care spunea că „... mai presus de orice este și va fi întotdeauna neamul !”

În aceste momente deosebit de critice, țara are nevoie de un conducător care să nu fie ”învinuit de supușii săi că e prea slab, prea suferitor față de orice jicnire” – Nicolae Iorga.

Vom vedea dacă va apărea !

25 decembrie 1991

Ziua de Crăciun; o zi mohorâtă ca și starea de spirit a oamenilor. Cu toate strădaniile radioului și televiziunii de a da acestei sărbători creștine fastul de odinioară, cetățenii nu pot alunga marile griji economice și sociale care îi apasă.

De doi ani încoace cresc – și încă cum! – doar prețurile, șomajul, criminalitatea, numărul de partide și politicieni venali, de fițiuci mizerabile numire „ziare” sau reviste. La partide și presă suburbană am ajuns să deținem recordul mondial, raportat la numărul de locuitori. Menținem aceeași ștachetă și la numărul de accidente cu urmări tragice pe șoselele pline de hârtoape și mașini aduse din cimitirele de fier vechi ale Europei.

Și ca și cum aceste teribile realități nu ar fi de ajuns, ne-am bătut joc de una din cele mai bogate recolte, lăsând grâul, porumbul, sfecla și ceapa să putrezească pe ogoare. Cu o astfel de „ispravă”,

anul 1992 nu poate avea , în nici un caz, semne bune din moment ce n-am învățat mai nimic și mult prea târziu, iar ogoarele ce trebuiau arate pentru însămânțările de primăvară nici n-au fost eliberate de paie și coceni. Politică de autodistrugere !

26 decembrie 1991

Anul acesta a ținut să ne facă viața amară până la sfârșit. Ne-a lovit surprinzător și teribil de Sfintele sorbători de Crăciun, prin decesul fulgerător al cumnatei Octavia de la Ploiești, la nici 58 de ani! Realizăm, încet, încet, cum se răresc rândurile noastre.

De comentariul politic – mai mult contradictoriu decât convergent - nu sunt scutite nici nopțile de priveghi la căpătâiul dispărutului, deși oboseala, tristețea și frigul nu ar trebui să fie favorizanți ai unor asemenea discuții. Și, totuși, laitmotivul zilelor și nopților de doliu este blestemata dispută de păreri asupra mersului politic intern și internațional. Și asta nu între politicieni partidari, ci între simpli alegători nepartidari! Radicalizarea opiniilor este provocată mai ales de confuzia creată de massmedia și de activiști gălăgioși și agresivi ai unor partide antipatriotice. Opțiunea pentru programul și candidații propuși a devenit mai nesigură decât un pronostic la pronosport.

Cu peste 200 de partide (record mondial!), cu un partid majoritar supus eroziunii guvernării tranziției și cu mai recente convulsii interne menite să ducă la o iminentă sciziune internă e quasi imposibil să întrezezi soluția electorală pertinentă. Personalități politice marcante sunt puține, unele, de bună credință și patrioți, sunt contestate de opoziție care, din lipsă de lideri proprii și cu autoritate, merg pe cunoscuta și păguboasa pantă denumită popular „să moară și capra vecinului!”.

În contextul politic actual singura noastră șansă de progres – ca stat independent și suveran – este unirea în jurul unui ideal național sub conducerea unui lider (sau lideri politici) patriot(i) și ferm(i), care să aplice prevederile constituționale cu o rigurozitate exemplară.

Altfel, când îți pierzi încrederea în guvernarea alor tăi, ajungi să te stăpânească străinii. Soluția ar trebui deslușită cât mai grabnic de către noi, românii; să nu lăsăm să ne-o spună alții; vreun vecin „binevoitor” în numele nu știu cui și nu știu de unde.

Anul 1991 ne-a demonstrat că nu ne putem bizui decât pe noi în asigurarea securității naționale.

*

Anul 1991 a produs și în viața socială, ca și în agricultura, mai multă neghină decât grâne, mai multe buruieni decât legume și zarzavat. Presa antipatriotică a semănat vrajbă, ură, calomnii și atacuri la persoană și de pe urma ei culegem acum o stare generală de cofuzie, o criză morală nemaîntâlnită, dezbinare, neîncredere și vendetă. S-a semănat nerespectarea legilor și sfidarea organelor de ordine și ne-am pricopsit cu mitiguri și demonstrații de o violență necunoscută în ultimii zeci de ani în țară, care au culminat cu ultima mineriadă ai cărei inspiratori nu-s greu de identificat, menită să alunge de la putere pe cei aleși în 1990. Dinamica infracțiunilor a luat proporții, iar măsurile coercitive sunt așa de „sublime” încât avem sentimentul că lipsesc cu desăvârșire. Noțiunea de patriotism este luată în batjocură, etichetată ca fiind naționalism-șovin și extremism. La toate aceste realități post-decembriste (ca să nu mă mai refer la cele economico-sociale, arhicunoscute) guvernarea n-a avut replici pe măsură; a acționat timorat, tardiv sau n-a acționat deloc, lăsându-se înjosită în mod public de toate lepădăturile autohtone și de cele pripășite pe la noi.

Au apărut grupări politice etnic-minoritare care seamănă cu piul de cuc: se fac a nu realiza că „a fi liber înseamnă a te supune doar legilor” țării în care trăiești și nu instrucțiunilor transmise de aiurea, pe criterii etnice sau profesionale. Să fie clar că „cu cât vor fi mai raționali cu atât vor fi mai liberi!”. Exponentul spiritual și politic al acestora – departe de a fi întruchipat o majoritate – nu-i decât o

sectă stipendiată de forțe ostile dinafara țării și că „orice sectă nu-i decât o adunare de greșeli” - Voltaire.

Pentru a preîntâmpina orice etichetare de exclusivism sau șovinism, fac profesiunea de credință că îmi iubesc prea mult țara ca să mai fiu și naționalist, dar cum nu sunt (încă) pământ, nu-i pot lăsa pe netrebnici să mă calce în picioare. Am trăit încă din tinerețe atât în țară, cât și în străinătate printre membrii acestei etnii, am lucrat cu ei și afirm în deplină cunoștință de cauză că cei mai mulți s-au dovedit oameni de caracter, cu o comportare civilizată, cu virtuți profesionale și artistice remarcabile; între noi nu exista vreo deosebire etnică sau confesională cu numai înțelegere și respect reciproc. În zilele de azi, ceea ce creează aceste fenomene de intoleranță, șovinism și antipatie prefabricată este numai interesul politicianist dirijat de forțe ostile. Știam că pericolul de a „pierde” în oarecare măsură simțul proporțiilor este specific celor ce fac parte dintr-o mare putere și că acest pericol crește odată cu mărimea națiunii. Dar se pare că unele nații urmează regula descrisă de scriitorul elvețian, Fr. Durrenmatt, potrivit căreia „un șoarece singur se mai consideră șoarece, însă imediat ce se știe între un milion de șoareci se consideră pisică, iar între o sută de milioane drept un elefant. Cele mai periculoase sunt însă popoarele de zeci de milioane de șoareci care se consideră pisici, însă ar prefera să fie elefanți”.

De aceea sunt „prea încăpățânați pentru a renunța la proiectele lor și prea slabi pentru a le realiza,, – Voltaire.

Din păcate, avem și noi, românii, *faliții noștri*, care îi întrec cu mult pe alții.

7 ianuarie 1992

Stau în fața acestei file de aproape o oră fără să fi așternut ceva pe ea. Starea de spirit în care mă aflu nu-i deloc propice pentru dizertații serioase de natură intelectuală. Toată strădania mea de a-mi menține un tonus cât de cât optimist tinde să mă părăsească. Ce folos de disponibilitățile volitive, nealterate, dacă starea de sănătate fizică este tot mai preocupantă și erodată; una e a vroi și alta a

putea. Starea de echilibru între voință și puțință este idealul pe care nu oricine îl poate atinge. Regretabil este când vrei dar nu poți; detestabil este când poți dar nu vrei; lăudabil este când poți și vrei; trist, când nu mai poți și nici nu mai vrei să faci ceva folositor. Toate sunt ipostaze prin care ființa omenească poate trece, mai devreme sau mai târziu, în existența sa.

Vieții i-au fost hărăzite și plăceri dar și suferințe. Proportia dintre aceste două stări opuse indică gradul de bună-stare individuală. La apogeu poate spera să ajungă numai un om perfect sănătos psihic și fizic; restul se află la cheremul fluxului și mai ales refluxului stării sale biologice.

Ajungem să prețuim sănătatea după ce n-o mai avem.

Cine are sănătate, are de toate!

10 ianuarie 1992

Măine plecăm la Constanța cu nepoții, prilej de a mai reuni, măcar la un an odată, întreaga familie. Viața este prea grea și prea scurtă; de aceea orice posibilitate de revedere între ai casei trebuie folosită.

Ne-am întors de la Constanța după trei săptămâni de ședere împreună cu copiii și nepoții, perioadă în care, într-o zi de ianuarie, am împlinit vârsta 60 de ani de viață plină de evenimente care nu puteau să nu lase urme, mai mult sau mai puțin adânci, asupra mea. Am devenit mai învățat și mai înțelegător (mă feresc de adjectivul înțelept care mi se pare pretențios și inexact), dar și cu o mulțime de beteșuguri care mă sâcăie la tot pasul, făcându-mi existența nemeritat de preocupantă. Trăim doar cu speranța; în momentul când și ele ne vor fi părăsit nu mai e nimic de făcut, iar grijile și necazurile le vom fi lăsat pe umerii urmașilor. Depinde însă dacă ei vor fi dispuși să-și asume atari poveri, știut fiind că, în prezent, urmașii preferă doar activul și prea puțini își mai asumă și avatarurile pasivului. Constat că în societatea românească există un sentiment de fobie față de vârstnici cu urmări nefaste asupra acestui

popor. Mă tem însă că atunci când lumea „tânără” se va fi trezit din beția prelungită a nerecunoștinței față de „bătrâni”, să nu fie prea târziu și se va lamenta în zadar pentru că orice ființă vie este supusă perisabilității timpului și mai devreme, sau mai târziu, va lua calea fără de întoarcere a lumii umbrelor. Și cum cimitirele nu se adaptează economiei de piață, ele nu restituie nici pentru tot aurul din lume ceea ce au primit în spațiul lor îngust, încât nimeni nu s-a mai întors vreodată de acolo.

Și dacă generația mea nu mai poate spera să recupereze ceva din cele ce i s-ar cuveni pe merit pentru strădaniile, energia, devotamentul și rezultatele acestora, măcar, generația fiilor noștri să intre în normalitatea socială atât de necesară.

Închei cu o cugetare a lui Somerset Maugham care spunea că: „... cei care își imaginează că lumea ar fi altfel de cum este în realitate comit o mare greșeală!”

S-o privim, deci, așa cum este ea și nicidecum așa cum am dori fiecare dintre noi să fie. Paradis există numai în literatura religioasă.

5 februarie 1992

Așa cum am afirmat și cu alte ocazii în anii anteriori, comentariile așternute pe aceste file, n-au pretenția unor eseuri literare. Ele reprezintă o oglindă, mai mult sau mai puțin fidelă, a stării mele de spirit, a opiniilor mele civice și uneori politice. Se spune că „nimeni nu-i profet în patria sa”. Nu contest maxima latină, dar regret sincer că unele din previziunile mele sumbre s-au adevărat. Alunecarea pe toboganul suferințelor va continua. Cei mulți și onești se vor zbate precum peștele pe uscat; nu știu câți vor putea suporta șocul tranziției după cei doi ani de îngrijorare, convulsii sociale și degringoladă economică și în perspectiva liberalizării prețurilor.

În această perspectivă logică, singura cale de redresare națională este munca de calitate, productivitate reală, ordine și reconciliere națională.

18 martie 1992

Sunt din nou pe picior de plecare în provincie. Pentru cât timp, nu știu. Totul depinde de stările de fapt de acolo. Oricum, este nevoie de oarecare rânduială organizatorică pentru noul an agricol. Cât voi reuși din intențiile mele cu care plec la drum, rămâne de văzut; e nevoie de colaborarea efectivă a celorlalți care nu se prea înghesuie la muncă. Sper ca realitățile economice și sociale să-i fi determinat să-și schimbe atitudinea.

M-am întors după nouă zile, fără prea multe reușite, în afară de revederea reciprocă și unele precizări cu privire la modul cum vom aborda noul an agricol.

3 iunie 1992

După 45 de zile de activitate la Robești, iată-mă la Constanța împreună cu copiii și nepoții. Aici pregătiri febrile pentru voiajul maritim mediteranean: Constanța, Istanbul, Pireu, Genova. Îi doresc comandantului navei voiajoare vânt bun din pupa! Dacă totul va ieși bine – și-i doresc așa ceva mai mult ca oricine - va fi o reușită profesională remarcabilă. Nu-mi fac griji asupra capacității și competenței factorului uman, ci asupra stării funcționale-tehnice a navei.

8 iunie 1992

Pasager nocturn pe nava militară „Midia”. La invitația comandantului navei, fiul meu Cpt. Lt. Cornelius, am petrecut 18 ore pe nava 283 care se afla în febrile pregătiri tehnice și de catering pentru un voiaj de circa patru săptămâni, în vizită de prietenie în apele teritoriale ale Turciei (la Istanbul), Greciei (la Pireu-Atena) și în final ale Italiei, la Genova unde va participa la festivitățile Cristofor Columb, la împlinirea a 500 de ani de la descoperirea Americii.

Ieșirea în larg pe timp de noapte pentru efectuarea unor probe tehnice și reîntoarcerea în zori în rada portului Constanța mi-a prilejuit constatări „pe viu” asupra capacității profesionale a echipajului și, implicit, a comandantului navei. Rezultatele au fost edificatoare și pot afirma cu convingere că nava se află pe mâini bune, iar comandantul a făcut o demonstrație (nedemonstrativă totuși) de personalitate, ceea ce a avut darul să mă reconforteze ca părinte. Sper ca strădaniile depuse în pregătiri să fie răsplătite de realizarea unui marș optim, reusit din toate p.d. vedere.

Este prima ieșire în apele teritoriale ale țărilor NATO a unei nave militare românești după al II-lea Război Mondial.

Constanța, 15 iunie 1992

Timp de 4 săptămâni, gândurile și grijile îmi sunt absorbite de apele Mediteranei pe valurile căreia își demonstrează priceperea, experiența și norocul marinarul nostru de la comanda navei militare „Midia”. Este o călătorie istorică, prima de acest fel după mai bine de 50 de ani. De aceea dorința noastră și emoția teribilă este ca marșul să se realizeze cât mai bine și să fie deschizător de marșuri viitoare. Grijă mea rezidă din experiența pe care am trăit-o în Oceanul Atlantic cu 31 de ani în urmă când furia valurilor ne atenționa că marea nu glumește, ea dă notă de trecere doar celor ce o merită prin curaj și competență. Sper ca de aceste cerințe se va fi convins și echipajul căruia i s-a incredințat misiunea de onoare de a reprezenta România maritimă în cele trei țări.

16 iunie 1992

Din nou acasă! De fapt o escală înainte de a campa pentru o perioadă ceva mai lungă la Robești. Suntem împreună cu nepoții. Căpitanul locotenent – sau mai bine zis comandantul – se află de ieri în vizită protocolară la Atena, lăsând nava ancorată în portul Pireu. De celălalt căpitan (care împlinește 32 de ani peste două zile!) ne-am despărțit aseară.

Starea de sănătate satisfăcătoare; psihologic însă se poartă pesimismul de care nici eu nu duc lipsă, în ciuda eforturilor pe care le fac să dau existenței o tentă ceva mai încrezătoare în redresarea situației dezolante în care nici măcar nu mai înotăm, ci pur și simplu, ne ducem la fund.

În prezent, în România cresc doar buruienile, adică cei ce ne adâncesc în mocirla mizeriei materiale și morale; crește cursul dolarului și criminalitatea, cresc năucitor prețurile și veniturile escrocilor și tâlharilor, crește tensiunea socială. Am ajuns să fredonăm aleanul interbelic al moșilor: *Vai de biet român săracul, că-napoi tot dă ca racul!* Nu pot fi convins de nimeni și de nimic că acest neam își merită această soartă. Ce-i mai rău e faptul că nu se zărește vreo speranță spre mai bine, chiar dacă vom organiza în fiecare zi câte un scrutin electoral, zis democratic.

„Onoarea ca și libertatea sunt lucruri rezervate pentru cei ale căror venituri le gartantează independența, dar există o limită pentru dezonoare, un gabarit pentru decență, care marchează hotarul dintre a fi bărbat și a fi porc”

„Pe lume nu există nici visuri, nici milă; nimic decât un uragan de violență!”

„Rămase locului, cu o privire tristă ca a unei soții tinere privind un vapor militar ce pleacă din port” –John Braine, scriitor englez.

P.S. Așa am rămas noi la plecarea lui Cornelius.

August 1992, Iași și București.

Lectura cărții „Nobila Casă”, – autor: James Clavell, confirmă opiniile multor ofițeri de informații cu experiență îndelungată în acest domeniu. Autorul, expert în activitatea de informații pe frontul anti-japonez, căzut prizonier, îl citează adesea pe filosoful chinez, Sun Tzu. „Ceea ce îi permite unui suveran înțelept sau unui bun general să lovească și să cucerească și să realizeze lucruri ce nu stau în puterea oamenilor obișnuiți este

preștiința. Iar preștiința se obține numai prin spioni. Nimic nu este mai important pentru un stat decât calitatea spionilor. Este de o mie de ori mai ieftin să plătești cu dărnicie pe cei mai buni spioni, decât să plătești prost o armată oricât de mică”

„Trebuie să fii foarte bine informat și despre aliați. Tebuie să fii prudent atunci când ești vulnerabil. Dacă vrei să prinzi un rechin nu folosești un mormoloc. Spionajul nu este joacă de copii: el poate aduce moarte oricând, acum, sau mai târziu. În spionaj nu știi niciodată când ești tras pe sfoară, sau trădat, sau vândut pentru ceva, sau cineva mai valoros. Ai nevoie întotdeauna de secrete cu care să faci schimb și cu atât mai important e secretul cu cât ești în mai mare siguranță, pentru că nu știi niciodată când tu, sau un inferior, sau un superior face greșeala care te lasă descoperit, ca un fluture închis într-un insectar!”

Comentând opinia acestui binecunoscut autor, de pe poziția unui cunoscător al domeniului, afirm că numai cei care au avut de-a face, în mod nemijlocit, cu rigorile acestei profesii știu – și pot depune mărturie – ce importanță are acest organism statal pentru existența și siguranța țării. Eficiența acestei activități depinde de calitatea civică și profesională a celor îndrituiți s-o realizeze. Orice fisuri, slăbiciuni, sau defecțiuni umane au urmări foarte grave pentru națiune. La noi, atât în perioada totalitarismului cât și după decembrie 1989, această activitate a fost privită cu suspiciune și chiar denigrată. S-a ignorat și se ignoră, în mod intenționat, că serviciul de informații n-a avut indeletniciri „interne”, deși din motive greu de înțeles (poate, doar din imitarea organizatorică a altora, foști patroni!) a fost încadrat sub căciula M.A.I., cu care se înțelegea precum Tom cu Jerry.

Serviciile secrete cu profil extern există de când lumea. Nu există Stat, oricât de mic, care să nu dispună de acest organism. Puterea statului – sub aspectul siguranței sale și chiar al vigoriei economice -datorează mult (sau puțin) rezultatelor (sau neîmplinirilor) acestui organism. Cei ce lucrează pe frontul invizibil, netransparent pentru marea masă a populației, nu cer titluri de „eroi naționali”, deși multi dintre ei ar merita cu prisosință pentru

serviciile aduse țării și nicidecum regimurilor politice, sau guvernărilor vremelnice; ei doresc un singur lucru: să nu fie stânjeniți în îndeplinirea misiunii ce le-a fost încredințată. A-i încredința pe acești patrioți – aflați și pe timp de pace în linia întâi – este o mare injustiție, iar a defăima activitatea serviciilor respective este o acțiune antipatriotică, benefică doar pentru dușmani, care-s interesați să sponsorizeze astfel de îndeletniciri.

„E mai firesc să te ocupi de dreptatea ta decât de a celorlalți!” – James Clavell

„Securitatea publică nu este doar un capitol de buget, ci reprezintă principala datorie a fiecărui guvern” – George Bush, președinte S.U.A.

„Avem nevoie de o lege severă contra criminalilor nu contra celor ce apără legea” – idem.

Pe când și pe plaiurile mioritice un asemenea mod responsabil de abordare socio-politică ?

Orice guvern care se respectă și îi respectă pe cei guvernați ar trebui să urmeze opinia președintelui american care atestă o temeinică cunoaștere a pericolelor ce pândesc securitatea oricărui stat când organismele sale nu sunt îndeajuns de puternice. El a fost anterior funcționar prezidențial – director al C.I.A. !.

23 septembrie 1992

Am revenit în București după trei săptămâni de campanie agricolă la Robești. Era cât pe-acți să scriu ... electorală, atât de mult îmi sună în urechi acest cuvânt la ... modă, dar care deocmadată nu ne-a oferit mare scofală. O sarabandă de promisiuni care mai de care ... pe cale de ... dispariție, după ce ocupanții fotoliilor parlamentare vor fi intrat în pâine. Ce va fi vom mai vedea! Să nu ne pierdem speranța, căci dacă speranță nu e, nimic nu e!

„Viața mea a fost plină de greșeli, de îndoieli, de dificultăți. Din copilărie am fost la cheremul împrejurărilor și, deși vântul m-a mânăat către un port, rareori s-a întâmplat ca acesta să fie totuna cu acela în care vroise să ajungă cârmaciul”

„Nu tragem nici un învățământ din fragilitatea existenței omenеști decât, poate, cînd e prea tîtziu (...) cînd nu mai putem indrepta nimic,,

„Un om care știe ce vrea trebuie lăsat să meargă cum îi place!”

„Acolo unde nu s-a formulat nici un fel de acuzație fățișă, scuzele, sau explicațiile, sunt de prisos”

Cugetări selecționate din lucrarea „Guy Mannering”- autor, Walter Scott.

Iași, 30 decembrie 1992

Sfârșit de an în percepție ieșeană

Timp uscat și friguros, cu anemice și trecătoare fulguri de nea. Orașul –plin de dughene stradale cu mărunțișuri comerciale. Lume de toate neamurile și preocupările, mai mult sau mai puțin curate. Mai degrabă curat... murdare, în ton cu aspectul urbei, altă dată exemplu de civilizație citadină.

Văzînd atîta puhoi de lume pe stradă și prin localuri, mă întreb dacă în țara asta mai muncește cineva. Toți se vaită că prețurile-s piperate și câștigurile mici. E doar o aparență! Dacă nu s-ar obține venituri, comerțul ar de faliment din lipsă de cumpărători; ori, Slavă Domnului !, el prosperă văzînd cu ochii, iar mijloacele de transport sunt supra aglomerate, sacoșele sunt burdușite cu tot felul de mărfuri de consum. Ceea ce lipsește cu adevărat în România este disciplina cetățenească și apetitul pentru muncă. Prea mulți palavragii și gură-cască a căror ocupație cotidiană este cea de gulgutier.

În România de azi nu se moare de foame, dar se poate muri din multe alte cauze, de la SIDA, la inimă rea, de la alimente și băuturi alterate, aduse din afară prin contrabandă, la indisciplina rutieră. Se practică – sub paravanul drepturilor omului - un adevărat genocid demografic. Ce altceva poate fi cele peste două milioane de

avorturi și ritmul galopant al deceselor în rândul persoanelor vârstnice din lipsă de preocupare medicală și socială?

Unii au devenit milionari peste noapte fără să se fi spetit de muncă; alții au plonjat – fără vina lor - în mlaștinile sărăciei și deznădejdiei. Până nu se va pune stavilă legală – în conformitate cu prevederile constituționale – dezmațului informațional antinațional practicat de indivizi dubioși și corupți, din conducerea unor sindicate și asociații „apolitice”, din mass media, aservite unor interese străine, în România nu se va instaura normalitatea, va continua să fie promovată ura, dezbinarea, nesupunerea față de autoritatea de Stat.

Fără un război generalizat și eficient împotriva fenomenelor de corupție, evaziune fiscală și contrabandă nu vom reuși să redresăm climatul social – economic. Sunt doar câteva gânduri de sfârșit de an pe care îl părăsim fără păreri de rău, dar și cu temeri justificate îl întâmpinăm pe cel nou. „Eu nu cred că împărțirea în partide a adus vreodată vreun bine; dimpotrivă, este inevitabil ca atunci, când dușmanul se apropie, cetățile dezbinat să piară deodată, fiindcă întotdeauna partea mai slabă se va alipi la forțele externe, iar cealaltă nu va putea să reziste, – Nicolo Machiavelli.

Aviz, deci, nouă tuturor! că de vecini lacomi la hotar nu am dus niciodată lipsă. *Divide et Impera!* a fost mereu în actualitate

Când un partid politic există de zeci de ani și nu promovează ideea de progres, el nu mai dă naștere la critici, ci la ură.

„Ultimul obicei prost de care se debarasează omul este să dea sfaturi!” Ne atrage atenția scriitorul american John Steinbeck. Deși, împărtășesc opinia sa, consider că ați exprima propria judecată asupra unei situații create nu este de natură să creeze vreun rău altora, câtă vreme este exprimată în mod civilizată și fără atacuri nemeritate la persoană.

Tot Steinbeck ne spune că „este dificil să te desparți de o viață de rutină, chiar dacă o urăști”. Ca să te poți desparți trebuie, întradevăr, voință și tenacitate, dar și o perspectivă reală întru mai bine. Omul este de regulă un conservator când schimbarea îl afectează direct pe el. Adesea el se înpotmolește pentru că se grăbește.

Constanța , 18 ianuarie 1993

Este al patrulea an, consecutiv, când aniversarea zilei de naștere mă găsește cu copiii și nepoții la Constanța. Este un prilej de reconfortare sufletească ce mai alungă pentru un timp preocupările față de beteșugurile care se tot acumulează. Am venit aici și cu intenția mărturisită de a face muncă didactică de „preparator”. Numai că nepoții mei nu se prea omoară după ceva cunoștințe în plus; și preferă desenele animate, la video. De ziua mea aniversară, Ovidiu mi-a dăruit (printre alte cadouri), intenționat sau nu, o pretinsă tipăritură de senzație, al cărui autor îmi este bine cunoscut. Lecturându-i „opera” n-am fost deloc surprins să constat bogăția de fabulații, adevăruri trunchiate și răstălmăcite (pentru a fi pe placul patronilor care l-au stipendiat) și nu în ultimul rând minciunile sfruntate debitate cu sârg de acest tradător. Recent am aflat că s-a găsit un publicist patriot care a dat o replică publică scribului transfug, într-o lucrare devenită best-seller. În ambele, am devenit personaj „literar” din oficiu, deși aș fi dorit să rămân un anonim.

P.S. Bunul simț elementar și datoria de reabilitare a adevărului m-au determinat să formulez public, în cartea „Menirea unei profesii” ed. Victor -2008, o replică pertinentă la aserțiunile mincinoase vis-a-vis de preocupările mele profesionale în D.I.E., proferate de acest renegat. De fapt, între onoare și oroare nu-i decăt o singură literă de schimbat !

Sunt într-o totul de acord cu scriitorul Henry Bonnier care afirmă „ ...Viața nu valorează nimic; ceea ce contează sunt doar virtuțile care o organizează și care-i dau semnificație” Când indivizii care compun o structură socială sunt reduși la tăcere, viața lor nu mai are nici o valoare. De aceea, nu trebuie să accepte călcatul în picioare atâta vreme cât nu sunt încă la pământ.

1 aprilie 1993, ziua păcălelilor

Încep, deci, aceste însemnări sub zodia păcălelilor. De aceea, mă simt moralmente obligat să spun că nu doresc să mă las păcălit de noianul de informații pe care le înregistrez *volens-nolens*. Iar prin

ceea ce voi consemna, la rându-mi, mă voi strădui să nu păcălesc pe nimeni prin opinii pro, sau contra, asupra evenimentelor comentate. Cu alte cuvinte, voi înfățișa atitudinea mea politică de independență partidară. Asta pentru că n-a fost zi lăsată de la Dumnezeu să nu fi fost păcăliți când de unii, când de alții.

Zilele acestea se tot dezbate bugetul în Parlament. După vorba lungă la care asistăm, mă tem că mai degrabă vor consuma dumnealor toate fondurile prevăzute, iar când vor ajunge la votul final nu vor mai avea ce aproba.

Ce vreți păcăleală mai actuală ca asta !.

28 Octombrie 1993

Se pare că, fără să-mi dau seama, am început să pun în practică un îndemn al scriitorului francez, Jean Renard, care spunea:

„... Scrieți în fiecare zi o pagină; dar dacă simți că e proastă oprește-te. E mai bine să nu faci nimic decât să faci ceva prost”. Nu știu dacă pagina scrisă în acea zi e bună sau proastă; știu însă că îmi este necesară și utilă pentru tonusul spiritual. Organele care nu se folosesc ...

După atâtea luni de absență de acasă, unde dispun de muzica preferată, simt nevoia să-mi încarc „bateriile” emoționale cu operele Beethoveniene, iar ca un preludiu la audițiile ce vor urma, recitesc cu interes și plăcere lucrarea „Muzica Omului”- autori Yehudi Menuhin și Curtis W. Davis. Iată câteva adevăruri:

„Atâta vreme cât omenirea va exista, muzica va fi esențială. Avem nevoie de muzică (...) tot așa cum avem nevoie unii de alții”.

„Cuvintele pot tăinui adevărul, dar în muzică aceasta este aproape imposibil”.

„Cred că în noi toți există ceva constant, un sentiment a ceea ce e corect, al echilibrului, o armonie cu noi înșine și cu lumea în mijlocul căreia trebuie să trăim. Totuși, avem nevoie să sperăm în ceva care este dincolo de noi și ne ajută să dăm vieților noastre dimensiuni și direcții. Muzica trăiește și respiră să ne spună tocmai asta: cine suntem și la ce ne așteptăm”.

„Scopul muzicii în educație (...) este de a încuraja oamenii să fie umani”.

„Valoarea muzicii reale rezidă în abilitatea de a ne uni pe toți împreună ca ființe complete”.

Jules Renard consideră că „a iubi muzica înseamnă a-ți asigura un sfert din fericire!”

Sunt în consonanță cu toate aceste opinii despre virtuțile muzicii. Chiar dacă nu mă face mai fericit, mă face oricum mai optimist, mai încrezător în relația interumană.

28 martie 1994

Se apropie primăvara, motiv să ne pregătim de drum spre Robești unde ne așteaptă campania agricolă. După cinci luni de absență, am temerea că „socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg”. Oricum, vom face ce s-o putea. A trecut vremea ambițiilor deșarte pe care, de fapt, nu le-am avut niciodată și a „planurilor de perspectivă”.

Într-o lume măcinată de convulsii sociale, meschinării și frustrări, în care forțele centrifuge fac legea, nu merită să-ți consumi energia în slujba unor idealuri ale cauzelor pierdute. Și dacă, oricât te-ai strădui, realizezi că nu poți să faci bine, măcar să te preocupi să nu faci rău. Oriunde am plecat, n-am nutrit niciodată vreo speranță că acolo ne așteaptă câini cu covrigi în coadă. Poate de aceea, adaptarea la condițiile de mediu respective a fost mai ușoară. Cine-i învățat cu munca, nu are motive de îngrijorare, atâta vreme cât se poate descurca singur și nu uită că bate un vânt denumit „chacun pur soi-meme!?”. De aici și realitatea zilelor noastre: post-decembriști, deveniți „mari revoluționari”, luptători după foloase personale aberante, nu se mai mulțumesc cu moartea caprei vecinului; ei o vor vie, dar trecută cu japca în ograda proprie.

14 ianuarie 1994

Mă aflu la trei zile de la aniversarea a 62 de ani de existență. Altădată această zi, îmi prilejuia unele comentarii; acum mă limitez la acceptarea status-quo-ului existențial cu avatarurile lui imprevizibile. Preocuparea esențială constă în a-mi menține un echilibru psihic rezonabil în această lume plină de agresiuni de tot felul. Rămân fidel opțiunii mele de a conjuga cu prioritate verbul *a fi*, în timp ce mulți alții nu mai pridedesc în încercarea, nu totdeauna și corectă, de a-l conjuga pe *a avea*.

A fi, este tovarășul de drum care te însoțește peste tot, în timp ce *a avea* nu pregetă să-ți spună adio ori de câte ori are ocazia. *A fi*, acceptă destinul trecător prin viață al mentorului său; *a avea*, însă refuză efmerul temporal; el se consideră nemuritor chiar dacă devine slugă la mai mulți stăpâni.

În lupta milenară dintre *a fi* și *a avea*, asistăm în ultimii ani la ofensiva generală a acestuia din urmă. Omenirea nu vrea să perceapă că prosperitatea lui *a avea* este determinată de vigoarea și rigoarea lui *a fi*.

„Niciodată nu ajunge omul mai filosof ca în clipele când e necăjit (...) iar dintre obligațiile vieții, aceea de a trăi în societate este cea mai rea. Societatea este un schimb mutual de daune reciproce”...”Vai de de acel mâine care nu va sosi niciodată” - Mariano Jose de Lara - scriitor spaniol.

24 ianuarie 1994

În situații critice, lumea apelează la două instituții: medicală și ecleziastică, după caz. Poate de aceea între medic și preot există foarte multe asemănări. Medicul este (sau ar trebui să fie) un duhovnic laic menit să vindece, sau să aline suferințele fizice; preotul este duhovnicul spiritual cu mare rol educativ în însănătoșire morală. Menirea acestor instituții (sistemul de sănătate și biserica) este realizată în măsura în care slijitorii lor o onorează cu responsabilitate și competență.

Mulți medici și slujitori ai cultelor merită toată grațitudinea noastră pentru serviciile aduse comunității în care își desfășoară activitatea. Ce ne facem însă cu aceia dintre medicii și preoții care exploatează necazurile și suferințele oamenilor în scopuri de îmbogățire personală, impunând fără scrupule, în disprețul vădit al legii, tarife spoilatoare pentru operații, tratamente și după caz, pentru înmormântări, cununii, botezuri și alte servicii?

În ultimii ani, atât unii medici cât și preoți folosesc instituțiile în care lucrează în scopuri politice partizane. În schimbul unei internări, operații, sau chiar injecții, unii medici solicită bolnavilor să adere și să voteze cu partidul din care fac ei parte; să semneze de patul de suferință, fără să aibă habar, tot felul de moțiuni, azeziuni, proteste în sprijinul politicii de partid.

Nici unii preoți n-au rămas mai jos; ei fac propagandă fățișă prin predici în timpul slujbelor, împart materiale de partid în biserică și în casele oamenilor. S-a ajuns în situația tragi-comică să nu mai poți fi înmormântat până ce urmașii nu aderă formal la partidul pe care slujbașul bisericii îl susține.

Așa că, ideal ar fi, să n-avem nevoie de serviciile acestor activiști partidari, dar dorința nu concordă cu (ne)putința. Acest mod de tratament, post-decembrist, îi determină pe mulți să clameze dictonul: „Nu vreau să merg la Canossa”, adică a merge undeva în chip umilitor, după condiții impuse de alții. Dar ce nu este nevoie să facă omul în disperare de cauză? Cu toate că tovarășia forțată (de partizanat) este teribil de neplăcută. Se spune că un pesimist este preocupat mai mult de trecut decât de viitor. Este, totuși, de preferat un prezent cu bune și cu rele decât un viitor „promițător”, dar nesigur. Dintre toate stările de spirit, cea mai rea este nihilismul, iar în momentele critice – panica și anarhia.

*

Constat că pe măsură ce trece vremea adnotările din jurnalul familial sunt tot mai rare și succinte, locul lor fiind luat de comentariul socio-politic care a devenit un fel de hobby cotidian în

momentele de permanență în București. Este un fel de evacuare a supărărilor pe care mi le provoacă știrile din mass media și constatările personale.

Ianuarie 1996 – mai 1996

Am început anul plecând cu trenul la Robești, unde am făcut două săptămâni de „serviciu”, conform înțelegerii convenite cu ceilalți frați pentru îngrijirea permanentă a tatălui nostru aflat singur și suferind.

Nici n-am sosit bine la București că, iată! Sunt nevoit s-o iau din loc spre Iași.

Ziua aniversară am petrecut-o singur, nici vesel, nici trist, dar preocupat serios de starea avansată de suferințe fizice, dar și psihice ale celor doi nonagenari: tatăl meu și mama Lenuței.

La 13 februarie m-am întors de la Iași și făceam adnotarea: Cât vor mai putea oare rezista? A doua zi, aveam să primesc știrea că tatăl meu și-a dat obștescul sfârșit. Peste numai o lună, la 16 Martie avea să-l urmeze în lumea celor dreți și mama Eufrosina de la Iași. Au fost trei luni pline de neazuri familiale pe care am reușit să le rezolvăm pe toate așa cum se cuvine.

Pe data de 16 mai ne-am întors la Robești unde, pe lângă campania agricolă, am rezolvat și celelalte chestiuni legate de succesiune și partaj. Sunt mulțumit că am găsit înțelegere totală din partea tuturor fraților, așa încât notarul public nu va avea altceva de făcut decât să transcrie oficial propria noastră hotărâre dată în scris.

Am fost cuprins în ultimele săptămâni de un sentiment de frustrare, de demoralizare, gândindu-mă ce s-a ales dintr-o gospodărie cu oameni harnici. Nelocuind niciunul din copii acolo, am fost nevoiți să înstrăinăm toate animalele, până și cățelușa și pisica.

Așa stând lucrurile, analiza socio-politică s-a limitat la dialoguri în familie, cu niște candidați „aprinși”, dar nerealiști. Se pare că le place statutul de opoziționiști perdanți. Le-am tot repetat că pe oameni poți să-i convingi să spună ce vrei tu, dar nu poți să-i

determini să faci ce ai vrea tu. În ceea ce mă privește, deși mi s-au făcut propuneri de intrare în politica de partid, am refuzat constant orice asemenea oferte, rămânând aparditar, dar nu și apolitic, cum pretind unii în necunoștință de cauză.

*

Ca și în anii anteriori, 1995, a fost o bună parte destinat călătoriilor permanente între București și Robești, Constanța, Iași, Pașcani. În scurtele popasuri pe acasă, preocuparea devenită „tradițională” a comentariului situației politice interne și internaționale s-a așternut pe paginile unui caiet școlar. Și, lucru curios, chiar inedit, multe dintre ele au luat o formă „versificată” pe care n-am folosit-o niciodată până atunci (și nici după aceea). Este destul de stângace, dar exprimă starea aceluia an.

Jurnal versificat

31 ianuarie 1995

*Deși sunt om în vîrstă și iubitor de carte,
Mă □tiu un om simplu, făr-așteptări deșarte,
Fiu de țaran din Vâlcea, cu daci și cu romani,
Ce nu și-a vîndut țara, nici sufletul pe bani!
De-a mele fapte-n viață, de aceea, nu am teamă,
Să dau aici pe Terra, ori după-aceea, seamă!*

*În vremile trecute, cei... mari, de la putere,
Ne tot vîrau în minte că plopul nu fac pere!
Dar bine zicea tata: la noi să nu te miri
Nici când îi vedea plopul, dînd flori de trandafiri.
Se-adeveri zicala: căci plopul din Carpați,
Dădură-n miez de iarnă trandafirași roșcați.
Și dăinui minunea, destui ani, binișor,*

*Parfumul rozei?... nu fu vindecător!
Nu lecui țara și al său străvechi popor.*

*Apăru iar ciocoiul, străin și mincinos
Nepăsător de lege, corupt și păcătos
Încât noi, pământenii, purtându-l în spinare
Nu mai avem în țară nici loc de îngropare.
Noi ne clamăm amarul pe margine de groapă,
Când din avutul țării lăcustele se-ndoapă!
Românul rabdă multe, el are mâna largă,
Dar vai de cap, când, fără de folos,
Privește c-a sa talpă e roasă pân`la os.*

*Mânia fierbe-n mine și de n-aș fi ostaș,
De n-aș fi creștin, frate, m-aș face nărăvaș!*

9 februarie 1995

*Deși, n-am fost vreodată în țara lui Hamlet,
Și nu mi-am plâns necazul în stihuri de poet,
Mă-ncearcă adesea firea să strig, chiar vehement
Starea-mi de spirit, cumplitu-mi sentiment.
Eu nu spun ca danezul, în formă literară,
Că este „ceva putred” în țara mea natală,
Dar mă întreb cu teamă: de-oi fi, ori de n-oi fi?
Cum se-ntreba și prințul: to be, or not to be ?!
Dilema vieții noastre apare cu temei,
Suntem urmașii Romei, sau fameni și mișei?
Românul este harnic, inteligent cu haz,
Dar are o meteahna: se lasă dus de nas
De toți pungașii lumii, ce-l fură fără frică,
Ei nu se tem de lege, că-s prieteni cu Vlădică.
Ajuns-a țara toată o stână fără câini,
Unde suprema lege ascultă de străini.
Deși din fire-mi sunt, adesea circumspect,*

*Cred în tăria noastră cu omul dârz și drept,
Că om scâpa de vremea rea, blestem, osândă
Cândva fi-vom siguri pe viața cu izbândă.*

11 februarie 1995

*Născutu-ne-am prin anii interbelici,
Și știm de groaza din iunie patruzeci
Cînd ne răpi muscalul, potop de... cioloveci
Moldova românească din Nistru până-n Prut,
Pe care au mutilat-o, făcând-o biet ținut,
Bugeacul și Hotinul și tot cuprinsul Herța,
Fu dăruit Ucrainei, dintr-un condei, cu forța.
Mai oferi tot Radei, ca dar de mare preț,
Românii de pe Tisa, cu- ntreg Storojineț.
Ne luă și Cernăuții cu-acel nedrept ucaz,
Și pribegi-n Siberia al său popor viteaz.
Cincizeci de ani de chinuri pe bieții moldoveni
Făcându-i cu de-a sila etnici rusofoni.*

*Din anii de robie, de eră comunistă,
Veni și perestroika, zis Gorbaciovistă.
Mai profită Moldova de-acel eșec pucist
Și-abandonă statutul de gulag socialist.
Dar soarta ei, fost-a neferice, rău augur,
Cât timp stăpâni acolo Moțpan și cu Snegur!
Deși ea se proclamă drept stat independent,
Acolo făceau legea, a fost prea evident,
Armata de-ocupație conduse de Lebed!
Rolul său, de pradă pe stârvuri, ca un corb,
Alimenta cu arme, regimul lui Smirnov
Pentru a ține-n viață fantoma transnistreană
Ce nu vrea stăpânire din partea moldoveană.*

12 februarie 1995

*Trăit-am multă vreme, cadența... frust și trist,
Cu falsul cult al muncii, pseudo umanist
Otrava minții tâmpe, de tip colectivist
Dădea triumf sclaviei și timpul comunist.
Aveam cu toți, postu-n schema, de salariat
Iar munca ? În dorul lelii, că era doar la Stat!
Dar și fără pretenții când esti remunerat.
În „epoca de aur”, se tot spunea, o știm:
El zice că plătește, ... ne (pre)facem că muncim!*

*Să credem că acuma-s mari schimbări,
În disciplina muncii și-n calitatea ei ?
Sunt simple vorbe goale pentru creduli și proști!
În loc să facem treabă cu sârg și cu teimei,
Ne ținem doar de greve și marșuri „minerești!!*

*Avem în România cel mai extins „week-end”
Fiind primii la odihnă pe întregul continent!
Tranziția spre bune nu-i simplu fapt divers,
Ea cere multă trudă și maxim interes.
Pân-ce va scăpa țara de-acest nefast blocaj,
Cei ce vor să muncească au parte de șomaj,
Nimic bun nu iese din greve și șantaj,
E timpul să se treacă la treabă, cu curaj!*

6 iunie 1995

*În timpul dictaturii se proclama de zor,
Că muncitorii-s lideri și mare-i rolul lor.
Erau, de fapt o clasă, supusă-n mod perfid
De către sindicate... conduse de partid.
Munceau făr-de ardoare, s-ocupe loc în scheme
Să aibe o slujbă certă, să nu facă... probleme.
Protestul era în cuget și foarte rar în vorbă;*

N-avea nimeni curajul ca să declare grevă.

*Chiar în atari condiții ieșit-au lucruri mari,
Ce au stârnit invidia și ura la dușmani.
N-aveam destule lucruri precum avem recent
Dar cu venitul zilnic puteai trăi... decent.
Cu leafa pe trei zile se cumpărau pantofi,
În timp ce, azi, dai banii pe-un kilo de cartofi.
Degeaba e comerțul cu sortiment bogat
Dacă economia toată se zbate în ... neant.*

*Astăzi nu ducem lipsă de șmecheri și șomeri,
Mulți căutând nostalgici, plângând ziua de ieri.
În loc să facem treabă, mai bine, cu temei
Ne ținem doar de greve, cu bani de la F.M.I
S-aducem România în stare...repententă
Cu capu-n juguri și foarte-obedientă
Și nu suntem departe, de o așa ispravă,
De refuzăm să credem că boala nu e gravă!*

15 august 1995

*Sfârșitul de mileniu aduse mari schimbări,
La noi, în Europa și-n cele patru zări
Din vremea Troiei, romani, Bizanț și otomni,
Războaiele, mocneau în preajmă, în Balcani.
Stârnitu-s-a din spuza, mocnindă-n în chip bolnav,
Conflictul interetnic din spațiu jugoslav
Se destrămă „raiul” sovietic și pactul varșovist
Lăsând fără „umbrelă” sistemul comunist.
Toți dau acuma buzna spre parteneriat
Lăsând în voia soartei al lor braț înarmat
Deși de-o bună vreme bat tunurile-n zare
În Bosnia, Croația și-n alte vechi hotare
Noi ? demontăm, la ordin, industria de-apărare!*

*Iar forțele armate deși le vrem mai tari,
De zeci de ani încoace îndură lipsuri mari.
Concluzia e una: și cred că am dreptate,
Că numai oastea țării ne dă stabilitate.*

*Cum să trăiască țara într-un climat decent
Când toți veleitarii ne „toarnă” în Occident?!
Nelegiuirea asta năpăstuiți ne-aduce,
Deși la televiziune fac jurăminți pe cruce.
Urlă ades prin foruri, nu-i unul mai de soi
Să piară lumea-ntreagă, dar să trăiască ei!
Cu aști lideri politici, săraci în comportare,
Zadarnică-i cu totul o Românie mare.
Avem destui „prieteni” care-ndrăznesc să zică:
Că nu-i exclus s-ajungem o Românie Mică!
Și ca să n-avem parte de-o așa umilință,
Să mergem toți la treabă, cu sânge, bună-credință.
Singura noastră șansă: să dăm mână cu mână,
Cei ce purtăm în piepturi o inimă română.*

23 iunie 1995

O filipică „amicală”.

*Se ivi cutărică, la acel sfârșit de an,
În chip de mare lider impus de al său clan.
Românii-l acceptară ca pe un dar de preț
Sperând că reprezintă un ideal măreț
Dar, vai ce păcăleală, cu grijă „implementată”
Prin slogan în massmedia și adunări pe stradă
Încât el, om cinstit, biet, ce să mai creadă ?
Se știe, la români, minuni de orice fel,
Durează doar trei zile și după-aceea pier.
O seamă de figuri ce se credeau „eroi”,*

*S-au dovedit a fi netrebnici și unii chiar mișei.
Puși pe căpățuiala, fără un just temei
Făcut-au averi uriașe în dolari... și-n lei
În anii de domnie s-au remarcat cu zel
În uneltiri meschine și-afaceri fel de fel.
Prosperitatea țării era o vorbă goală,
Nu le păsa că neamul se zbate în nevoi
Adus în astă stare de „lider” și ai săi
De apărarea țării nicipând nu le-a păsat
Înlocuind cu pleava, structuri străvechi de stat
Se puse îndat pe „treabă” că era mare grabă.
Să demoleze totul, uimind o lume-ntreagă.
A transformat industria în fiare vechi, și-n dată
Lipsind-o de resurse, de piețe și comenzi,
O puse pe butuci, deodată cu economia toată.
Făcu cu mare zarvă, pariu cu agricultura
Încât ajuns-am iute, dintr-un grâнар bogat,
Importator de grâne din Franța și Levant
Recoltele bogate din Olt și Bărăgan, mulți ani
Nesecerate-n brazdă, merinde la guzgani.*

Șarje prietenești

*Deși i se făcură, propuneri, fel de fel,
Le refuză pe toate, ca orice om fidel
Profesiunii sale de doctor-inginer,
Cu loc de muncă stabil în Râmnic, la Renel.
Cu vreo trei ani în urmă candidă la Senat
La insistența celor din grupul „democrat”
Și cum candidatura fu doar deziderat,
Avu o soartă certă: aceea de perdant.
Luând martor pe Ovidiu, afirmă don Michel:
„Că nu-i plăcu urâtul, ambițiosul țel
Adunător de voturi nu vru a fi de fel”.*

*Tu afirmai odată și sper, nu-i vorbă goală:
Că sigla partidară rămâne așa-ntr-o doară.
Decât ales de „turmă” la Omnia-n Senat
Sau partizan politic în acțiuni burlești
Hidrocentralelor slujește, cu râvnă, devotat*

*Salut a ta poziție de om independent
Ce te confirmă iarăși ca fiind un înțelept!
Vream un partid puternic format din patrioți
Să mântuiască țara de leneși și de hoți.*

O dojană necesară

*De vreo cinci ani încoace, e clar, nu mă înșel
Că Gigi al nostru încearcă, afaceri fel de fel.
Nici una acătării, vedem cu ciudă, nu se lipi de el.
Toate aceste zbateri fură doar timp pierdut,
Ce-l pot transforma, sigur, într-un dator vândut!
Nu poți fi om de afaceri când nu prea ai habar
Nici de rigoarea pieții, și nici de capital ?
De vrei să-ți umpli odată, punga mult prea goală
Ocupă-te de-o treabă cu sârg și chibzuială.
Ascultă sfatul nostru ce vine de la toți.
Nu mai căta aiurea potcoave de cai morți*

*Mă bucur că dojana n-avu suport real,
Iar pierderea-n afaceri fu doar un zvon banal.
Există o zicală pe care toți o știu
„Decât niciodată, mai bine mai târziu”.
Consideră dojana o șarjă prietenească
Și zău, că nu mă supăr, chiar ca pe-o glumă proastă.*

Post scriptum:

În anii tinereții pe când erai școlar
Vădeai calități certe ca să devii scripcar.
Îmi tot scria Maria că esti saxofonist
Și-atunci, mă puse naiba, de ce ? nu am habar
Să-ți temperez vocația de viitor... artist,
N-am făcut bine, frate, o recunosc deschis.

Am și-un alt frate, născut în `43
În anii tinereții îl dezmiendam Tigăi!
Copil isteț și iute precum un nărăvaș
Păcat că n-avu parte de studii la oraș.
Sătul de ciobănie că era iarna-n toi
Fugii băiatul nostru din Pleașă, de la oi!

El n-așteptă măcar, în sat să vină seara
Urcându-se degrabă în tren spre Hunedoara.
Fu îndrumat „fugarul” de-un tiz, cumnat de-al său,
Un om ca un părinte, pe al său nume Sabău.
Și cum nu pierdu Tică, vremea la oraș
Cu minte, harnic, ajunsese un bun meseriaș
Și-alese, pe Sica din Gherghița, soață
O duse la Ploiești, stăpână peste casă
După ani de constructor, pe șantier, la Stat,
Coborî Tica al nostru pe pista din Bagdad.
A făcut treabă bună și bani, asta o știm,
Cu a sale mozaicuri, acolo în Al Chaim.
Urmară ani de muncă-n în Libia n-Alger
Schimbând după nevoie limbă, pământ și cer
Preocupat de treabă și de un trai decent
Își încercă norocul vre-un an și-n Occident.
Când scriu aceste stihuri n-am cum să dau de el
Căci e plecat cu fiul, la lucru-n Israel.
Concluzia e una: de știi să și muncești
Poți fi din lumea largă, poți fi și din Robești!

Pluripartidarului

*Post scriptum politic(os) unui pluripartidar.
În viața socială ești pluripartidar
Ecologist o vreme, creștin și liberal,
Deși era mai bine să fii... milionar.
Nu fi cocoș de tablă rotit mereu de vânt
Precum un nestatornic, un făr de cuvânt.
Rămâi odată „stabil”, așa cum ți-o fi vrerea,
Sustinător vremelnic al celor cu puterea.
Mai amintesc în grabă, încetând discuția,
Că țara se conduce conform cu Constituția!
Pe care a-i criticat-o, spunând că n-o cunoști
Mă-ntreb, ce e cu tine ? Că nu ești din cei proști!*

Iulie 1995

Mesaj către zona maritimă

*Acum două decenii pe când îi da mustața,
Plecă recrutul nostru la studii la Constanța.
Deși pe înot, se știe, nu prea era stăpân
Urmă școala navală, azi „Mircea cel Bătrân”
Fiind student destoinic și dovedind... vocație
A devenit cu timpul un as în navigație.
După un lung travaliu pe valuri și uscat
Urcă, pe merit, Secundul... Comandant.
Pe când locotenentul deja, era un bun scafandru,
Își completează familia, cu Bogdan-Alexandru.
Pilot naval de marcă, sportiv și radioamator
Brăzdează larg de mări, spre Albion, Bosfor
Felicitări Cornelius, și... ca orișice părinte,
Dorescu-ți: „vânt din pupa”, să mergi tot înainte!*

18 august 1995

Am revenit acasă după alte trei săptămâni petrecute la Robești, împreună cu cei doi nepoți adolescenți. După un periplu mediteranean-atlantic (Portugalia, Belgia, Olanda, Anglia, Gibraltar) comandantul și-a readus nava „Midia” în portul Constanța. Aflu că voiajul de „protocol” cu durata de două luni a fost foarte reușit și mă bucur nespus.

O întâmplare devenită subiect de discuție în anii 80

La o manifestație publică, toți participanții strigau cu putere sloganul protocolar: ura, uraa, uraaa !. Un activist vigilent, din apropiere, observă că unul din participanți luase poziția mutului. Când se termină ura-tul zgomotos, activistul respectiv, preocupat probabil de propria-i promovare, îl abordează pe cel tăcut, pe un ton autoritar :

- Ia ascultă tovarășe, tu de ce nu scandai ca toți cei prezenți: ura, ura, uraa!
- Dom'le eu obișnuiesc să păstrez ura aici în piept!

„Un prieten pe jumătate e tot așa de periculos ca și un dușman.

Nu trebuie să acordăm credit jumătăților de măsură, oricare ar fi domeniul de manifestare”

O parafrază actualizată după Moliere.

Dialog între putere și mass media.

- Vorbește, dar ia seama la ceea ce vorbești,
De crunta mea mânie n-ai cum să te ferești:
De vei spune vreo „vorbă” în tot ce ai să-ndrugi,
Dispun să ți de frângă oscioarele cu drugi.
- Deși, cu pumnu'n gură, eu nu voiesc să tac,
Trufiei din palate eu am să-i vin de hac.
În tot ce faci Putere, aiurea nimerești,
De pomină ca tonții, pe dos în toate ești!
- Accept a tale critici deși nu îmi convine,
Dar, dacă vreodată, ți-oi fi făcut un bine,
Mă scapă de năpastă și ajută-mă pe mine.
- Ca să te cred, fârtate, că-ncepi să te căiești
Renunță la sloganuri, că presa-i vinovatul
Când tu nu izbutești să onorezi mandatul.
Mă-ntreb: oare poporul n-ar zice că-s nedemn
Făcând un târg cu tine și cu al tău guvern?
Izbânda ta la urne a fost o apă chioară,
Făcându-ți partizanii și țara de ocară!

Dacă procedai sincer, în spirit democrat
Evitai pocinogul în care ai intrat!

- Dar m-au împins comparații la trista boroboață
Deși imi este ciudă, nu-mi dau cu pumnii-n față
Să râdeți voi de mine, făcându-mă paiată!
- Sunteți încă-n palate, luați-o din loc mai iute!
Nu duceți grija noastră, plecați jalnice cutre!

Adnotări ulterioare (1999)

Începutul de mai l-am petrecut în sărbătoare familială cu Mirela și Mihai și cu prietenii lor din Râmnicu Vâlcea și Făgăraș (care sunt și prietenii noștri!), cu Gigi, Ionela cu Nelu și Maria cu Petrică. Sărbătoarea a fost dedicată aniversării a 65 de către Dona Elena. *Todo se converteu numa alegria geral. Todos mercecem um obrigadissimo!* (Totul s-a petrecut într-o veselie generală. Toți merită sincere multumiri!) Între 13-15 mai, deplasare cu Mihai la București. Constat o inapetență pentru informație publică pe fondul știrilor distorsionate difuzate de mass media obedientă puterii C.D.R.-iste. Ne aflăm în plin război declanșat de NATO contra Jugoslaviei urmat de mari distrugerii materiale și pierderi umane. Pe plan intern- noi majorări de prețuri la servicii și produse alimentare de bază. Sindicatele se lasă duse cu zăhărelul de către un guvern perfid și incapabil, amânând *sine-die* preconizata grevă generală.

Încurajați de poziția belicoasă a Occidentului față de Jugoslavia pe care o tot pisează cu bombardamente, UDMR-iștii încep să agite spiritele în speranta extinderii conflictului și în Ardeal. Tentativa lor este rezultatul lipsei de unitate a românilor și tratării cu prea mari menajamente a acțiunilor iredentei UDMR. Dacă nu vor fi puși la punct, acțiunile lor pot lua amploare și amestecul NATO poate deveni inevitabil.

26 mai

La Robești, printre reprize de ploaie, Dona Elena a pus ordine de sezon în grădină, sper să fie un an agricol bun. La rândul mi, am făcut lectura unei cărți referitoare la Boișoara scrisă de talentatul Mihăiță Mihai, fiu al localității. Interesantă prin graiul specific folosit, atmosfera socială locală, cu abundență de amănunte care sporesc interesul unui cititor care se revendică de la Lovișteana natală.

Îl felicit pe scriitorul-jurnalist, pentru că și-a plasat consătenii în postura de personaje literare, ei fiind de mai multe ori eroii unei

istorii glorioase, aceea a moșnenilor liberi și stăpâni pe munți, turme, și izvoare și pe atâtea tezaure cultural-spirituale. Unul dintre aceste personaje, medicul localității, este fiul unui vecin din Robești.

31 mai

Un necaz nu vine niciodată singur. Dar dacă venirea lui este inevitabilă, e preferabil să vină când și organismul este în măsură să-i facă față. Ieri seară am internat-o pe Dona Elena de urgență la Spitalul din Râmnicu Vâlcea, unde a fost supusă unei operații de vezică biliară. Stare post-operatorie normală, de recuperare treptată. Până la externare voi continua naveta între Robești și Râmnicu Vâlcea. În ambele localități e nevoie de prezența mea. În timpul spitalizării, a venit în vizită la mama sa și Ovidiu. Frumos și firesc din partea lui. Cornelius a luat contactul prin telefon.

28 iunie

Premieră editorială, început de drum scriitoricesc, sau vreun pumn în gură? Acum două zile, Mihai mi-a adus „*Spiritul Civic*”, rezultat al unei activități comune de studiu, de conciliere a unor opinii și, în final de sintetizare și redactare. A fost scrisă cu bunăcredință și „năduf” față de strâmbătățile sociale și politice. Îmi voi însuși, fără rezerve și păreri de rău, orice observație critică făcută la obiect și constructiv. Dacă lucrarea va fi bine primită de public, mă voi bucura că munca depusă n-a fost în zadar și s-ar putea transforma într-un impuls pentru opusuri viitoare. Dacă nu vom fi înțeleși în demersul nostru „moralist”, ne vom consola cu epitetul de „urmașii lui Bruyere” și ne vom canaliza „energiile spirituale” spre alte domenii. Oricum, nu vom permite nimănui să ne bage pumnul în gură. Vom rămâne, totuși, cu speranța că măcar generațiile tinere vor avea câte ceva de învățat din greșelile și neîmplinirile generațiilor noastre, zugrăvite în paginile acestei cărți.

7 iulie

Suntem în plină vară cu secetă și călduri caniculare, dar suportabile la umbră într-un sat intramontan precum Robești. Mihai se află în interes de serviciu tocmai la Pacificul Canadian, în orașul Vancouver. Ecourile la „Spiritul Civic” sunt nesperat de favorabile, semn că are „miez”. Sper ca și alte publicații, urmând exemplul cotidianului „Viața Vâlçii” (articol de Juri Duță, foarte elogios!) să remarce calitățile civice ale cărții și bineînțeles, neîmplinirile ei. O lectură interesantă a romanului „Bandiții Păr de Lup”, autor col(r) Nicolae Mazilu. Un opus veridic, scris cu talent și știință a mânuirii condeiului, încât ai impresia și – la un moment dat – chiar convingerea că autorul ar fi, el însuși, personajul principal. Romanul se referă la o perioadă revolută (anii 1950-1964) și scurta etapă de umanizare a societății românești (1964-1978), urmând firul evenimentelor și viața eroilor săi, personaje militare reale din garnizoana Vâlcea. O reconstituire veridică a firului existențial al celor ce se constituie în protagoniștii narațiunii – oameni onești sau torționari abjecți, deveniți, după decembrie 1989, prosperi beneficiari ai „revoluției”.

Toate felicitările dlui col(r) Mazilu pe care am avut privilegiul să-l cunosc personal de Sf. Petru, la Rm. Vâlcea.

13 iulie.

Semn de învoire utilă

Casele fraților Tică și Mihai se află în plin proces de renovare. E semn de modernizare utilă. Proprietatea privată este singura în măsură să fie administrată eficient și să producă efecte benefice. De aceea, nu greșesc când afirm că proprietatea tuturor e proprietatea nimănui. Fiecare consideră că are dreptul să se folosească de ea, dar se derobează în același timp de orice îndatorire proprie.

Devălmășia duce la delăsare, iar aceasta la ruină. Cazuri concrete pe care suntem nevoiți să le privim în fiecare zi pe

frumoasa noastră uliță stau mărturie de ani de zile fără ca indivizi devălmași să se sinchisească de proasta lor reputație edilitară. Ceea ce nu pot înțelege este atitudinea acestora de invidie, de părere de rău că vecinii lor au cu totul altă viziune față de proprietate și, dacă ar putea, le-ar pune cu plăcere destule piedici în demersul lor de urbanizare și progres social. Nu ascuți așa cum trebuie pe cineva decât dacă ai încredere în el și atâta timp cât nu ți-a înșelat buna redință. Politica îi face pe unii, ajunși în palatele puterii, s-o ia razna și să nesocotească nevoile vremii.

Iunie 2010

Anul 1997 a produs schimbări în programul preocupărilor cotidiene.

Munca agricolă la Robești s-a restrâns semnificativ, ca urmare a realizării partajului patrimonial, fiecare moștenitor ocupându-se în viitor de propria „avere”. În consecință, din 1997 și până în 2007, inclusiv, m-am ocupat numai de grădina de zarzavat, aflată în perimetrul intravilan al satului natal, deși am petrecut acolo perioade lungi de timp între aprilie și octombrie. Din aceiași perioadă s-a produs o schimbare în preocupările socio-culturale. Locul comentariilor politice „de sertar” a fost luat de articole pe teme civice, recenzii, eseuri și mărturii publicate în ziare și reviste periodice din Râmnicu Vâlcea și ulterior din București. Unele din aceste materiale au fost incluse apoi în lucrarea „Spiritul Civic – stare de fapt și deziderat”, editată în patru volume - între anii 1999 și 2006 – în coautorat cu fratele Mihai.

Deși la început aveam în vedere publicarea unui singur volum, recenziile elogioase ale unor intelectuali de prestigiu și ziariști din Râmnicu Vâlcea, Făgăraș, Iași, Cluj-Napoca, București, precum și la îndemnul colegilor noștri din Societatea Culturală „Anton Pann” - ai cărei membri fondatori suntem – ne-au încurajat să continuăm demersul ce s-a soldat în final cu cele patru volume.

Publicarea lor nu ar fi fost posibilă fără sprijinul financiar al unor sponsori vâlceni, generoși care merită toată grațitudinea.

Concomitent cu elaborarea celor patru volume menționate, am definitivat și publicat două lucrări ce cuprind opinii și mărturii referitoare la activitatea în calitate de diplomat – Consul în Brazilia (1970-1975), „Evocări”, Editura Adrianso-Rm.Vâlcea 2001 și respectiv „Menirea unei Profesii”, editura Victor-București 2008, vizând aspecte ale posturii de cadru al Serviciului de Informații Externe al României (opinii, replici date unor autori de lucrări ce conțin mistificări, minciuni și încercări de intoxicare a cititorilor cu tot feluri de neadevăruri cu privire la activitatea acestui organism de Stat și a cadrelor sale).

Lucrarea a apărut la inițiativa și cu sponsorizarea integrală a A.C.M.R.R. –S.I.E., și a fost corect percepută de cititori și de publicații bucureștene care au sugerat să continui această preocupare scriitoricească. La scurt timp după lansarea cărții, la 16 septembrie 2008, am primit următoarea scrisoare:

„ Stimate coleg,

Vă mulțumesc pentru cartea *Menirea unei Profesii* pe care ați avut amabilitatea de a mi-o trimite.

Folosind acest prilej, am deosebită plăcere de a vă felicita pentru această realizare literară specială și a vă ura succes în materializarea proiectelor pe care vi le-ați propus.

Cu deosebită considerație,

Mihai –Răzvan Ungureanu

Directorul Serviciului de Informații Externe”.

Lansarea publică a lucrărilor ne-a purtat pașii – în decursul anilor – la Râmnicu Vâlcea, Făgăraș, Iași, Titești, Câineni. La cererea expresă a Bibliotecii Centrale din București, am suplimentat – gratuit – numărul de exemplare din „Spiritul Civic”.

Deși, în prezent, se practică mai peste tot „economia de piață”, aceea a obținerii din orice activitate a unui câștig material, noi nu am urmărit acest scop. Singura noastră recompensă a fost aprecierea cititorilor, care a constituit un real îndemn pentru

eventualele realizări spirituale în continuare, pe măsură ce starea de sănătate va fi de acord cu spiritul volitiv.

În paralel cu activitatea publicistică, la invitația unor Asociații și Fundații nonguvernamentale am luat parte la acțiuni promovate de acestea precum: Ginta latină – Iași, Negru Vodă – Făgăraș, Târgul de Sf. Ilie – Titești, Anton Pann – Rm. Vâlcea, Pons-Vetus – Căineni, Cenacluri literare din București, Fundația N. Titulescu – București, etc.

În 2006, am inițiat împreună cu Biblioteca Metropolitană București – Filiala Ion Slavici – organizarea Zilei Latinității, în cadrul Universității Româno-Americane, acțiune la care au participat personalități culturale române și diplomați (inclusiv ambasadori) din țările latine. Sunt doar câteva din preocupările unui pensionar septuagenar în tentativa de a-si menține un tonus spiritual mai puțin pesimist și pe cât posibil motivant.

Cugetări provocate de realitatea cotidiană

Există un moment potrivit să taci, și există, de asemenea, un moment potrivit să vorbești. Răul cel mare apare când cele două momente sunt folosite nepotrivit. Cel mai adesea așa se și întâmplă. E bine și firesc să vorbești, dar sunt situații când e bine să taci. Când păstrezi tăcerea este cert că nu spui vreo prostie. Totuși, avem nevoie de comunicare. Dacă este făcută cu bun simț, și la obiect, fără „rebuturi verbale”, ea se dovedește benefică.

*Limba nu e vorba ce o faci.
Singura limbă, limba ta deplină
Stăpână peste taine și lumină,
e aceea-n care știi să taci*

(Lucian Blaga)

Singura certitudine este trecutul, cu zestrea lui de acumulări pozitive și negative. Prezentul este efemer, iar viitorul - o

perspectivă nesigură. Bazat pe construcția economică și socială din trecut, prezentul ar trebui să potențeze profilul „zilelor de mâine”. Uneori reușește dar de multe ori nu se ridică la menirea cu care a fost investit.

Prezentul zilelor noastre nu prevestește un viitor prea promițător urmașilor, din cauza factorului uman aflat în derivă educativă și moral-civică, ridicând prostia de a te lua după ce se „spune” la rang de „adevăr”. O afirmație devine, cu adevărat, credibilă numai atunci când e temeinic argumentată. Și chiar dacă este acceptată, nu înseamnă că este necondiționat și în întregime adevărată. Ea trebuie supusă verificării pentru a fi însușită. Favorurile nu se acordă (și nu se obțin!) fără să existe un interes. Lumea este guvernată preponderent de interese și mai puțin de principii. În mod normal, nimeni nu poate critica/combate o idee/opinie câtă vreme nu o cunoaște. Numai preopinienții din politichia dâmbovițeană fac excepție de la această regulă de bun simț. Ei folosesc mereu pe ar fi în locul lui a fi. Rezultatul: un scandal mediatic păgubos și interminabil.

Dacă rezultatele favorabile socio-economice s-ar obține ca urmare a declarațiilor ce se fac, românii ar fi campioni mondiali în acest domeniu. Declarațiile sforăitoare, lăudăroase și ridicole se transformă de regulă în bumerang pentru că nu-i motivează decât pe adversari. Cea mai bună cale de urmat nu-i atacul public, ci pregătirea, seriozitatea și responsabilitatea, respectul de sine și față de ceilalți. O comunitate umană – indiferent de mărimea și specificul ei – se comportă și acționează, în mare măsură, după exemplul pe care îl dau proprii ei conducători. Cuvântul criză a devenit „pâinea noastră cea de toate zilele”. Da! S-a ajuns la această stare socială ca urmare a „performanțelor” celor ce conduc – în interes propriu și de clică politicianistă – destinele acestui popor năpăstuit, transformat în populație.

Da! Este mare criză în domenii esențiale precum sănătatea, educația, bunul simț, demnitatea, spiritul civic. Locul lor a fost luat

de obrăznicie, libertinism, hoție, violență, iresponsabilitate, și (mai ales!) prostie, ridicată la rang de virtute!

La așa politicaștri, așa „societate civilă”!

Anomia autorităților Statului domină întreaga societate românească, dezmațul și criminalitatea sunt realități cotidiene. *Quo vadis* Nu există acțiune dacă nu există interes. Ori de câte ori ea va fi stimulată de interese meschine, imorale și ilegale/oculte, va lua forma unor scandaluri publice de genul celor la care asistăm în prezent, un bâlci dezonorant al deșertăciunilor dâmbovițene între protagoniști ai ambițiilor nedemne. Orice succes/victorie nedobândit(ă) prin efort propriu și prin mijloace licite este nemeritat(ă) și fraudulos(asă). De la o vreme încoace cuvântul cel mai clamat în materie de reformă statală – este Constituția.

La români, când e vorba de Constituție, cei mai mulți o ignoră și o încalcă, iar ceea ce este permis nu este cunoscut pentru a putea fi aplicată în beneficiul cetățenilor. Amânările, tergiversările, târguielile (denumite oficial negocieri) fără finalitate, reprezintă rezultanta între neputință și teamă. Oamenii (de nimic!) atunci când nu au dovezi recurg la invective și amenințări. Nu-i lipsit de importanță dacă intri pe ușa din față, sau pe una mai mult sau mai puțin „dosnică”. Se întâmplă adesea ca pe poarta principală să se strecoare dolosiv, sau din nebagare de seamă și destui impostori și nechemați. Ieșirea pe ușa din față este rezervată însă, în mod exclusiv, numai celor ce au dovedit că merită o asemenea ieșire. Pentru ceilalți este accesibilă doar ușa din spate. Așadar, contează mai puțin cum intri, dar contează enorm cum ieși; pentru escroci și incapabili poate fi pe brânci, sau cu „brățări” polițienești. Diferența dintre o intrare onorabilă și o ieșire detestabilă este similară cu diferența dintre onoare și oroare.

Cuvânt de încheiere

Cele prezentate în acest volum de consemnări-memorii au fost scrise în anii 1980 – 1999, cu completări post scriptum, în 2010, când am procedat la selecționarea și redactarea lor finală.

După cum am menționat deja, în ultimii ani preocuparea scriitoricească s-a concentrat pe elaborarea și editarea celor șase lucrări precum și articole publicate în ziare și reviste din Râmnicu Vâlcea și București, renunțând la „memoriile de sertar” care au făcut obiectul preocupărilor mele „spirituale” în anii anteriori. Aduc mulțumirile mele tuturor celor care m-au încurajat să nu abandonez preocuparea de a-mi exprima public opiniile/convingerile rezultate din experiența îndelungată de viață și propria-mi stare de spirit.

*Am umblat lume prin tine,
Vreau să cred și cu folos.
Fost-am foarte norocos
Că s-a terminat cu ... bine!
Fie dar, al meu sfârșit,
La sorocul... rânduie!*

CUPRINS

1. Prefață.....	3
2. Scurtă introducere.....	5
3. Am trecut lume prin tine.....	7
4. Câteva amintiri din viața de student la drept.....	32
5. Peregrinări prin lume.....	38
6. Pregătiri pentru exterior.....	39
7. File de jurnal, reflecții, opinii și consemnări	52
8. Cugetări antice.....	83
9. Multiplele fațete contemporane ale întrebuirii... plumbului.....	92
10. Percepții. Opinii, despre răbdare.....	93
11. O experiență carpatică de neuitat.....	99
12. Despre conflictul între generații.....	102
13. Sfârșit de an în percepție ieșeană.....	124
14. Jurnal versificat.....	132
15. O filipică amicală.....	137
16. Șarje prietenești.....	138
17. O dojană necesară.....	139
18. Post scriptum.....	140
19. Pluripartidarului.....	141
20. Mesaj către zona maritimă.....	141
21. O întâmplare devenită subiect de discuție	

în anii 80.....	142
22. Dialog între putere și mass-media.....	143
23. Adnotări ulterioare (1999)	144
24. Semn de înnoire utilă.....	146
25. Cugetări provocate de realitatea cotidiană.....	149
26. Cuvânt de încheiere.....	152

Nicolae Sporiș, născut în 17 ianuarie 1932 în Robești - Câineni, județul Vâlcea. Colonel în rezervă, jurist, diplomat, membru al Societății Culturale „Anton Pann” din Râmnicu Vâlcea.

*Am umblat lume prin tine
Vreau să cred, și cu folos
Fost-am foarte norocos
Că s-a terminat cu ... bine!*

ISBN 978-606-93145-0-0